

FOKUS
VÄSTRA MÄLARDALEN
DECEMBER 2024

VÄSTRA
MÄLARDALEN

Fokus Västra Mälardalen

December 2024

Analysen är utförd av Henrik Molenius, Westnova Management AB.
på uppdrag av Västra Mälardalen i Samverkan AB.

Skribent: Henrik Molenius

Form: Tobias Gillberg

Omslagsfoton: Janne Danielsson

För mer information:

Mikael Bohman

Ordförande

Västra Mälardalen i Samverkan AB

mikael.bohman@sparbankenvm.se

www.vastramalardalen.se

Sparbanken
Västra Mälardalen

KÖPINGS
KOMMUN

Arboga
kommun

Kungsör

ARBOGA
I CENTRUM

BIGINN

Bärgslagsbladet
Arboga Tidning

företagarna
VÄSTRA MÄLARDALEN

företagarna
KUNGSÖR

Handelsbanken

Häradshövdingen
Mälardalen

INDUSTRIFÖRENINGEN
VÄSTRA MÄLARDALEN

KFF

KLÖVER DAM
VÄSTRA MÄLARDALEN

KÖPING
CENTRUM
FÖRENING

KÖPING
STARS

MAXI
ICA STORMARVÅG

OK KÖPING
Ekonomen Skrivning

LANTBRUKARNAS
RIKSFÖRBUND

Västra Mälardalen Handel
Din lokala shopping

VÄSTRA
MÄLARDALEN

Fokus Västra Mälardalen

Detta är vår första regionala rapport om Västra Mälardalen och dess tre kommuner Köping, Arboga och Kungsör. Vi vill med denna rapport belysa utvecklingen ur olika perspektiv för beslutsfattare och alla andra som är intresserade av vår region.

Rapporten är till för näringsliv och offentlig sektor, i och utanför Västra Mälardalen. Rapporten har i grunden ett ekonomiskt perspektiv och försöker brett beskriva verkligheten som den är. Det är mycket som utvecklas väl i vår region, men utveckling gör sig inte själv. Vi måste naturligtvis agera för att framtiden ska bli ännu bättre för oss alla.

Västra Mälardalen ligger rätt geografiskt och står inför en spännande tid av möjligheter. Den största möjligheten, enligt rapporten, är det som händer inom försvarssektorn och då framförallt i Arboga. En allt tuffare omvärld gör att vi på många olika sätt måste förbättra vårt samhälle, och det gäller inte minst militärt och civilt försvar. Mycket av denna kompetens finns sedan länge i Västra Mälardalen.

Vi har två branscher som betyder extra mycket för vårt område – fordonsindustrin och försvarssektorn. Båda är beroende av en bra skola och att våra ungdomar också har ett genuint intresse för teknik i alla dess former. En bra skola är också väsentligt för alla föräldrar, därför är naturligtvis skolan en viktig nyckelfaktor för vår framtida utveckling.

Vår målsättning är att rapporten ska ge stöd för ökad tillväxt, långsiktig hållbarhet och bättre förutsättningar för alla som bor och verkar i Västra Mälardalen.

Västra Mälardalen, december 2024

Mikael Bohman
Ordförande, Västra Mälardalen i Samverkan

Västra Mälardalen

Västra Mälardalen ligger i Svealand geografiskt mellan de två stora sjöarna Mälaren och Hjälmaren och består av de tre kommunerna; Arboga, Kungsör och Köping. Västra Mälardalen ligger geografiskt nära de tre större städerna; Örebro, Västerås och Eskilstuna.

De första människorna bosätter sig i västra Mälardalen runt Mälaren redan kring år 2000 före Kristus. Köping nämns första gången i skrifter år 1257, och får 1474 utökade handelsrättigheter utfärdade av riksföreståndaren Sten Sture den äldre. I Arboga grundades år 1285 ett franciskanerkloster, från 1290-talet omnämner källorna köpmän i Arboga och från 1330 känner man stadens sigill. Arboga var också platsen år 1435 för det som klassas som Sveriges första riksdag, då Engelbrekt valdes till rikshövitsman. År 1538 bytte Gustav Vasa till sig Kungsörs kronogård och flera kringliggande gårdar, som grundade orten Kungsör. Vasaätten fortsatte under många år med nära kontakter med Kungsör.

Bergslagen

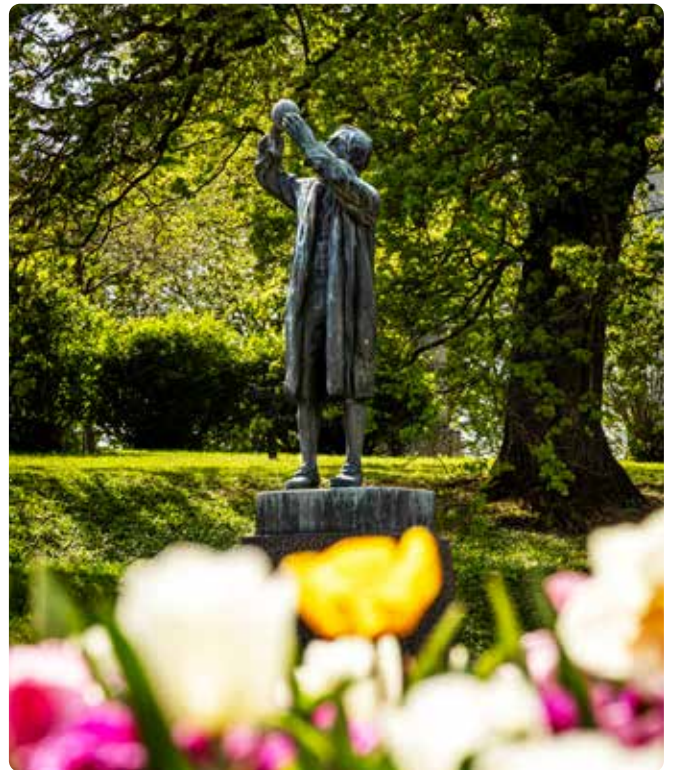
Utvecklingen av Bergslagen har haft stor betydelse för området. I Bergslagen fanns de nödvändiga naturtillgångarna för bergsbruk i rikliga mått: järnmalm i bergen, stora skogar för träkolsproduktionen (i milor) samt forsande strömmar, som gav energi till hyttornas masugnar och smedjor.

Arboga var en betydande omlastningsplats för järn-

malm och som utskeppningshamn över Mälaren. År 1548 etablerades den första hammaren i Kolsva, norr om Köping, och från 1600-talets början skeppar järnbruk och hammarsmedjor i Köpings närområde ut sitt järn över Köpings hamn. I Arboga anlägger Gustav Vasa år 1551 ett vapenfaktori, Arboga faktori, på Jäder, för att få till stånd en inhemsk vapentillverkning och minska det utländska beroendet.

Nya upptäckter och industrialismen

1775 publicerar Köpingsapotekaren och vetenskapsmannen Carl Wilhelm Scheele sin bok där upptäckten av syret beskrivs. Scheele var en framstående vetenskapsman och gjorde banbrytande upptäckter.

1856 startar Köpings Mekaniska Verkstad, KMV. Volvo inleder 1926 sitt samarbete med Köpings Mekaniska Verkstad (KMV) och året efter rullar den första Volvo-bilen av bandet, med en växellåda från KMV. 1942 köper Volvo KMV och bygger en ny fabrik vid södra utfarten. Volvo är än idag den klart största privata arbetsgivaren i Köping. GKN Driveline och Leax är idag två andra större privata arbetsgivare i Köping, som också är inriktade emot fordonsindustrin.

År 1942 beslutade Riksdagen att lokalisera en verkstad i Arboga för det svenska flyget. Detta var starten för flygets och försvarets verksamhet i Arboga. Saab-koncernen, inkl. Combitech, samt myndigheter kopplade det svenska försvaret är fortsatt den största sektorn i Arboga.

I Kungsör har etablerats tillverkningsindustri som bland annat är inriktade emot fordonsindustrin. I dag är Gnutti Carlo och Car-O-Liner de två största privata arbetsgivarna i Kungsör. Även OPW Sweden, tidigare Kungsörs Plast, och Strängbetong är två andra större företag i Kungsör.

Kommunikationer

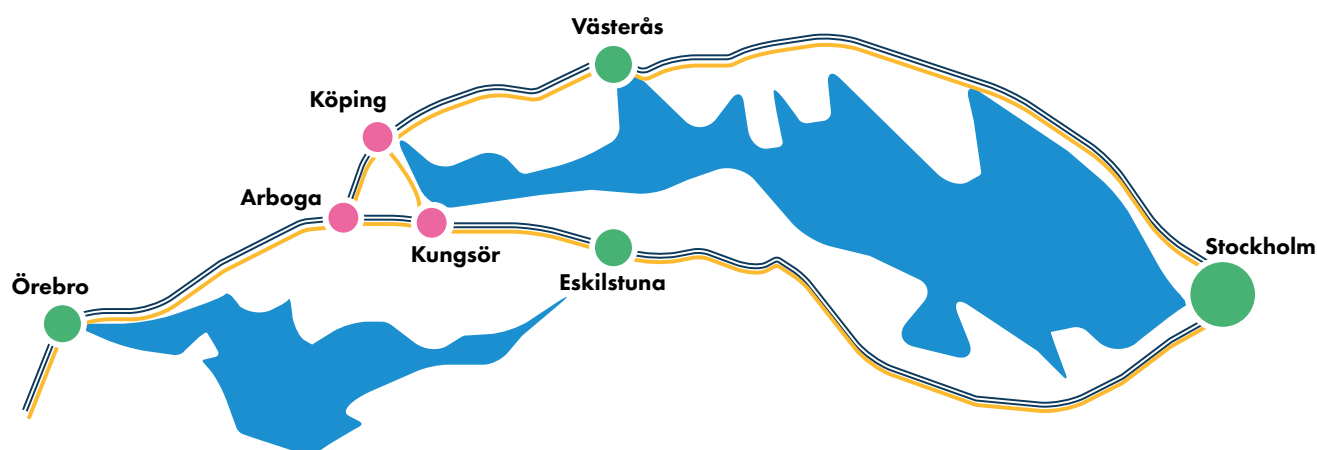
Västra Mälardalen ligger i området nära och mellan de två större sjöarna Hjälmaren och Mälaren. Köping har en av Sveriges största insjöhamnar. Redan 1639 invigdes Hjälmare kanal, vilket innebär att båttrafik är möjlig mellan Hjälmaren och Mälaren.

Alla tre centralorter har järnväg med goda förbindelser till bl.a. Stockholm. Tiden mellan Köping och Stockholm är normalt 1:15 tim. Mellan Arboga och Stockholm är tiden 1:26 tim. och mellan Kungsör och Stockholm 1:20 tim.

Europavägarna E18 och E20 finns i området. E18 går förbi både Arboga och Köping, och under 2025 färdigställs tvåfilig motorväg mellan Köping och Västerås. Det innebär att det är tvåfilig motorväg mellan Örebro och Stockholm.

Innehållsförteckning

I KORTHET	6
ANALYS	8
KONJUNKTUR	14
ARBETSMARKNAD	22
NÄRINGSLIV	30
BOSTADSMARKNAD	64
APPENDIX	74

I korthet

Attraktiva arbetsgivare

Tidningen Ny Teknik har genomfört Sveriges största ingenjersundersökning där nära 6 000 ingenjörer fått säga sitt om vilka arbetsgivare som är mest och minst attraktiva.

I undersökningen är de mest attraktiva arbetsgivarna **AB Volvo** (1) och **Saab** (2), vilket verkligen är gynnsamt för Västra Mälardalens två allra största privata arbetsgivare. Därtill är **Försvarmakten** högt i ranking (4).

Saab rankas som nummer fem bland kvinnor och som etta bland män. Inställning till att arbeta inom försvaret och försvarsindustrin är viktig i framtida konkurrens om talanger och sannolikt framtida brist på ingenjörer.

Mest attraktiva arbetsgivarna

Rank	Arbetsgivare	Totalindex
1	AB Volvo	81
2	Saab	80
3	Ikea	76
4	Försvarmakten	70
5	Volvo Cars	67
6	Google	58
7	Spotify	58
8	Säkerhetspolisen	53
9	ABB	48
10	Husqvarna	48

Manliga ingenjörer attraktiva arbetsgivare

Rank	Arbetsgivare
1	Saab
2	AB Volvo

Källa: Ny Teknik

Teknikintresse

Fordonsindustrin och försvarsektorn har en sak gemensamt och det är betydelsen av intresse för teknik. Många företag i Västra Mälardalen och framförallt de allra största och mest viktiga företagen som Volvo och Saab är långsiktigt beroende av lokal rekrytering av anställda för många arbetsuppgifter med teknisk inriktning, både inom produktion och i utveckling.

Därför är det kanske avgörande inför framtiden att ungdom i Västra Mälardalen tidigt får intresse för teknik och särskilt viktigt är ämnet matematik. De lokala företagen måste över tid vara konkurrenskraftiga och ska ibland också vara världsledande. Det som avgör är de anställdas kompetenser.

Skolan

Näringslivet verkar ofta på globala- och konkurrensutsatta marknader. En viktig nyckelfaktor för företag är skolan. Vi lever i kunskapssamhället och allt börjar med en bra skola.

En väl fungerande och lärande skola är därför ett måste för alla kommuner, och en långsiktig förutsättning för näringslivet, och för att få barnfamiljer att flytta till en kommun.

Investeringar

Norska Yara investerade 1,7 miljarder för satsning på tekniskt nitrat som primärt används som sprängmedel för civilt bruk t.ex. gruvor, istället för den tidigare verksamheten och den betydligt mer konkurrensutsatta marknaden för konstgödning. Detta är Köpings största enskilda investering genom tiderna, och Yara har idag 125 anställda i Köping.

Kompetensförsörjning

”Dagens arbetsuppgifter är annorlunda emot hur det var förr i tiden. Inom produktionen har det skett en stor utveckling mot automatisering och digitalisering. I dag ska en maskinoperatör kunna hantera en mycket mer avancerad utrustning än förr i tiden. Det ställs också nya krav när branschen förändras. Den pågående elektrifieringen kräver nya kompetenser”.

Magnus Hansson, Volvo

Bo och leva

De senaste årens prisinflation samt högre och historiskt mer normala boräntor har påverkat många familjer. Westnova Management analyserade 2023 nuläget för en barnfamilj i en jämförelse mellan 12 kommuner i och runt Mälardalen. Enligt rapporten har en barnfamilj i Kungsörs kommun mest kvar efter nödvändiga utgifter.

”Med dagens räntenivå och bostadspriser finns det uppenbara fördelar med kommuner i Västra Mälardalen (Arboga, Kungsör och Köping) genom att det blir mer kvar efter nödvändiga utgifter för hushåll samt en klart lägre skuldsättning, vilket också minskar hushållens finansiella och långsiktiga risker”.

ANALYS

Den globala och svenska konjunkturen kommer att vara svag även under 2025. I Västra Mälardalen kommer detta att påverka den så viktiga fordonsindustrin. Därtill kommer effekterna av beslutet från GKN att lägga ner verksamheten i Köping. Den stora potentialen i Västra Mälardalen under kommande år är att Försvarsmakten, Saab och Combitech utökar och förstärker sin närvaro i Arboga. Enligt uppgift handlar det om upp till 600 jobb. Detta är naturligtvis en stor möjlighet för Arboga och Västra Mälardalen. Möjligheter ställer också krav. För att få nya anställda till försvarssektorn som också bosätter sig i Västra Mälardalen krävs t.ex. bostäder till rimliga priser, ett arbete till respektive och en bra skola för barnen.

Konjunktur

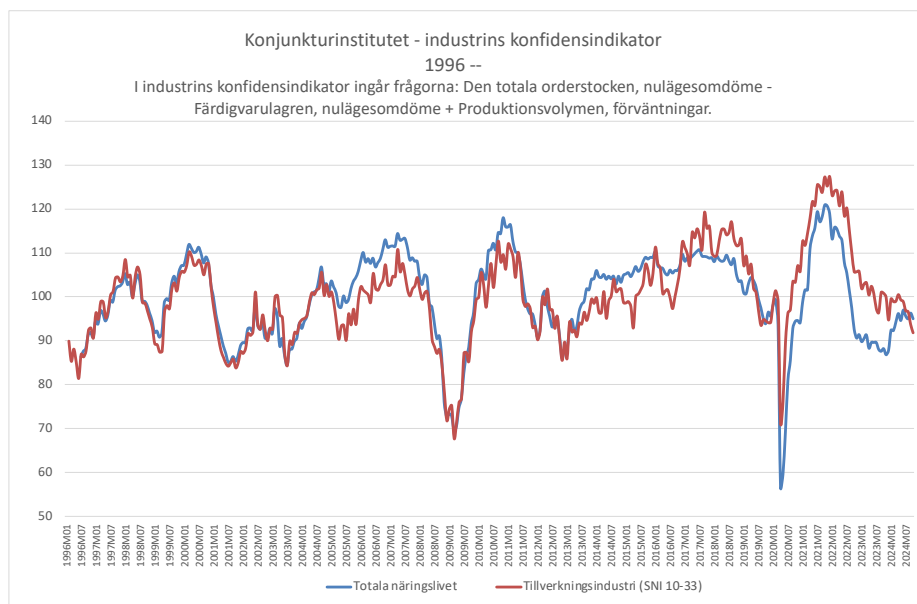
Den globala och svenska konjunkturutvecklingen är svag. De senaste årens högre räntor har lett till lägre efterfrågan på t.ex. kapitalvaror. Till det kan läggas en svag byggkonjunktur som pressar ner råvarupriserna och minskar inflationstrycket. Dessa och andra faktorer har bidragit till nedgången i inflationen. Inflationen beräknad som KPI var i Sverige 1,6 procent i oktober 2024, och exklusive ränta (KPIF) 1,5 procent. Prisförändringar är därmed nere på en mer under senare decennier normal nivå, och i nivå med Riksbankens mål på 2 procent.

Producentprisindex (PPI) är numera på låg nivå och per september 2024 till och med negativ (-2,3 procent på årsbasis). Även PPI nära relaterade exportprisindex (EXPI) och importprisindex (IMPI) är negativa per september 2024 med -4,8 procent respektive -5,6 procent.

Därmed finns goda förutsättningar för Riksbanken att fortsätta att sänka styrräntan under kommande år, och därmed stödja en svagare ekonomisk utveckling.

Vår prognos är att Sverige kommer att ha en svag konjunktur under 2024 och större delen av 2025. Den svenska industrin har hittills haft en nedgång, men långt ifrån en lågkonjunktur. Omvärlden är särskilt svag i viktiga svenska exportmarknader som Finland och Tyskland, vilket leder oss till vår prognos om en svag konjunktur även under 2025.

Näringslivet

Näringslivet i Västra Mälardalens tre kommuner präglas av en betydande tillverkningsindustri med fokus på fordon i Köping och Kungsör, samt försvarsrelaterad verksamhet i Arboga i form av framförallt Saab och dotterbolaget Combitech. Därtill finns svenska försvarets tre förband i form av Försvarsmaktens logistik, Försvarets materielverk och Försvarsmaktens telekommunikations- och informationssystemförband FMTIS. Totalt har dessa två huvudsektorer c:a 4 000 anställda, vilket ska ställas i relation totalt antal sysselsatta i Västra Mälardalen på c:a 20 400 anställda.

Andra större branscher och sektorer är vård och omsorg (3 500 anställda), utbildning (2 400 anställda), handel (1 900 anställda), företagstjänster (1 700 anställda) samt byggverksamhet (1 500 anställda). Alla dessa sektorer motsvarar ungefär Riket. Den stora branschen är tillverkningsindustrin med 5 000 anställda eller 24,3% av anställda i de tre kommunerna. För Riket är tillverkningsindustrin 10,7%, så detta är en industriregion, även om man inte når upp till t.ex. Ludvika (32%).

Fordonsindustrin och försvarsrelaterad verksamhet är global och konkurrensutsatt. De är också beroende av konjunkturer i olika länder. Information om aktuell trend för fordonsindustrin får man i senaste delårsbokslut (Q3 2024) från AB Volvo och Scania AB.

Volvokoncernens omsättning under Q3 2024 var 117 Mdr, som ska jämföras med Q3 2023 som var 132,3 Mdr. Trots viss inflation har Volvos omsättning minskat med c:a 15 Mdr eller -11,5%. Volvo har under senaste året globalt levererat 226 000 lastbilar, varav 46 300 lastbilar under Q3 2024. Nedgången i jämförelse med föregående år (Q3 2024 vs. Q3 2023) är -16% eller 9 000 lastbilar. Volvos leverans av helt elektriska lastbilar var 1 439 lastbilar eller drygt 3% av totalt antal lastbilar. Volvos ordergång av helt elektriska lastbilar var Q3 1 578

fordon, vilket är 3,6% av totala ordergången på 43 234 lastbilar. Övergången till elektriska lastbilar går med andra ord rätt sakta. Detta spelar ingen roll för Volvo i Köping, som ju finns i både nya och gamla världen. För Köping är Volvos totala volymer det viktiga.

Volvos egna prognoser (2024) för lastbilar och marknaden i Europa är totalt 300 000 lastbilar, vilket är en nedgång från 2023 då totalmarknaden i Europa var 342 000 lastbilar. Prognosen för 2025 är 290 000 lastbilar, vilket är en viss nedgång på -10 000 lastbilar eller c:a -3%. Volvos prognoser är att lastbilsmarknaden ökar i Nordamerika (+10 000 lastbilar eller +3%), Indien (+10 000 lastbilar eller +3%) och Kina (+70 000 lastbilar eller +9%), och minskar i Brasilien (-10 000 lastbilar eller -9%). Summeras Volvo så får vi räkna med lägre volymer under 2025, vilket inte är förvånade med tanke på svag ekonomisk utveckling i Europa och framförallt i det största landet - Tyskland.

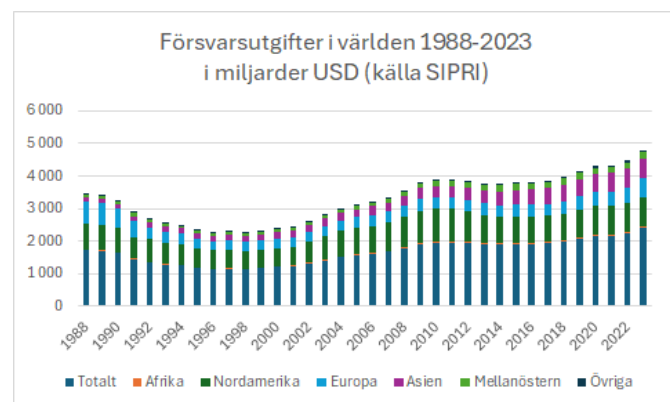
Scaniakoncernen redovisade en nettoomsättning på 48,2 Mdr för Q3 2024, en ökning med 2% i jämförelse med Q3 2023. Scania levererade 20 313 lastbilar under Q3 2024, vilket är en uppgång med 1% i jämförelse med Q3 2023. Ackumulerat har Scania ökat leveranser under årets första nio månader med +5 750 lastbilar eller +9% (Volvo har -11%). Även Scania har en lägre ordergång för lastbilar, som uppgick under det tredje kvartalet till 15 335 enheter, vilket motsvarar en minskning med 29% i jämförelse med samma period föregående år. Nedgången är dock minst i Europa med -6%, och betydligt större

i Amerika (-56%) och Afrika & Oceanien (-51%). Även Scania har begränsad volym av helt elektriska fordon (ZEV – Zero Emission Vehicles), som uppgick till 80 lastbilar under Q3 2024 eller 0,37% av alla leveranser av lastbilar. I orderingsgången under Q3 2024 uppgick helt elektriska fordon till 169 stycken (av 17 008), vilket är c:a 1% av orderingsgång. Således en lång väg även för Scania, och för att helt elektriska lastbilar ska kunna användas i större skala och koldioxidutsläppen minskas måste nödvändiga förutsättningar finnas på plats.

Summa summarum så får vi räkna med lägre volymer för fordonsindustrin under 2025.

Försvarsbudgetar

En sektor som gått in i en helt ny värld är militära försvar och försvarsindustrin. Kriget i Ukraina har förändrat allt i många länder. De flesta länder skär ner ordentligt på sina försvar efter att muren föll 1989 och efter kollapsen av Sovjetunionen. Enligt SIPRI har försvarsutgifter ökat och det är lätt att lämna en prognos att globala försvarsutgifter kommer att öka rejält under kommande år.

Sverige var ett av de länder som mest minskade sin militära kapacitet, och fick göra helt om när kriget utbröt i Ukraina i februari 2022. Efter en snabb process blev Sverige också fullvärdig medlem i NATO, som ställer betydligt högre krav på Sverige i framtiden både när det gäller ekonomi och engagemang. De allra flesta länder satsar också betydligt mer på försvaret under kommande år.

Försvarsutgifterna i många länder är viktiga för utvecklingen för svensk försvarsindustri. Försvarsindustrin i Arboga har sitt ursprung inom flyget, därför är budgets viktiga i länder som t.ex.

köpt eller hyrt stridsflygplanet JAS 39 Gripen. Det gäller länder som Sydafrika, Brasilien, Ungern, Tjeckien och Thailand.

För de orter och kommuner som har någonting kvar som är relaterat till svenska försvaret eller försvarsindustri står sannolikt inför många år av tillväxt och utveckling. Att starta ny eller återstarta verksamhet har visat sig vara komplext och tar lång tid beroende på t.ex. miljötillstånd. Därför kommer orter som idag har försvarsinriktad verksamhet att gynnas stort när både pengar och fokus finns från politiker och det offentliga. Det gäller ju inte bara i Sverige utan i de allra flesta länder i vår omvärld. I Västra Mälardalen handlar det främst om Arboga och de företag som är relaterade till försvarsindustrin samt enheterna som finns inom det svenska försvaret.

Vår analys är att detta är den stora potentialen i Västra Mälardalen under kommande årtionde.

Den svenska staten

Vid regeringens presskonferens den 17 september 2024 redovisades försvarsbudget för 2025, som innebär ett historiskt stort tillskott till Sveriges försvar. Försvarsanslaget på 2,2 % av BNP 2024 föreslås öka och anslagna medel till det militära försvaret ökar med nära 13 miljarder kronor till 2025 (2,4 % av BNP). Regeringen föreslår dessutom ett tillskott till det militära försvaret på över 170 miljarder för perioden 2025 - 2030. Med dessa tillskott bedöms försvarsanslaget uppgå till 2,6 procent av BNP år 2028. Den svenska regeringen skapar med detta den långsiktighet som krävs för att bygga upp ny kapacitet, skapa nya företag och i en uthållig utbyggnad av det svenska försvaret.

Den 15 oktober 2024 presenterade regeringen en proposition för totalförsvaret 2025 – 2030. Det innebär en satsning på försvaret på 174 miljarder fram till 2030 samt 37,5 miljarder på det civila försvaret fram till 2030. Även efter dessa stora satsningar är planerad krigsorganisation 130 000 man år 2035 och antalet värnpliktiga c:a 12 000 per år 2032 – 2035. Detta är ganska långt ifrån den kapacitet som fanns så sent som på 1980-talet. Politiker planerar för uthålliga satsningar på både militära och civila försvaret, vilket ger resurser och långsiktighet för stora satsningar i t.ex. Arboga.

Tidningen Ny Teknik har genomfört Sveriges största ingenjörundersökning där nära 6 000 ingenjörer fått säga sitt om vilka arbetsgivare som är mest och minst attraktiva. Saab rankas som nummer fem bland kvinnor och som etta bland män. Inställning till att arbeta inom försvaret och försvarsindustrin är viktig i framtida konkurrens om talanger och sannolikt framtida brist på ingenjörer. I undersökningen är de mest attraktiva arbetsgivarna AB Volvo (1) och Saab (2), vilket verkligen är gynnsamt för Västra Mälardalens två största privata arbetsgivare. Därtill är försvarsmakten högt i ranking (4). Detta är viktigt inför framtiden för försvarssektorn, då det inte är länge sedan som både försvar och försvarsindustri var ifrågasatt av t.ex. ESG-skäl. Numera uppskattar nästan alla vårt försvar och försvarsindustrin.

Det svenska säkerhetsstråket är en viktig kugge i Sveriges totalförsvar. Mellan Arboga och Karlstad, finns ett antal av viktiga myndigheter, företag med världsledande kompetens inom försvarssektorerna, försvarsanläggningar samt knutpunkter för Sveriges logistik. Området har redan på olika sätt en stark ställning, inte minst en stark försvarsindustri, och ligger geografiskt nära både Stockholm och Oslo. Svenska säkerhetsstråket utgör också en viktig transportled för både Sverige och NATO. I området finns även tre Universitet i Karlstad, Örebro och Mälardalen. För Västra Mälardalen är detta en viktig faktor inför framtiden.

Enligt publika uppgifter i media rör det sig om upp till 600 jobb när försvarsmakten, Saab och Combitech utökar och förstärker sin närvaro i Arboga. Detta är naturligtvis en stor möjlighet för Arboga och Västra Mälardalen.

Fordonsindustrin

Fordonsindustrin är största sektorn i Köping och Kungsör. Ankaret är Volvo i Köping, som har anor lokalt i Köping allt sedan 1856, och som tillverkar växellådor, elektriska drivlinor och marina drev till övriga koncernen. Volvo Group Trucks Operations har genomfört betydande investeringar under de senaste åren bl.a. i form av en ny verkstad på 16 000 kvm samt maskiner och robotar. Syftet med investeringar är ökad flexibilitet i form av "mixed model" som betyder att Volvo har en flexibel montering, som kan hantera både dagens teknik med växellådan AMT (Automated Mechanical Transmission) även kallad I-shift och annan transmission med

varianter, samt också kunna hantera befintliga och framtida elektrifierade produkter. Volvo har därmed säkrat att man är med både i dagens marknad och i sannolikt framtidens efterfrågan.

Volvo har stor betydelse för Köping, inte bara genom alla anställda och deras familjer, utan också för det lokala näringslivet. Enligt gamla principer brukar ett arbete i industrin ge 3 - 4 arbeten hos underleverantörer och lokala företag.

Vår analys är dock att regionen får vara nöjd om fordonsindustrin behåller sin stora och betydande sysselsättning i Köping och Kungsör. Tillverkningsindustrin i allmänhet och fordonsindustrin i synnerhet är starkt konkurrensutsatt och vardagen handlar normalt om olika former av effektivisering. Automatisering och digitalisering är nycklar i framtiden.

GKN:s nedläggning

En stor händelse i Köping under hösten 2024 var beskedet från GKN att man lägger ner hela verksamheten i Köping från sommaren 2026. Verksamheten är inriktad emot personbilar och har sedan tidigare lagt ner sin utvecklingsavdelning. I och med övergången till allt mer elfordon, så är beskedet inte helt överraskande, men samtidigt väldigt tråkigt för Köping. GKN Drivline Köping AB omsatte drygt 1,9 Mdr under 2023 och hade 522 anställda. Bolaget var därmed per år 2023 den näst största privata arbetsgivare i Köping och Västra Mälardalen.

Teknikintresse och skolan

Fordonsindustrin och försvarssektorn har en sak gemensamt och det är betydelsen av intresse för teknik. Många företag i Västra Mälardalen och framförallt de allra största och mest viktiga företagen som Volvo och Saab är långsiktigt beroende av lokal rekrytering av anställda för många arbetsuppgifter med teknisk inriktning, både inom produktion och inom utveckling. Därför är det avgörande inför framtiden att ungdom i Västra Mälardalen tidigt får intresse för teknik och särskilt viktigt är ämnet matematik. De lokala företagen måste över tid vara konkurrenskraftiga och ska ibland också vara världsledande. Det som avgör långsiktigt är de anställdas kompetenser.

Teknikintresse ska komma tidigt. Saab i Arboga har kontakt redan med 5-åringar, och detta är ett område där företagen och kommunerna kan och måste kroka arm. Det ska vara lätt för förskolan, grundskolan och gymnasieskolan att få tillgång till platser som kan ge information och odla intresse för teknik. Intresse i tidiga åldrar skapas ju också normalt genom lust och lek. I Köping finns en utmärkt plats och miljö för att tidigt odla intresse för teknik i form av Bil- och Teknikmuseet. Bygg ut denna verksamhet för att kunna möta många ungdomar i olika åldrar och visa både historia och framtid. Detta skulle också kunna fungera som en regional hubb för teknik.

Denna långsiktiga utmaning har många orter i Sverige, som ofta verkar på globala- och konkurrensutsatta marknader. En viktig nyckelfaktor för företag är en bra skola. Vi lever i kunskapssamhället och allt börjar med en bra och väl fungerande skola. Svensk skola har generella problem och kunskapen har försämrats relativt andra länder, som vi ser i t.ex. PISA-mätningar. En stor faktor i svensk skola är ordning och reda, vilket är en förutsättning för bra lärande. De elever som behöver extra stöd måste få det, de elever som ställer till för alla andra måste hanteras av skolan, och allt detta för att den stora majoriteten som vill gå i skolan också ska få en så bra utbildning som möjligt. Ordning och reda bygger på bra ledarskap, och att kommunerna som arbetsgivare genom sina rektorer fullt ut stöttar de lärare som gör det som måste göras. En av de kommuner som verkligen fokuserar på skolan är Kungsörs kommun. Det tycker vi är helt rätt.

Generellt är en bra skola både en långsiktig förutsättning för näringslivet och för att få barnfamiljer att flytta till en kommun. En bra och väl fungerande skola är ett måste för alla kommuner.

Möjligheter ställer krav

En pågående expansion inom försvarssektorn i framförallt Arboga ställer olika krav på framförallt Arboga kommun, men också områdets övriga kommuner.

För att få nya anställda till sektorn som också bosätter sig i Västra Mälardalen krävs t.ex. bostäder till rimliga priser, ett arbete till respektive och en bra skola för barnen.

Att bo och leva är centralt i alla människors liv. De senaste årens prisinflation samt högre och historiskt mer normala boräntor har påverkat många familjer. Westnova Management analyserade per november 2023 nuläget för en barnfamilj i en jämförelse mellan 12 kommuner i och runt Mälardalen. Den kommun som kommer bäst ut ur jämförelsen mellan 12 kommuner i och runt Mälardalen var Kungsörs kommun. Med dagens boendepriser och räntor har en barnfamilj mest kvar efter nödvändiga utgifter i Kungsör. Primärt beroende på hyggliga inkomster och lägst utgifter för bostad. Andra kommuner som kommer högre i analysen är Köping, Västerås och Arboga.

Bostadsmarknaden i de tre kommunerna är mer rimlig än många kommuner i och runt storstäderna. Detta är en klar fördel för kommunerna i Västra Mälardalen.

Arbete till respektive är en annan viktig faktor. Dagens samhälle bygger på att det normalt är två som arbetar i familjen. Därför är andra arbetsplatser viktiga i detta familjepussel. I regionen finns t.ex. en stor tillverkningsindustri, men det finns en begränsad arbetsmarknad för administrativa yrken.

En normalt viktig arbetsplats är vård, omsorg och sociala tjänster, som redan är en betydande sektor i Västra Mälardalen med c:a 3 500 tjänster eller 17% av alla sysselsatta. Sjukhuset i Köping är viktigt för området. Sjukhus är ofta en viktig arbetsplats för respektive. Idag sysselsätter Region Västmanland 640 personer i Köping. Större förändringar av sjukhuset i Köping kan påverka möjligheten att ta tillvara pågående expansion inom försvarssektorn.

Infrastruktur

En av fördelarna med Västra Mälardalen är ett bra geografiskt läge och goda kommunikationer.

I området finns två järnvägslinjer i form av Mälarbanan (norr om Mälaren) och Svealandsbanan (söder om Mälaren). Även planer på att förkorta restiden mellan Oslo och Stockholm (2.55) är en stor möjlighet för Svealand. Ny- och utbyggd infrastruktur ger generellt stor nytta i Svealand, men frågan är hur mycket direkt nytta som kommer Västra Mälardalen till del med ganska få stopp mellan Oslo och Stockholm (4 - 5 stopp för att nå 2.55).

Genom Västra Mälardalen går även två motorvägar; E18 (norr om Mälaren) och E20 (söder om Mälaren). E18 byggs om med 24 kilometer ny tvåfilig motorväg, som planeras vara klart sommaren 2025. Detta innebär två filer hela vägen från Örebro till Stockholm, och som reducerar restiden, men som också minskar risker för olyckor. Det blir snabbare och säkrare att pendla mellan Västerås och Köping/ Arboga. Detta gynnar både bostads- och arbetsmarknad i området.

Köping är också en av Sveriges största insjöhamnar med djuphamn. Pågående större förbättringar av sjötransporter i Mälaren är också en potential för Köping. Både järnvägar och motorvägar leder ju också till Köping. Efter att Södertälje sluss och kanal breddas och förlängs, farleden muddras, en större brospann i Hjulsta är på plats samt att hamnarna anpassas ökar kapaciteten från dagens Mälarmax (123x18x6,8m) till fartyg med storleken längd 160 meter, bredd 23 meter och djupgående 7 meter. Detta innebär matematiskt en ökning brutto med

hela 71%. Sjötransporter är sannolikt viktigt för framtida transporter, och direkta sjötransporter ner i Europa är en del av vår pågående omställning.

Det finns god infrastruktur i Västra Mälardalen, som borde kunna ge mer nytta i framtiden.

Slutsatser

- Global konjunktur, exkl. försvarssektorn, kommer att vara fortsatt svag under 2025.
- Stor satsning på försvarssektorn är mycket gynnsamt för Arboga och Västra Mälardalen.
- Lägre räntor och bättre vägtransporter är gynnsamt för bostadsmarknaden i Västra Mälardalen.

Henrik Molenius (fd Johansson) är VD och ägare till Westnova Management AB, som främst är verksam inom Omvärlds- och Bankanalys, styrelseuppdrag, samt andra uppdrag t.ex. projektledare.

Henrik är civilekonom (Karlstads Universitet) har en exekutive MBA (Handelshögskolan i Köpenhamn), och har en bakgrund främst inom bank (Nordea bl.a. rörelsechef, Varbergs Sparbank VD och Sparbanken Västra Mälardalen vice VD och Affärsområdeschef Företag). Henrik är numera också författare.

Konjunktur

Den globala konjunkturbilden är splittrad med en starkare utveckling i USA och en betydligt svagare utveckling i euroområdet och Kina. Svensk BNP har utvecklats svagt sedan slutet av 2021, med växelvisa uppgångar och nedgångar för enskilda kvartal. Lägre investeringar och sämre konsumtion har påverkat den svenska konjunkturen. BNP är svagt i Sverige under 2024. På sikt ser dock näringslivet inklusive tillverkningsindustrin ljusare utsikter och räntesänkningar bidrar till en successiv återhämtning.

Under augusti och september 2024 har de flesta storbanker och andra finansiella aktörer publicerat prognoser för 2024 och kommande år. Efter en svag utveckling av BNP under 2024 är den generella prognosen att BNP i Sverige förväntas öka svagt under 2025. Vi har valt att jämföra fem aktörer i olika former av relevanta prognoser; statliga Konjunkturinstitutet, Riksbanken samt bankerna Nordea, Swedbank och SEB.

Prognosen för 2024 är att reala BNP ökar med c:a 0,7%. Den genomsnittliga prognosen för 2025 är en ökning av BNP med c:a 2,1%, och mest optimistiska är bankerna Swedbank och SEB med 2,2 - 2,3% för 2025. BNP förväntas öka ytterligare något under

2026 och den genomsnittliga prognosen är 2,9% där konsensus är stort förutom Riksbanken på den lägre nivån 2,5% för 2026.

Konjunkturläget i korthet

Svensk BNP har utvecklats svagt sedan slutet av 2021, med växelvisa uppgångar och nedgångar för enskilda kvartal. Det andra kvartalet i år (2024) minskade BNP något. Exporten utvecklades jämförelsevis starkt men investeringarna minskade på bred front och hushållen drog ned på konsumtionen. Lågkonjunkturer i den svenska ekonomin fördjupades därmed ytterligare. På arbetsmarknaden var utvecklingen inte lika svag. Antalet sysselsatta personer ökade något det andra kvartalet och arbetslösheten låg still på 8,3 procent.

Ekonomisk tillväxt

Årlig procentuell förändring

SVENSK BNP	2024 (P)	2025 (P)	2026 (P)	Publicerad
Konjunkturinst.	0,7	1,8	3,0	2024-09-26
Riksbanken	0,8	1,9	2,5	2024-09-25
Nordea	0,9	1,6	2,9	2024-09-04
Swedbank	0,6	2,3	2,8	2024-11-12
SEB	0,5	2,2	3,1	2024-11-12
Genomsnitt	0,7	2,0	2,9	

Global konjunktur

Den globala konjunkturbilden är splittrad med en stark utveckling i USA och en betydligt svagare utveckling i euroområdet och Kina. Över lag är tillväxten bland Sveriges viktigaste handelspartners i nuläget relativt låg. Inflationen har sjunkit tydligt från höga nivåer och ligger på de flesta håll nära centralbankernas inflationsmål. Den lägre inflationen har öppnat upp för räntesänkningar, vilka bidrar till en högre tillväxt bland Sveriges viktigaste handelspartners nästa år, och därmed en högre efterfrågan på svensk export.

Omvärldens efterfrågeutveckling är viktig för Sveriges export och därmed för utvecklingen av svensk BNP. För närvarande är tillväxten i genomsnitt relativt låg hos Sveriges viktigaste handelspartners, vilket tynger svensk export. Framförallt utvecklas euroområdets ekonomi svagt, medan USA:s ekonomi utvecklas fortsatt starkt. Den globala varuhandeln har haft en svag utveckling en längre period, men de senaste månaderna har det skett en försiktig återhämtning. Detta har en viss stimulans av efterfrågan på svensk export. Den globala industriproduktionen har visserligen stigit den senaste tiden, men utvecklingen är fortsatt trög för många av Sveriges viktigaste handelspartners.

För många av Sveriges viktigaste handelspartners tar BNP-tillväxten något mer fart 2024, jämfört med 2023. Lägre räntor och lägre inflation i kombination med en motståndskraftig arbetsmarknad i många länder innebär att förutsättningarna är bättre för att hushållens konsumtion ska växa i en relativt snabbare takt. Lägre räntor och en ökad efterfrågan bidrar till en konjunkturrell återhämtning i investeringarna, främst 2025. Investeringarna ökar också framöver som ett resultat av satsningar på klimatomställning, försvar och infrastruktur. Sammantaget

innebär det att bidraget från investeringar till den globala tillväxten ökar något framöver, från ett läge där investeringarna sedan en tid tillbaka har haft en svag utveckling. Även efterfrågan på varor i världen tar lite mer fart framöver. Sammantaget innebär det att den svenska exportmarknaden växer snabbare, och mer i linje med hur BNP-tillväxten i omvärlden utvecklas.

Europa

Efter en längre tid av stagnation växte euroområdets ekonomi det första halvåret i år, till stor del drivet av en stark utveckling för tjänsteindustrin i Sydeuropa. Framåtblickande indikatorer tyder dock på en relativt svag utveckling i närtid, framförallt inom tillverkningsindustrin. Hushållens konsumtion hålls tillbaka till följd av hög ränta, höga priser och ekonomisk osäkerhet. Arbetslösheten, som på sistone varit historiskt låg, vänder upp något under de kommande kvartalen. Som ett resultat av den svaga ekonomiska aktiviteten samt avtagande utbudsproblem har inflationen sjunkit kraftigt och är nu nära ECB:s mål om 2 procent. ECB fortsätter därför att sänka styrräntan, vilket bidrar till att tillväxten växlar upp under 2025.

Euroområdet fortsätter att tyngas av sin största ekonomi - Tyskland. Framför allt utvecklas den tyska tillverkningsindustrin svagt, inte minst den för landet viktiga fordonsindustrin som möter en låg efterfrågan.

Bland de nordiska ekonomierna sticker Danmark ut med en snabbare BNP-tillväxt, till stor del driven av läkemedelsindustrin. Finland befinner sig i en lågkonjunktur, men påbörjar en återhämtning 2025 efter ECB:s räntesänkningar. Tillväxten dämpas dock av den finanspolitiska åtstramning som sker med anledning av den höga finska statsskulden. I Norge är både pris- och löneökningar fortsatt relativt höga, mot bakgrund av en svag norsk krona och en motståndskraftig konjunktur. Norges Bank väntar därför till nästa år innan de börjar sänka räntan.

USA

BNP-tillväxten i USA var hög det andra kvartalet, vilket förklaras av en fortsatt stadig ökning i den inhemska efterfrågan, framför allt driven av hushållens konsumtion. Tillväxten blir något starkare för helåret 2024 än för 2023, men prognoser är att den bromsar in under 2025. Arbetsmarknaden har försvagats de senaste månaderna och arbetslösheten har stigit något. Lönertillväxten har dämpats i takt med den försvagade arbetsmarknaden och tillsammans med en hög produktivitetstillväxt har bidragit till ett minskat inflationstryck. Att inflationen går mot målet och ekonomin och arbetsmarknaden dämpas gör att Federal Reserve efter den inledande sänkningen i september fortsätter att sänka styrräntan.

Inriktningen på den ekonomiska politiken är allt mer ett frågetecken. Den nya presidenten Donald Trump kommer också att mötas av ansenliga finansiella utmaningar i form av stora budgetunderskott och en historiskt hög offentlig skuld.

Kina

Kina utgör endast ungefär 4 procent av den svenska exportmarknaden men är en framträdande aktör i världsekonomin och den globala tillverkningsindustrin. Utvecklingen i Kina har också stor påverkan på viktiga råvarupriser och den globala varuhandeln. Aktiviteten i den kinesiska ekonomin var svag det andra kvartalet 2024, efter ett starkt första kvartal, vilket främst drevs av en svag utveckling i hushållens konsumtion. Hushållen är fortsatt pessimistiska vilket tynger konsumtionen i närtid. Problemen i fastighetssektorn kvarstår med bland annat lågt byggande som följd.

Tillväxten i Kina mattas av något de kommande åren mot bakgrund av den fortsatt svaga fastighetssektorn och en dämpad utveckling av konsumentefterfrågan. Den politiska ledningens tillväxtmål för 2024 anges vara omkring 5 procent, vilket Kina med stöd av finans- och penningpolitiken i grova drag antas klara av att uppnå. Bland annat förväntas de offentliga investeringarna öka. Som ett resultat av den svaga konjunkturen är inflationen mycket låg i Kina. Detta gäller t.ex. utvecklingen av KPI samt export- och producentpriserna. De låga priserna och en försvagad valuta bidrar positivt till den kinesiska exporten och ger en negativ inflationsimpuls till övriga världen.

En summering nedan av Konjunkturinstitutet av BNP och KPI i världen

Summering visar att Svensk Exportmarknad växer klart lägre än global BNP under 2023 och 2024. Under 2025 visar tabellen ökar importefterfrågan på Svensk Exportmarknad, men svensk export växer dock fortsatt lägre än global GNP, främst beroende på svagare utveckling i Europa.

Tabell 3 BNP och KPI i världen

Procent av köpkraftskorrigerad global BNP respektive procentuell förändring

	BNP ²		KPI ³				
	2023	2023	2024	2025	2023	2024	2025
Världen	100	3,2	3,1	3,0	...	...	...
KIX-vägd ⁴	74,9	1,4	1,7	2,0	5,5	3,0	2,4
USA	15,6	2,5	2,6	1,7	4,1	2,9	2,3
Euroområdet	12,0	0,5	0,7	1,4	5,4	2,4	1,8
Japan	3,7	1,7	0,0	1,4	3,2	2,6	2,1
Storbritannien	2,3	0,1	1,0	1,1	7,3	2,6	2,2
Sverige	0,4	-0,1	0,7	2,0	5,9	1,9	1,4
Norge	0,3	0,7	1,9	1,2	5,7	3,0	2,3
Danmark	0,3	2,5	1,6	1,8	3,4	1,4	1,8
Kina	18,4	5,6	4,8	4,4	0,2	0,4	1,5
Svensk exportmarknad⁵		0,4	1,1	2,8	...	...	...

¹ Vikterna anger varje lands eller regions köpkraftskorrigerade andel av världens BNP. ² BNP-siffrorna avser den kalenderkorrigerade utvecklingen uttryckt i fasta priser. Världssammanlagt beräknas med hjälp av tidsvarierande köpkraftjusterade BNP-vikter från IMF. ³ För EU-länder och Norge avses harmoniserade index för konsumentpriser (HIKP). Aggregatet för euroområdet är vägt med konsumtionsvikter från Eurostat. ⁴ KIX-vägd BNP och KPI är aggregat som vägs samman med hjälp av Riksbankens KIX-vikter. I KIX ingår 32 av Sveriges viktigaste handelspartners. ⁵ Den svenska exportmarknaden avser den samlade importefterfrågan i de 32 länder som ingår i KIX. Respektive lands vikt utgörs av dess andel i svensk varuexport.

Källor: Bureau of Labor Statistics, U.K. Office for National Statistics, Eurostat, IMF, OECD, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Svensk ekonomi

Hushållens konsumtion minskade något det andra kvartalet, vilket var det andra kvartalet i rad med fallande konsumtion. Inte sedan 1990-talskrisen har konsumtionen utvecklats så svagt över en längre period. Hushållen minskade särskilt konsumtionen av dagligvaror och drivmedel. Det första halvåret 2024 har konsumtionen sjunkit med 0,7 procent.

Efterdyningar av de senaste årens prisökningar och höga räntor fortsätter att prägla hushållens ekonomiska situation. Även om inflationen har fallit tillbaka till runt inflationsmålet har prisnivån, fransett ränteförändringar, ökat med drygt 13 procent sedan början av 2022. Den rörliga bolåneräntan nådde sin senaste topp i slutet av 2023 och har sedan dess

minskat marginellt. Hushållens räntekostnader som andel av disponibel inkomst har under de första två kvartalen 2024 varit dubbelt så höga som genomsnittet för åren 2015–2019. Hushållens eget sparande, mätt som andel av den disponibla inkomsten, är fortsatt högt. I takt med att Riksbanken successivt sänker räntan fortsätter hushållens räntekostnader att sjunka. Samtidigt innebär den lägre inflationen att reallönerna stiger. Sammantaget bidrar det till att hushållens konsumtion stiger det andra halvåret i år. Under 2025 fortsätter räntesänkningarna och arbetsmarknaden förbättras ytterligare. Hushållens reala disponibla inkomst ökar markant och de föreslagna skattesänkningarna bidrar också till ökad köpkraft. Konsumtionen växer därmed jämförelsevis snabbt andra halvan av 2025.

År 2023 växte den **offentliga konsumtionen** med strax under 1 procent. Tillväxttakten väntas öka 2024 och 2025. Konsumtionsökningen 2023 berodde framför allt på att den statliga konsumtionen växte snabbt till följd av utbyggnaden av försvaret. Samtidigt hölls utvecklingen tillbaka av regionerna där konsumtionen av vård minskade. Utbyggnaden av försvaret fortsätter att bidra till en stark konsumtionstillväxt 2024 och 2025. Kommunerna och regionerna bidrar också till tillväxten. Den demografiska utvecklingen innebär ett ökat antal äldre med behov av vård och omsorg. Även antalet elever i gymnasiet ökar. Samtidigt innebär minskade barnkullar att behovet av förskola och skola minskar.

De **fasta bruttoinvesteringarna** minskade på bred front det andra kvartalet i år. Industrins investeringar minskade tydligt, men nedgångarna var ännu större i tjänstebanscher (inklusive bostäder) och offentliga myndigheter. Bostadsinvesteringarna utgör en förhållandevis liten andel av totala fasta bruttoinvesteringar, men tenderar att variera mycket och kan därmed påverka BNP-tillväxten relativt mycket. Bostadsinvesteringarna har fallit nio kvartal i rad, vilket till stor del förklarats av en svag efterfrågan, svag bostadsprisutveckling och höga finansierings- och byggkostnader.

Inflationen är på väg ner. Den globala konjunkturutvecklingen är svag. De höga räntorna har lett till lägre efterfrågan på kapitalvaror, som exempelvis bilar, vitvaror och möbler. Till det kan läggas en svag byggkonjunktur som pressar ner råvarupriserna och minskar inflationstrycket. Dessa och andra faktorer har bidragit till nedgången i inflationen

beräknad exklusive energi som var 2,2 procent i augusti 2024. Det finns dock några faktorer som håller upp priserna i närtid. Kostnaden för containerfrakt från Asien till Europa är fortsatt hög i spåren av attacker i Röda havet. Löneökningarna är också högre än de varit på flera år, både i Sverige och i exempelvis andra europeiska länder, inte minst Tyskland. Stigande löner kan leda till högre priser. Men beroende på hur konkurrenssituationen och lönsamhetsnivån ser ut i utgångsläget kan effekten av högre löner också bli att vinstmarginalerna minskar och att priserna bara påverkas i mindre grad. I dagsläget är konkurrensen hård på grund av den svaga efterfrågan. Lönsamhetsläget är blandat, med fler konkurser i vissa branscher, och en fortsatt god lönsamhet i andra. Många produktionskostnader förutom löner har dessutom sjunkit markant under året, exempelvis kostnader för el och drivmedel. Det motverkar effekten av högre löneökningar på inflationen. Sammantaget innebär det att inflationen exklusive energi fortsätter att sjunka långsamt under resterande del av 2024 och 2025. Nedgången är dock långsam.

Inflation

Årlig procentuell förändring

SVENSK KPI	2024 (P)	2025 (P)	2026 (P)	Publicerad
Konjunkturinst.	2,8	-0,3	1,5	2024-09-26
Riksbanken	2,7	0,4	1,7	2024-09-25
Nordea	2,8	-0,1	1,1	2024-09-04
Swedbank	2,8	0,6	1,5	2024-11-12
SEB	2,8	0,3	1,7	2024-11-12
Genomsnitt	2,8	0,2	1,5	

Konjunkturinstitutet, storbanker och Riksbanken själv har prognoser att Riksbanken fortsätter att successivt sänka styrräntan ner till 1,75 – 2,00 procent i mitten av 2025. Detta är i stora drag i linje med marknadsförväntningar. Räntesänkningarna bidrar till att konjunkturen gradvis återhämtar sig allt snabbare nästa år. Trots det dröjer det till senare delen av 2026 innan BNP-gapet sluts och lågkonjunkturen är över. Vissa bedömare föredrar att Riksbanken sänker styrräntan snabbare i närtid än vad som prognosticeras. Det skulle skynda på konjunkturåterhämtningen utan att driva på inflationen så pass mycket att den överstiger 2 procent under återhämtningsfasen.

Styrränta

Riksbankens styrränta i procent vid årets slut.

STYRRÄNTA	2024 (P)	2025 (P)	2026 (P)	Publicerad
Konjunkturinst.	3,0	1,75	2,0	2024-09-26
Riksbanken	3,0	2,25	2,25	2024-09-25
Nordea	2,75	2,0	2,0	2024-09-04
Swedbank	2,5	1,75	1,75	2024-11-12
SEB	2,5	2,0	2,0	2024-11-12
Genomsnitt	2,8	2,0	2,0	

Till följd av den svaga ekonomiska tillväxten började sysselsättningen minska andra halvåret 2023. Minskningen fortsatte det första kvartalet i år, men det andra kvartalet ökade sysselsättningen. Ökningen drevs helt av inrikes födda, som ökade både sett till antal och sysselsättningsgrad. Bland utrikes födda minskade i stället både sysselsättningen och arbetskraften. Sett till åldersgrupper ökade antalet sysselsatta och sysselsättningsgraden mest bland äldre (55–74 år). Parallellt med detta har det skett en uppgång i den genomsnittliga pensionsåldern. Arbetskraften ökade något mindre än sysselsättningen, varför arbetslösheten minskade svagt det andra kvartalet. Efterfrågan på arbetskraft i närtid är dock fortsatt svag. Lediga platser registrerade hos Arbetsförmedlingen minskade något i augusti. Därtill var antalet varslade personer i augusti fortsatt högre än genomsnittet. Även totalt anställda i konkursdrabbade aktieföretag är på höga nivåer. Samtidigt är antalet kvarstående lediga platser hos Arbetsförmedlingen fler än de nyanmälda, vilket är ett tecken på att arbetsgivarnas anställningsplaner i lägre utsträckning realiserar.

Enligt prognoser ska arbetslösheten i Sverige vara ca 8,5% under 2024 och 2025 för att sjunka något under 2026.

Arbetslöshet

Procent av arbetskraften

ARBETSLÖSHET	2024 (P)	2025 (P)	2026 (P)	Publicerad
Konjunkturinst.	8,3	8,2	7,8	2024-09-26
Riksbanken	8,4	8,4	8,0	2024-09-25
Nordea	8,5	8,5	7,9	2024-09-04
Swedbank	8,4	8,5	8,0	2024-11-12
SEB	8,5	8,8	8,5	2024-11-12
Genomsnitt	8,4	8,5	8,0	

Regional utveckling

Både Swedbank och Nordea har publicerat regionala rapporter under september och oktober 2024. Västra Mälardalens tre kommuner Arboga, Kungsör och Köping ingår i Västmanlands län, som i båda rapporterna ingår i Östra Mellansverige tillsammans med länen Uppsala, Södermanland, Örebro och Östergötland.

Enligt Nordeas regionala rapport - Regionala utsikter, har Östra Mellansverige gått bättre än de tre storstadsregionerna genom pandemi, inflationskris och höga räntor. Regionen står för en allt större del av efterfrågan på arbetsmarknaden och sysselsättningen växte med 2,6% förra året, vilket var nästan dubbelt så mycket som i Riket. Östra Mellansverige har dock en sysselsättningsgrad som är tre procentenheter lägre än Riket.

Befolkningsutvecklingen har förändrats snabbt, främst beroende på faktorn migration. Befolkningsökningen är generellt lägre och minskningar på flera håll i regionen, vilket påverkar investeringar i såväl bostäder som förskolor och skolor.

Stämmningsläget i näringslivet är dämpat, vilket talar för fortsatt stagnation i närtid. Tillverkningsindustrin signalerar klart sämre läge än normalt i konjunkturinstitutets barometer. På sikt ser dock näringslivet inklusive tillverkningsindustrin ljusare utsikter och räntesänkningar bidrar till en successiv återhämtning, som påverkar även Östra Mellansverige.

Swedbank publicerade i oktober en rapport - Regional utblick, där banken presenterar hur konjunkturläget påverkar utvecklingen i olika delar av Sverige. Rapporten fokuserar på den demografiska utvecklingen i Sverige. Även i Swedbanks rapport ingår de tre kommunerna i Västra Mälardalen och Västmanlands län i Östra Mellansverige.

Rapporten använder prognoser från Statistiska centralbyrån (SCB), som årligen publicerar en befolkningsframskrivning för Sverige de kommande decennierna. I samband med att antagandena för framskrivningen uppdateras vart tredje år publiceras även en regional befolkningsframskrivning, vilket gjordes senast i juni 2024.

Swedbanks summering är att befolkningstillväxten växlar ned i alla delar av Sverige enligt SCB:s befolkningsframskrivning, och att under kommande decennium väntas befolkningen minska i 160

av Sveriges 290 kommuner. Utvecklingen innebär ett lägre bostadsbehov i alla regioner och på flera platser i landet kan nybyggnationen behöva minska ytterligare, även från dagens låga nivåer. En lägre befolkningstillväxt riskerar också att leda till utmaningar på arbetsmarknaden, särskilt där det redan i dag är brist på arbetskraft. Dessutom innebär de demografiska förändringarna att färre personer i arbetskraften ska försörja fler äldre.

Rapportens analys av demografi visar att skillnaden mellan den historiska utvecklingen och de nya framskrivningarna är som mest markant när det gäller unga. I alla regioner minskar antalet personer i åldersgruppen 0–19 år de kommande tio åren, medan åldersgruppen som är 80 år eller äldre står för den största ökningen. Antalet personer som är 80 år eller äldre förväntas öka procentuellt mest i Stockholm & Uppsala, med en tillväxttakt på nästan fyra procent. Färre yngre innebär ett lägre behov av skolor, medan ett växande antal som är 80 år och äldre innebär ett ökat behov av vård och omsorg.

I åldersgruppen 20–64 år, där arbetskraftsdeltagandet av naturliga skäl är som störst, förväntas befolkningen minska i landets tre storregioner i norr. I övriga regioner växer gruppen, men i betydligt lägre takt jämfört med de senaste tio åren.

En konsekvens av en långsammare befolkningstillväxt är att det alltså påverkar behovet av nya bostäder i hela landet. För Sverige som helhet beräknar Swedbank behovet till omkring 30 000 nya bostäder per år 2024–2033. Storstadsregionerna väntas stå för 78 procent av behovet med 12 000 nya bostäder årligen i Stockholm & Uppsala, 6 600 i Västsverige och 5 100 i Sydsverige. För övriga regioner beräknar Swedbank behovet av nya bostäder från 400 i Mellersta Norrland till 2 500 i Östra Mellansverige.

Befolkningen i Östra Mellansverige väntas växa med 0,2 procent per år det kommande decenniet. Det innebär en ökning med 2 000 personer årligen, vilket är betydligt lägre än ökningstakten föregående decennium med 9 400 per år. Befolkningstillväxten växlar ned betydligt i samtliga delar av regionen enligt SCB:s framskrivning. Antal invånare väntas minska i 24 kommuner, men befolkningen ökar trots det i 5 av 7 lokala arbetsmarknadsregioner.

Swedbank uppskattar bostadsbehovet till cirka 2 500 nya bostäder årligen de kommande tio åren i Östra Mellansverige. Det är 4 300 färre bostäder än vad

som byggdes i genomsnitt per år under åren 2013 – 2022, vilket motsvarar en nedgång med 64 procent. Procentuellt sett är det den största minskningen av samtliga storregioner. Det beräknade bostadsbehovet är även lägre än byggtakten under fjolåret, trots den kraftiga nedgången. 2023 påbörjades drygt 4 400 bostäder i regionen. Det innebär att byggtakten bör förväntas sjunka ytterligare framöver trots att räntorna sjunker och byggkostnaderna normaliseras. Bostadsbehovet är framför allt koncentrerat till tre kommuner; Linköping, Örebro och Västerås, som tillsammans står för 65 procent av totala behovet. Trots att behovet är som störst i dessa kommuner var byggtakten under fjolåret högre än det uppskattade behovet framöver, vilket talar för att nybyggnationen kan behöva minska framöver för även på dessa orter.

SCB:s befolkningsprognoser

I juni 2024 publicerade SCB rapporten ”den framtida befolkningen i Sveriges län och kommuner 2024 – 2040”. Statistikmyndigheten SCB gör återkommande framskrivningar av Sveriges befolkning i riket, län och kommuner. Den framtida befolkningen bygger på antaganden om den framtida utvecklingen av barnafödande, dödligheten och in- och utflyttningar.

I Sverige beräknas det år 2040 finnas c:a 11 miljoner invånare. Det är en ökning med 455 000 eller drygt 4 procent jämfört med 2023. Befolkningsutvecklingen varierar mellan länen, och än mer mellan olika kommuner. I antal beräknas Stockholms län, som är det folkrikaste länet, öka mest fram till år 2040, men i procent så är det Uppsala län som beräknas öka mest. I de flesta län finns både kommuner som beräknas öka sin folkmängd och kommuner som beräknas minska.

Prognosen för Sverige är alltså att hela befolkningen ökar med c:a 455 000 invånare fram till år 2040. Detta innebär en betydligt lägre befolkningstillväxt än under de senaste 10 - 20 åren. Alla tre län i närområdet (Västmanland, Örebro och Södermanland) ökar sin befolkning, men med stor skillnad mellan kommuner och de flesta kommuner minskar sin befolkning.

Västra Mälardalens tre kommuner minskar i prognosen befolkningen med c:a 1 200 invånare. Störst är prognosen minskning i Köping med c:a 1 000 invånare. Arboga och Kungsör minskar enligt prognosen med vardera c:a 100 personer.

Jämförelseorter minskar också normalt enligt prognosen. Kommunerna Ludvika, Boden, Karlskoga minskar klart, medan Skellefteå enligt prognoser ökar sin befolkning med c:a 2 300 personer fram till år 2040.

Detta är en prognos om framtiden, men kommuner måste liksom näringslivet arbeta med sin långsiktiga utveckling och attraktion inför framtiden. Konkurrenten om invånare och skattebetalare kommer att vara större i framtiden.

Befolkningsprognos 2040

Procent av arbetskraften

Kommun	2023	2040	Förändring antal	Förändring %
Köping	25 978	25 000	-978	-3,8%
Arboga	14 002	13 900	-102	-0,7%
Kungsör	8 643	8 500	-143	-1,7%
Västra Mälardalen	48 623	47 400	-1 223	-2,1%
Boden	27 943	26 400	-1 543	-5,5%
Karlskoga	30 261	29 400	-861	-2,8%
Kristinehamn	23 817	22 000	-1 817	-7,6%
Kumla	22 516	23 200	684	3,0%
Ludvika	26 402	24 400	-2 002	-7,6%
Skellefteå	76 542	78 800	2 258	3,0%
Västmanlands län	280 813	290 000	9 187	3,3%
Örebro län	308 116	317 700	9 584	3,1%
Södermanlands län	301 944	314 100	12 156	4,0%
Sverige	10 551 707	11 007 700	455 993	4,3%

Källa: SCB

"Den framtida befolkningen i Sveriges län och kommuner 2024-2040"

Sparbanken Västra Mälardalen

Mikael Bohman är numera styrelseordförande i den lokala Sparbanken, samt även ordförande i bland annat Västra Mälardalen i Samverkan (ViS). Mikael Bohman är sedan många år bosatt i Arboga och var verksam som VD för Sparbanken Västra Mälardalen under åren 2005 – 2024

Mikael Bohman, styrelseordförande Sparbanken Västra Mälardalen

Hur mår Västra Mälardalen?

Västra Mälardalen mår generellt sett mycket bra, inleder Mikael Bohman.

Västra Mälardalen i Samverkan (ViS) gjorde år 2021 en mätning hur vi mår i näringslivet och vi som bor i Västra Mälardalen. Den visade att vi mår bra. Vi gjorde en uppföljning 2024, som visade att vi nu mår ännu bättre. Detta är bra för vår fortsatta utveckling. Vi har i grunden ett välmående näringsliv. Vissa branscher har dock mer utmaningar än andra. Vi har massor med möjligheter och stor potential. Vi har en livskraftig tillverkningsindustri och växer kraftigt inom försvarssektorn, säger Mikael Bohman.

Sedan länge finns olika anledningar till att flytta; studier, arbete, kärleken och att flytta hem. Numera är det också intressant att flytta till platser där man kan leva mer hållbart, t.ex. nära naturen och ha ett enklare liv. Därtill vill man numera också flytta till en tryggare miljö. Fastighetsbyrån gjorde en undersökning sommaren 2024, som visade att 19% vill flytta till andra orter och tryggare miljöer. Det är en möjlighet för oss i Västra Mälardalen.

Vi vill växa och bli fler i arbetsför ålder och då gärna barnfamiljer. Det finns plats för fler invånare och fler verksamheter, säger Mikael Bohman.

Vilka är de största utmaningarna under kommande år i Västra Mälardalen?

Ett problem är energiförsörjningen i området, men det finns dock beslut och planering för att öka elförsörjningen som ska färdigställs år 2027. Denna löser våra behov på kort- och medellång sikt.

Det finns också en demografisk utmaning. Den grupp som växer mest är de som lämnar arbetslivet och dessa måste ersättas. Det handlar om kompetensförsörjning både inom näringslivet och inom den offentliga sektorn. Därför är det extra viktigt att det kommer yngre personer och familjer till vår region. Då måste vi kunna erbjuda bra bostäder. En nyckel är att vi kan leverera bra seniorbostäder, så flyttkedjorna fungerar, och så att barnfamiljer kan få större boende, säger Mikael Bohman.

Så energiförsörjning, kompetensförsörjning och bostadsförsörjning är våra större utmaningar under kommande år, summerar Mikael Bohman.

Vad betyder det nya säkerhetsstråket mellan Karlstad och Arboga? Och kanske större möjligheter att få till järnväg mellan Oslo och Stockholm på 2:55?

En förbättrad järnväg mellan Oslo och Stockholm är inte bara samhällsekonomiskt lönsam, utan skulle sannolikt också bli en kommersiell framgång, säger Mikael Bohman. Den är lättast att motivera bland järnvägsinvesteringar i Sverige tillsammans med Malmbanan. Oslo – Stockholm bygger också ihop en större arbetsmarknadsregion för oss, allt ifrån Stockholm till Karlstad.

Säkerhetsstråket är naturligtvis positivt för oss. Det finns en oerhört fin kompetens inom teknikinriktad försvarsverksamhet i detta område, som vi kan vara stolta över. Den gör också att våra orter kan uppmärksammas mer och på ett annat sätt än tidigare. Vi blir helt enkelt mer kända. Detta är bra för våra orter. Dessutom har försvarssektorn en positiv påverkan på den lokala tillverkningsindustrin, säger Mikael Bohman.

Det kommer att behövs många högutbildade kommande år inom t.ex. IT- och kommunikation, och det gör att vi aktivt måste agera för att dessa ska flytta till Västra Mälardalen och också att få nya invånare att trivas i vårt område, säger Mikael Bohman.

Du är även styrelseordförande i Sparbanken Västra Mälardalen. Vad betyder en äkta sparbank som funnits sedan 1845 för regionens långsiktiga utveckling?

Sparbanken är ju oerhört långsiktig. Vi har funnits här i 180 år. Vi säkerställer en lokal finansiell infrastruktur. Vi tillför kapital till regionen för att finansiera företagsamhet, näringslivets investeringar samt naturligtvis bostäder och konsumtion. Vi gör det genom att förmedla in- och utlåning mellan hushåll och näringsliv.

Det är den lokala bankverksamheten som är prioritet nummer ett. Vårt fokus är att bidra till att utveckla näringsliv och samhälle i Arboga, Kungsör och Köping. Vi ska leverera kundnytta, och ska därtill bidra till samhällsutveckling. Vi har sedan milleniet avsatt c:a 170 Mkr till investeringar i föreningsliv och samhällsinsatser. Det skiljer ju oss från övriga banker, säger Mikael Bohman.

Vad kan en bank göra för skillnad för den lokala utvecklingen?

En bank är en del av samhället, och det finns forskning som visar att där det finns lokala banker är det lättare för små- och medelstora företag att skaffa finansiering än om det inte finns en bank.

Just när det gäller företagsfinansiering är det viktig med en personlig relation, som det inte går att ersätta med digitala lösningar. Vår idé som sparbank bygger på att vara en relationsbank, och ha en personlig relation, och därmed kunna leverera mervärden och kundnytta.

Vi erbjuder effektiva digitala lösningar i kombination med personliga relationer. Det är bra för den lokala utvecklingen, säger Mikael Bohman.

Om du får göra en önskning inför framtiden. Vad blir det?

Min önskan är att vi nyttjar det momentum som vi idag har i regionen. Vi har en unik möjlighet att växa. Vi måste samla våra resurser och samverka för att öka kännedomen om Västra Mälardalen - Köping, Arboga och Kungsör.

Så fortsatt positiv tillväxt önskar jag mig, avslutar Mikael Bohman.

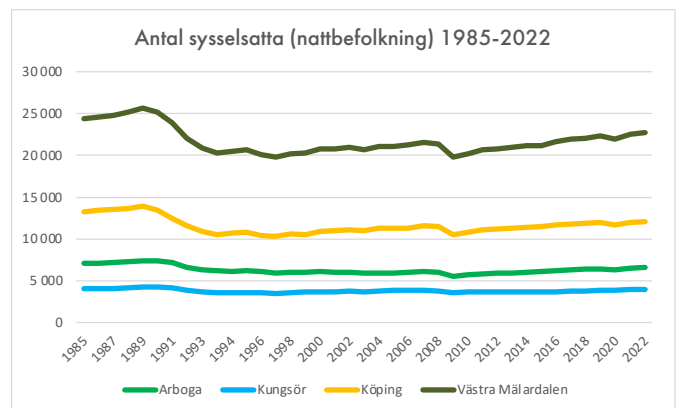

Arbetsmarknad

De tre kommunerna i Västra Mälardalen har vissa skillnader. Köping är en mer traditionell industriort med inpendling. Arboga och Kungsör är kommuner med betydligt större utpendling än inpendling. De tre kommunerna har liksom övriga svenska kommuner ett betydande inslag av offentlig sektor, även om det är lägre än snittet för Sverige. I den privata sektorn finns två stora sektorer som betyder mycket för området – Fordonsindustrin och försvarssektorn. Störst potential i området har kommande år försvarsrelaterad verksamhet både inom Försvaret och försvarsindustrin.

Stabil sysselsättning i Västra Mälardalen efter 90-talskrisen

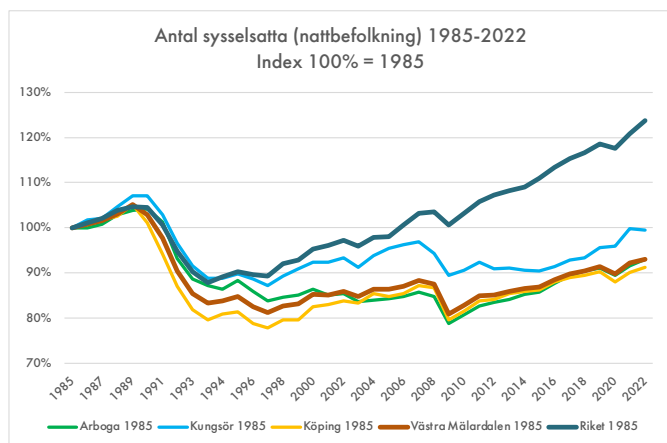
Antalet sysselsatta i Västra Mälardalen (nattbefolkning) sjönk kraftigt i början av 1990-talet till följd av den dåvarande finanskrisen, som primärt innefattade banker och fastighetsbolag. Det var också en kris för den samlade exportindustrin i Sverige, som bland annat berodde på en allt mer bristande konkurrenskraft och att Sverige då hade fast valuta. Antalet sysselsatta personer i de tre kommunerna minskade under 1990-talskrisen med c:a 5 200 personer under perioden 1989 - 1994. Nedgången var störst i Köping med 3 200 personer. Därefter var det en stabil sysselsättning fram till nästa kris 2008 - 2009, som också slog hårdast i Köping beroende på nedgången för Fordonsindustrin.

Graf avser nattbefolkning mellan 15 - 74 år alternativt +16 år beroende på metod. Under perioden har olika metoder använts (1985 - 1993 (ÅRSYS), 1993 - 2003 (RAMS), 2004 - 2018 (RAMS), 2019 - 2022 (BAS)). De olika perioderna bör därför jämföras med viss försiktighet.

Det samlade Västra Mälardalen hade en svagare utveckling än Sverige i slutet på 1980-talet och under krisen på 1990-talet. Bäst klarade sig Kungsör, som har en nedgång som motsvarar Sverige. Sämst utveckling hade Köping där nedgången var dubbelt så stor som Sverige.

Det som skiljer Västra Mälardalen emot Sverige är utvecklingen för sysselsättning har ökat rejält i Riket. Sedan millenniet (år 2000) har sysselsättningen i Riket ökat med 30% eller drygt 1,2 miljoner personer. I Västra Mälardalen har under samma period ökat med 9,2% eller c:a 2 000 personer.

Inkomster

Disponibel inkomst varierar mellan olika delar av Sverige. Disponibel inkomst är summan av alla skattepliktiga och skattefria inkomster minus skatt och övriga negativa transfereringar. Redovisningen är inklusive kapitalvinst/kapitalförlust, det vill säga den vinst/förlust som uppkommer vid försäljning (realisering) av tillgångar, t.ex. aktier, fonder eller fastigheter.

Medelvärdet för disponibel inkomst för alla hushåll med personer som är +18 år var i Riket 557 Tkr per år 2022. Under de senaste tio åren (2013 - 2022) har disponibel inkomst ökat med 15% i Riket. I länen Västmanland, Örebro och Södermanland är förändringen en ökning med 10 - 12%. De tre kommunerna i Västra Mälardalen har en ökning på 12 - 15% mellan 2013 - 2022. Högst är ökningen i Kungsör, som alltså har en ökning som genomsnittet för Riket.

Bland jämförelseorter är ökningen högre även i t.ex. Skellefteå med 15%, medan övriga kommuner ligger lägre eller klart lägre än Riket. Lägst är ökningen i Ludvika på 8% mellan 2013 - 2022, vilket är drygt hälften av ökningen i Sverige.

Bäst utveckling och med också högst nivå har Danderyd som har en disponibel inkomst på 1 931 Tkr och med en ökning på 56,3%. Lägst nivå har Ljusnarsberg på 385 Tkr, och som ökat med 6% under de senaste tio åren. Det är således stor spridning både i förändring och i nivåer.

Av Sveriges totalt 290 kommuner är per år 2022 Kungsör på plats 134, Köping på plats 208 och Arboga på plats 215.

Disponibel inkomst

Per hushåll (tkr)

Kommun	2022	Förändring 2013-2022
Köping	465	12%
Arboga	461	13%
Kungsör	497	15%
Boden	472	11%
Karlskoga	458	11%
Kristinehamn	438	9%
Kumla	504	13%
Ludvika	436	8%
Skellefteå	511	15%
Västmanlands län	506	12%
Örebro län	477	10%
Södermanlands län	502	12%
Sverige	557	15%

Källa: SCB.

Avser medelvärde för alla hushåll med personer +18 år.

Befolkningsutveckling

Sveriges befolkning ökade med över 900 000 mellan 2013 och 2023. Det innebär en ökning med 9,4%. Länen runt Västra Mälardalen ökar i något lägre takt än Riket. Västmanlands län ökar med c:a 22 000 invånare eller 8,4%, vilket är något högre än grannlandet Örebro.

Mest i Västra Mälardalen ökar Kungsör med 5,7% och minst ökar Köping med 2,9%. Övriga kommuner i jämförelsen växer i nivå med eller lägre än Köping förutom Skellefteå som ökar med 6,3%. Migration har stor betydelse för befolkningsutveckling i Sverige och enskilda kommuner.

I Sverige förklaras nettoökning på 907 000 invånare till 95,4% av invånare med utländsk bakgrund, som definieras som personer som är utrikes födda, eller inrikes födda med två utrikes födda föräldrar. Personer med svensk bakgrund definieras som personer som är födda i Sverige med två inrikes födda föräldrar eller en inrikes född och en utrikes född förälder.

Örebro län har en förklaring på 95,5%, och av jämförelse kommuner har Kumla 86,9%. I alla andra kommuner, inkl. de tre kommunerna i Västra Mälardalen, förklaras nettoökning helt av invånare med utländsk bakgrund.

Befolkningsutveckling

Kommun	2023	2013	Förändring antal	Förändring %
Arboga	14 002	13 493	509	3,8%
Kungsör	8 643	8 175	468	5,7%
Köping	25 978	25 237	741	2,9%
Västra Mälardalen	48 623	46 905	1 718	4,1%
Boden	27 943	27 838	105	0,4%
Karlskoga	30 261	29 728	533	1,8%
Kristinehamn	23 817	23 949	-132	-0,6%
Kumla	22 516	20 904	1 612	7,7%
Ludvika	26 402	25 712	690	2,7%
Skellefteå	76 542	71 988	4 554	6,3%
Västmanlands län	280 813	259 054	21 759	8,4%
Örebro län	308 116	285 395	22 721	8,0%
Södermanlands län	301 944	277 569	24 375	8,8%
Sverige	10 551 707	9 644 864	906 843	9,4%

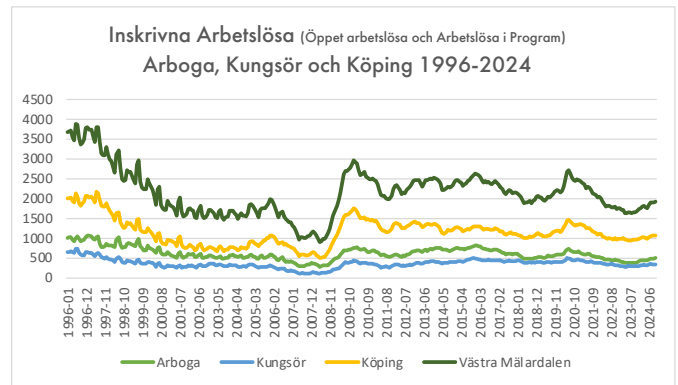
Källa: SCB

Arbetslöshet

Antalet inskrivna arbetslösa (öppet arbetslösa och arbetslösa i program) var totalt 1 925 personer per 31 oktober 2024 i de tre kommunerna. Högst i antal är Köping med 1 075 personer, därefter Arboga 503 personer och Kungsör 347 personer. Kommunerna hade c:a 2 000 inskrivna under år 2019, och toppade under pandemin på 2 723 personer i juli 2020.

Det kan jämföras med toppen under finanskrisen 2008 – 2009. Från ett totalt antal inskrivna arbetslösa under 1 000 personer (exempelvis 989 personer i augusti 2008) ökade antalet arbetslösa till på toppen totalt 2 981 personer i januari 2010.

Antalet personer har under 2023 och t.o.m. oktober varit på nivån 1 770 – 1 925 personer och stigit under de senaste månaderna. Under de senaste 12 månaderna har antalet arbetslösa ökat med 250 personer.

De som är inskrivna som arbetslösa per september 2024 indelas av Arbetsförmedlingen i olika yrkesområden. De största yrkesområdena som är inskrivna som arbetslösa är försäljning inköp och marknadsföring, industriell tillverkning, sanering och renhållning samt transport. Dessa fyra yrkesområden står för 41% av inskrivna arbetslösa.

Inskrivna arbetslösa

16-65 per yrkesområde, oktober 2024

Yrkesområde	Arboga	Kungsör	Köping	Summa
Försälj, inköp, marknadsf	70	39	115	224
Industriell tillverkning	40	45	121	206
Sanering och renhållning	46	22	125	193
Transport	54	35	103	192

Arbetslösheten i Sverige per 31 oktober 2024 var 6,9%, och har stigit med 0,5 procentenhet under det senaste året. Den lägsta arbetslösheten i Västra Mälardalen per oktober hade Arboga med 7,7% (+1,7%-enheter senaste året). Arboga ökar dock mest beroende på nedläggningen av Seco Tools i Arboga under 2023 och 2024. Köping och Kungsör är på ungefär samma högre nivå, och högst är Köping med 8,9% och med en ökning på 1,0 procentenhet under det senaste året.

Bland jämförelseorterna är arbetslösheten normalt lägre och till och med sjunkande det senaste året. Lägst har Skellefteå med 3,5% och Boden med 4,1% per oktober 2024.

I närområdet är det en liknande utveckling i Västmanland som i Västra Mälardalen. Däremot är arbetslösheten lägre i Örebro län. I länets större kommuner har t.ex. Örebro Kommun 7,6%, Kumla 5,6% och Karlskoga 6,2%. I Södermanland är arbetslösheten högre (8,9%), men ökningstakten är lägre än Sverige.

Trenden för arbetslöshet är svagt uppåt under 2024. Det gäller Riket, och det gäller Arboga, Kungsör och Köpings kommuner.

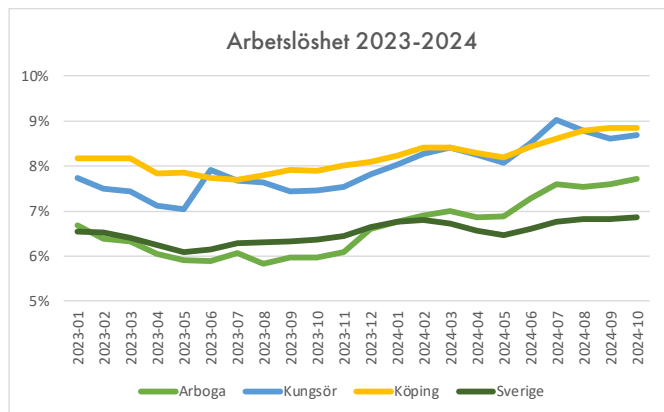
Arbetslöshet

I utvalda jämförelsekommuner och län

Kommun	oktober 2024	Förändring okt 2023-24
Arboga	7,7%	1,7%
Kungsör	8,7%	1,2%
Köping	8,9%	1,0%
Västra Mälardalen	8,4%	1,3%
Boden	4,1%	-0,6%
Karlskoga	6,2%	0,1%
Kristinehamn	7,6%	-0,2%
Kumla	5,6%	0,7%
Ludvika	6,7%	-0,8%
Skellefteå	3,5%	0,3%
Västmanlands län	8,5%	0,9%
Örebro län	6,9%	0,4%
Södermanlands län	8,9%	0,4%
Sverige	6,9%	0,5%

Källa: Arbetsförmedlingen, per oktober 2024.

Framåt kommer sannolikt beskedet att GKN lägger ner sin verksamhet i Köping att påverka den lokala arbetsmarknaden, framförallt i Köping. Enligt publik uppgift har GKN i Köping c:a 450 anställda.

Pendling

I industristaden Köping bodde och arbetade år 2021 totalt 8 384 personer som förvärvsarbetar och är mellan 16 - 74 år. Det betyder att c:a 71% av de som bor i Köping också arbetar i Köping. Antalet personer som bor och arbetar i Köping har dock minskat med 239 personer från år 2019, allt enligt statistik från SCB och den nya metoden BAS som gäller från och med 2019.

Utpendling från Köping är framförallt till närliggande Västerås (1 187 personer) samt till grannkommunerna Kungsör, Arboga och Hallstahammar.

Här arbetar de som bor i Köpings kommun

2021 och 2019 (Dagbefolkning)

Största kommun 2021	Antal pendlare från Köping 2021	Största kommun 2019	Antal pendlare från Köping 2019
Köping	8384	Köping	8623
Västerås	1187	Västerås	1101
Kungsör	343	Kungsör	313
Arboga	337	Arboga	418
Hallstahammar	302	Hallstahammar	297
Eskilstuna	281	Eskilstuna	255
Stockholm	207	Stockholm	159
Örebro	202	Örebro	153
Skinnskatteberg	88	Skinnskatteberg	71
Övriga Sverige	554	Övriga Sverige	569
Delsumma	11331		11390
Totalt	11885		11959

Till Stockholm pendlar c:a 200 personer. Bland övriga kommuner finns Lindesberg, Surahammar och Göteborg. Sedan år 2019 har pendling från Köping ökat framförallt till Västerås (+86 personer), Örebro (+49 personer) och Stockholm (+48 personer). Däremot har pendling minskat till Arboga (-81 personer).

Här arbetar de som bor i Arboga kommun

2021 och 2019 (Dagbefolkning)

Största kommun 2021	Antal pendlare från Arboga 2021	Största kommun 2019	Antal pendlare från Arboga 2019
Arboga	3540	Arboga	3849
Köping	803	Köping	863
Örebro	653	Örebro	499
Västerås	287	Västerås	257
Eskilstuna	272	Eskilstuna	271
Kungsör	247	Kungsör	237
Stockholm	231	Stockholm	93
Lindesberg	97	Lindesberg	82
Hallstahammar	43	Hallstahammar	40
Övriga Sverige	288	Övriga Sverige	262
Delsumma	6173		6191
Totalt	6461		6453

I Arboga bodde och arbetade 3 540 personer eller 55% av personer mellan 16 - 74 år. Större utpendling från Arboga sker till framförallt Köping (803 personer) och Örebro (653 personer). Andra större kommuner är Västerås, Eskilstuna, Kungsör och Stockholm. Antalet som bor och arbetar i Arboga har minskat från 3 849 personer till 3 540 personer eller -309 personer. En tydlig ökning har skett från 2019 av utpendling till Örebro (+154 personer) och Stockholm (+138 personer).

Här arbetar de som bor i Kungsörs kommun

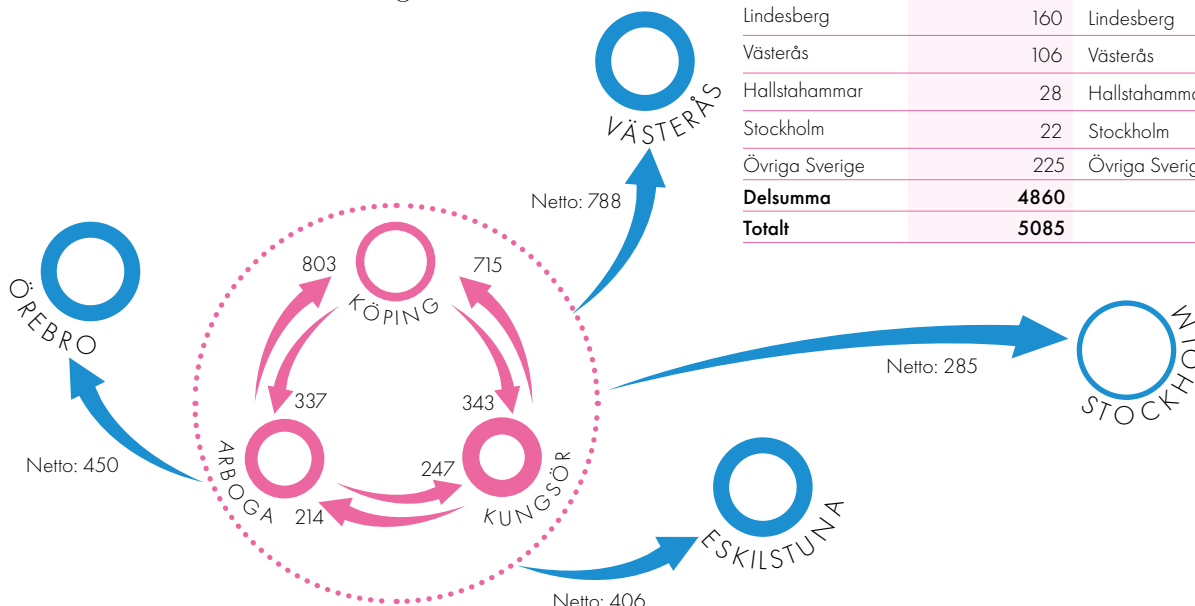
2021 och 2019 (Dagbefolkning)

Största kommun 2021	Antal pendlare från Kungsör 2021	Största kommun 2019	Antal pendlare från Kungsör 2019
Kungsör	1776	Kungsör	1748
Köping	715	Köping	738
Eskilstuna	615	Eskilstuna	577
Västerås	230	Västerås	200
Arboga	214	Arboga	243
Örebro	100	Örebro	49
Stockholm	86	Stockholm	65
Hallstahammar	37	Hallstahammar	30
Strängnäs	19	Strängnäs	22
Övriga Sverige	194	Övriga Sverige	179
Delsumma	3792		3672
Totalt	3986		3851

I Kungsör bodde och arbetade 1 776 personer eller 45% av personer som förvärvsarbetar och är mellan 16 - 74 år. Utpendling är störst till grannkommunerna Köping (715 personer) och Eskilstuna (615 personer). Andra större kommuner är Västerås, Arboga, Örebro och Stockholm. Antalet personer som bor och arbetar i Kungsör har ökat med 28 personer sedan 2019. Utpendling ökar till de flesta kommuner, dock inte till grannkommunerna Köping (-23 personer) och Arboga (-29 personer).

Inpendling och nettoppendling

Inpendling till Köping sker framförallt från Arboga (803 personer), Västerås (746 personer) och Kungsör (715 personer). Andra kommuner med större inpendling till Köping är Hallstahammar, Eskilstuna, Örebro och Skinnskatteberg.

Här bor de som arbetar i Köpings kommun

2021 och 2019 (Dagbefolkning)

Största kommun 2021	Antal pendlare till Köping 2021	Största kommun 2019	Antal pendlare till Köping 2019
Köping	8384	Köping	8623
Arboga	1187	Arboga	863
Västerås	746	Västerås	790
Kungsör	715	Kungsör	738
Hallstahammar	406	Hallstahammar	401
Eskilstuna	291	Eskilstuna	288
Örebro	176	Örebro	186
Skinnskatteberg	164	Skinnskatteberg	184
Lindesberg	79	Lindesberg	84
Övriga Sverige	128	Övriga Sverige	532
Delsumma	12148		12157
Totalt	12276		12689

Nettoppendling till Köping är -391 personer, d.v.s. inpendling till Köping överstiger utpendling från Köping med 391 personer.

Inpendling till Arboga sker framförallt från Köping (337 personer), Örebro (284 personer) och Kungsör (214 personer). Andra kommuner med inpendling till Arboga är Eskilstuna, Lindesberg, Västerås och Hallstahammar.

Här bor de som arbetar i Arboga kommun

2021 och 2019 (Dagbefolkning)

Största kommun 2021	Antal pendlare till Arboga 2021	Största kommun 2019	Antal pendlare till Arboga 2019
Arboga	3540	Arboga	3849
Köping	337	Köping	418
Örebro	284	Örebro	330
Kungsör	214	Kungsör	243
Eskilstuna	169	Eskilstuna	183
Lindesberg	160	Lindesberg	173
Västerås	106	Västerås	137
Hallstahammar	28	Hallstahammar	52
Stockholm	22	Stockholm	20
Övriga Sverige	225	Övriga Sverige	203
Delsumma	4860		5405
Totalt	5085		5608

Antalet som år 2021 bodde och arbetade i Arboga minskade på två år med 309 personer eller c:a 8%. Även pendling till närliggande Köping (-81 personer) och Kungsör (-29 personer) minskade. Totalt exkl. Arboga är förändringen -214 personer mellan 2019 och 2021.

Här bor de som arbetar i Kungsör kommun

2021 och 2019 (Dagbefolkning)

Största kommun 2021	Antal pendlare till Kungsör 2021	Största kommun 2019	Antal pendlare till Kungsör 2019
Kungsör	1776	Kungsör	1748
Köping	343	Köping	313
Eskilstuna	302	Eskilstuna	289
Arboga	247	Arboga	237
Västerås	64	Västerås	63
Örebro	45	Örebro	33
Hallstahammar	28	Hallstahammar	20
Lindesberg	16	Lindesberg	17
Katrineholm	11	Katrineholm	10
Övriga Sverige	103	Övriga Sverige	105
Delsumma	2832		2730
Totalt	2935		2835

Kungsör ökar mellan 2019 och 2021 med 28 personer som förvärvsarbetar och bor i Kungsör och är mellan 16 - 74 år. Övrig inpendling ökar med 72 personer, framförallt från Köping (+30 personer), Eskilstuna (+13 personer) och Örebro (+12 personer).

Variation mellan kommunerna

Nettopendling d.v.s. skillnaden mellan utpendling och inpendling varierar mellan de tre kommunerna. Arboga och Kungsör har klart högre utpendling än inpendling. För Arboga är det netto +1 376 personer år 2021 och Kungsör netto +1 051 personer. Detta är en ökning från 2019, d.v.s. nettopendling har ökat för båda kommunerna. Störst är förändringen i Arboga där utpendling ökat med 317 personer och inpendling minskat med 214 personer, totalt har därmed nettot ökat med 531 personer. För Kungsör är minskningen klart mindre. Utpendling ökade med 107 personer och inpendling med 72 personer. Nettoförändring marginella +35 personer.

Köping liknar mer andra industriorter där inpendling är större än utpendling. År 2021 var nettot -391 personer, d.v.s. det var 391 personer fler via inpendling än utpendling. Mellan år 2019 och 2021 har

nettot minskat med 339 personer beroende på att utpendling ökat med 165 personer och inpendling minskat med 174 personer.

Köping liknar mer andra industriorter t.ex. Karlskoga och Ludvika. Dessa orter har sedan länge en betydande inpendling. För Karlskoga handlar det om inpendling 4 713 personer och utpendling 3 363 personer, netto -1 350 personer eller 12,8% av de som bodde och arbetade i Karlskoga år 2021. I Ludvika handlar det om ett netto på -938 personer eller c:a 10% av de som bodde eller arbetade i Ludvika år 2021.

Nettopendling

2021

Kommun	Utpendling	Inpendling	Netto	Nettopendling av egna förvärvsarbetare
Arboga	2 921	1 545	1 376	38,9%
Kungsör	2 210	1 159	1 051	59,2%
Köping	3 501	3 892	-391	-4,7%
Västra Mälardalen	8 632	6 596	2 036	31,1%
Boden	4 611	2 175	2 436	26,1%
Karlskoga	3 363	4 713	-1 350	-12,8%
Kristinehamn	3 486	2 053	1 433	20,3%
Kumla	6 720	3 521	3 199	80,9%
Ludvika	2 090	3 028	-938	-10,0%
Skellefteå	2 489	2 495	-6	0,0%
Västmanlands län	37 373	31 978	5 395	5,8%
Örebro län	41 026	42 129	-1 103	-1,1%
Södermanlands län	42 234	27 654	14 580	15,4%

Källa: SCB, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (BAS) Förvärvsarbetande pendlare 16 - 74 år över kommungräns efter bostadskommun och arbetsställe kommun

Fr.o.m. referensår 2019 används en ny datakälla och metod för att ta fram statistiken. De månatliga arbetsgivardeklarationerna på individnivå (AGI) ersätter de årliga kontrolluppgifterna (KU) och förvärvsarbetande klassificeras numera efter utbetald lön i november. Med pendling avses här att personen är folkbokförd i en kommun och knuten till ett arbetsställe med adress i en annan kommun.

Sysselsättning

Sysselsättning har ökat i Sverige mellan pandemiåret 2020 och 2022, allt enligt den nya metoden BAS som används för att mäta sysselsättning och sysselsättningsgrad. I Sverige ökade antalet sysselsatta med 260 000 personer eller 5,2%. Sysselsättning ökar ännu mer i t.ex. Skellefteå. I andra kommuner ökar kommunerna, inkl. de tre kommunerna i Västra Mälardalen, men betydligt mindre än Riket. I Västra Mälardalen ökar (nattbefolkningen) med Arboga +4,1%, Köping +3,7% och Kungsör +3,4% eller totalt 818 personer mellan 2020 och 2022.

Totalt antal sysselsatta

År 2020 och 2022

Kommun	2022	2020	Förändring	Förändring i %
Arboga	6 596	6 338	258	4,1%
Kungsör	4 006	3 873	133	3,4%
Köping	12 105	11 678	427	3,7%
Västra Mälardalen	22 707	21 889	818	3,7%
Boden	14 174	13 830	344	2,5%
Karlskoga	14 268	13 658	610	4,5%
Kristinehamn	10 927	10 450	477	4,6%
Kumla	11 063	10 343	720	7,0%
Ludvika	11 901	11 383	518	4,6%
Skellefteå	38 120	35 676	2 444	6,9%
Sverige	5 281 104	5 021 081	260 023	5,2%

Källa: SCB, BAS, avser dagbefolkning 2022 mellan 15-74 år.

Sysselsättningsgrad mellan 20 - 64 år är i Sverige 81,4%, med en stor skillnad mellan inrikes- och utrikesfödda. Bland inrikes födda är sysselsättningsgraden 85,6% och bland utrikes födda är den 69,9%. Andelen utrikes födda får därför stor betydelse för enskild kommuns sysselsättningsgrad. Kommunerna i Västra Mälardalen, exkl. Arboga som ligger i nivå med Sverige, ligger liksom Västmanlands län något lägre än Riket.

Sysselsättningsgrad

2022 (20-64 år)

Kommun	Totalt	Inrikes födda	Utrikes födda
Arboga	81,4%	84,8%	67,1%
Kungsör	80,5%	84,9%	64,9%
Köping	80,8%	84,7%	69,9%
Västra Mälardalen	80,9%	84,8%	67,3%
Boden	84,8%	86,4%	75,3%
Karlskoga	81,8%	85,6%	67,3%
Kumla	84,3%	87,0%	72,6%
Kristinehamn	79,0%	82,6%	62,2%
Ludvika	79,4%	84,0%	63,9%
Skellefteå	85,5%	87,4%	74,9%
Västmanlands län	80,9%	85,2%	69,6%
Örebro län	80,9%	84,6%	68,3%
Södermanlands län	80,1%	85,0%	66,9%
Sverige	81,4%	85,6%	69,9%

Bruttoregionprodukt

Bruttoregionprodukt (BRP) är den regionala motsvarigheten till det nationella måttet – bruttonationalprodukt (BNP). BRP är det samlade värdet av alla producerade varor och tjänster i en region under ett år. Bruttoregionprodukt per invånare i Sverige var 571 Tkr år 2022, vilket är en ökning med 8,3% i nominella termer under det senaste året. Ökningen för länen Västmanland och Södermanland ökar ungefär som Sverige, medan Örebro län har

lägre ökning under 2022, men som dock ligger på en högre nivå per invånare än Västmanland och Södermanland.

Bruttoregionprodukt

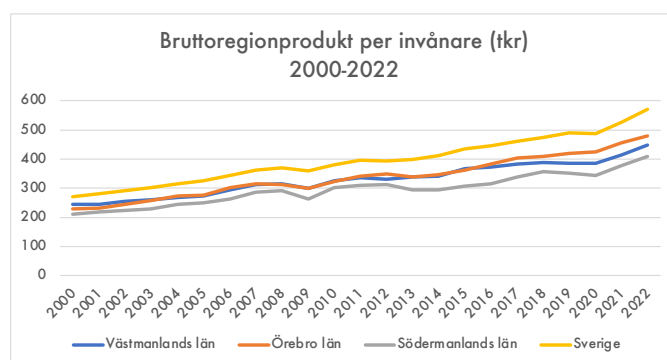
Sörmlands läns bruttoregionprodukt är lägst av de jämförda länen.

Per invånare (tkr)

Län	2022	Förändring 2021-2022	Index 2022
Västmanlands län	448	8,0%	78%
Örebro län	479	5,0%	84%
Södermanlands län	410	8,3%	72%
Sverige	571	8,3%	100%

Källa: SCB. Anges i tusen kronor och löpande priser.

Index 2022: Andel av Sveriges bruttoregionprodukt per invånare, där Sverige är 100%

Den nominella utvecklingen för bruttoregionprodukt per invånare mellan 2000 - 2022 är 3,45% per år för Sverige. Alla tre länen utvecklas sämre än Riket, och lägst är Västmanland, som har en lägre tillväxt under 3% per år. Den generellt lägre nivån på tillväxt i Västmanland påverkar sannolikt de tre kommunerna i Västra Mälardalen.

Bruttoregionprodukt

Per invånare (tkr)

Län	2022	2000	Tillväxt per år
Västmanlands län	448	246	2,76%
Örebro län	479	229	3,41%
Södermanlands län	410	212	3,04%
Sverige	571	271	3,45%

Källa: SCB. Anges i tusen kronor och löpande priser.

Index 2022: Andel av Sveriges bruttoregionprodukt per invånare, där Sverige är 100%

Näringsliv

Fortsatt utveckling av traditionsrikt näringsliv

Näringslivet i Västra Mälardalen har stort fokus på produktion, tillverkning och teknik. Många gånger bygger det på branscher som funnits länge i området som fordonsindustrin i Köping och Kungsör samt försvaret och försvarsindustrin i Arboga. Området har också präglats av större investeringar både i ny kapacitet och i utveckling av befintlig produktion. Ett extra stort exempel är norska Yara som investerade 1,7 miljarder kronor i Köping för tillverkning av tekniskt nitrat som används för framställning av civila sprängmedel. Ett annat aktuellt exempel är AB Volvo som investerat 550 miljoner i ny fabriksbyggnad och för ytterligare kapacitet för tillverkning av växellådor, elektriska drivlinor och marina till Volvokoncernen.

Näringslivet i de tre kommunerna präglas av ett antal större tillverkande företag. Allra störst är Volvo Group Trucks Operations (Volvo Powertrain AB), som levererar bl.a. växellådor och drivlinor till övriga Volvokoncernen. I Köping började man för övrigt att tillverka växellådor till Volvo redan 1926. Två andra större företag i Köping har också koppling till fordonsindustrin i form av GKN Driveline och Leax. Även i Kungsör har de två största företagen en koppling till fordonsindustrin i Gnutti Carlo och Car-O-Liner. Totalt har dessa fem företag c:a 2 700 anställda i Köping och Kungsör.

I Arboga är det dock det svenska försvaret och försvarsindustrin som är i centrum. Redan 1942 började staten bygga en underhållsverkstad för flyget i Arboga. Idag är Saabkoncernen, inkl. verksamheten i Combitech, den allra största privata arbetsgivaren. Totalt 600 anställda i Arboga. Därtill finns det svenska försvaret genom Försvarsmaktens logistik,

Försvarets materielverk samt Försvarsmaktens telekommunikations- och informationssystemförband FMTIS som större arbetsgivare i Arboga. Det pågår betydande satsningar på både det militära- och civila försvaret som naturligtvis gynnar Arboga. Det nya svenska säkerhetsstråket går efter sträckan mellan Arboga i Västmanland och Karlstad i Värmland, via Örebro, Hallsberg, Karlskoga och Kristinehamn. Arboga är en av nyckelorterna tillsammans med bl.a. Kristinehamn (som återfår artilleri Regimentet A9) och den viktiga försvarsindustrin i Karlskoga.

Investeringar

Det finns ett betydande inslag av produktion, även förutom fordonsindustrin. Norska Yara investerade 1,7 miljarder för satsning på tekniskt nitrat som primärt används som sprängmedel för civilt bruk t.ex. gruvor, istället för den tidigare verksamheten och

den betydligt mer konkurrensutsatta marknaden för konstgödning. Detta är Köpings största enskilda investering genom tiderna, och Yara har idag 125 anställda i Köping.

Även Volvokoncernen har investerat stort i Köping. Under de senaste åren har 550 Mkr investerats av Volvo Group Trucks Operations som tillverkar växellådor, elektriska drivlinor och marina drev till övriga Volvokoncernen. Investeringar är inte bara för allmän förbättring och effektivisering av verksamheten utan också inför det stora teknikskiftet, där ett betydande fokus ligger på elektrifiering.

Mälaren

Ett stenkast från Yara ligger Nordkalk, som bränner kalk för användning för inom t.ex. stålindustrin och pappersindustrin och har c:a 50 anställda i Köping. Tibnor, som ingår i SSAB, har ett centrallager i Köping, och gynnas liksom Yara och Nordkalk av direkt närhet till en av Sveriges största insjöhamnar i Köping. Spillvärmen från Yara och Nordkalk är också viktiga för fjärrvärmen i Köping och Arboga.

Det pågår större förbättringar av sjötransporter i Mälaren. Mälarpjektet ska förbättra sjösäkerhet och tillgänglighet i Mälaren genom att Södertälje sluss och kanal breddas och förlängs, farleden muddras och hamnarna anpassas. När detta, inklusive anpassad bro vid Hjulsta med större brospann, är på plats kan större och säkrare fartyg trafikera Mälaren. Dagens Mälarmax (största fartyg som kan trafikera Mälaren) har längd 123m, bredd 18m och djupgående 6,8m (123x18x6,8m). Med sluss, kanal, farled och hamnbassänger (etapp 1) ökar Mälarmax till 144x22x7m och när en anpassad bro vid Hjulsta (etapp 2) är på plats blir Mälarmax 160x23x7m. Sjötransporter är sannolikt viktigt för framtida transporter, och direkta sjötransporter ner i Europa är en del av vår pågående omställning.

Hamnverksamheten bedrivs i Mälarhus AB, som omfattar två av Sveriges allra största insjöhamnar i Västerås och Köping. Bolaget ägs av Västerås kommun (55%) och Köpings kommun (45%), och bedriver hamn-, terminal- och logistiktjänster. Vanliga sjötransporter är bulkvaror som kalk och trävaror samt flytande bulk, spannmål, containergods och tunga transporter vid t.ex. infrastrukturprojekt.

Försvaret

Allmän militär upprustning och Sveriges anslutning till NATO påverkar framförallt Arboga. Försvarets telekommunikations- och informationssystemförband, FMTIS, får utökad ansvar och uppdrag i och med Sveriges Natomedlemskap. För Arboga handlar det om upp till 600 jobb när Försvarets Saab och Combitech utökar och förstärker sin närvaro på orten. I Arboga finns tre militära förband i form av Försvarets logistik, Försvarets materielverk och Försvarets telekommunikations- och informationssystemförband FMTIS. FMTIS finns utplacerat runt om i Sverige med Örebro som högkvarter. Förbandet ser till att försvarets kommunikation kan kommunicera genom det helt egna telefonnätet. Totalt har Försvarets 700 anställda inom Arboga garnison.

Branschfördelning 2022 i Västra Mälardalens tre kommuner samt Riket.

Bransch	Arboga	Andel	Kungsör	Andel	Köping	Andel	Summa	Andel	Riket	Andel	GAP % *
Jordbruk, skogsbruk och fiske	149	2,9%	113	3,8%	268	2,2%	530	2,6%	92 860	1,8%	0,8%
Tillverkningsindustri och utvinning	994	19,3%	808	27,2%	3 145	25,6%	4 947	24,3%	559 990	10,7%	13,6%
Vård, omsorg och sociala tjänster	799	15,5%	500	16,8%	2 190	17,9%	3 489	17,1%	821 795	15,6%	1,5%
Utbildning	521	10,1%	353	11,9%	1 499	12,2%	2 373	11,6%	551 466	10,5%	1,1%
Handel	458	8,9%	221	7,4%	1 211	9,9%	1 890	9,3%	610 967	11,6%	-2,4%
Företagstjänster	478	9,3%	193	6,5%	993	8,1%	1 664	8,2%	670 284	12,8%	-4,6%
Byggverksamhet	394	7,6%	248	8,3%	811	6,6%	1 453	7,1%	387 652	7,4%	-0,3%
Offentlig förvaltning och försvar	215	4,2%	76	2,6%	428	3,5%	719	3,5%	334 793	6,4%	-2,8%
Kulturella och personliga tjänster m.m.	189	3,7%	91	3,1%	378	3,1%	658	3,2%	234 350	4,5%	-1,2%
Hotell- och restaurang	178	3,5%	50	1,7%	274	2,2%	502	2,5%	194 395	3,7%	-1,2%
Transport och magasinering	150	2,9%	137	4,6%	332	2,7%	619	3,0%	229 384	4,4%	-1,3%
Okänd verksamhet	162	3,1%	104	3,5%	242	2,0%	508	2,5%	66 923	1,3%	1,2%
Fastighetsverksamhet	115	2,2%	9	0,3%	237	1,9%	361	1,8%	89 131	1,7%	0,1%
Energiförsörjning och miljöverksamhet	45	0,9%	28	0,9%	98	0,8%	171	0,8%	55 822	1,1%	-0,2%
Finans- och försäkringsverksamhet	24	0,5%	9	0,3%	77	0,6%	110	0,5%	106 342	2,0%	-1,5%
Information och kommunikation	279	5,4%	15	0,5%	94	0,8%	388	1,9%	245 656	4,7%	-2,8%
Summa	5 153	100,0%	2 972	100,0%	12 265	100,0%	20 390	100,0%	5 251 816	100,0%	0,0%

Källa: SCB, BAS, avser dagbefolkning 2022 mellan 15-74 år

* GAP, skillnad mellan andel i bransch mellan summa Västra Mälardalen och Riket i procent.

Branscher

Av alla sysselsatta mellan 15 - 74 år (enligt SCB, BAS och dagbefolkning 2022) är knappt 5 000 anställda inom tillverkningsindustri och utvinning. Det motsvarar 24,3 % av alla sysselsatta i de tre kommunerna. I Riket är antalet sysselsatta inom tillverkning 10,7%, således är Västra Mälardalens andel 13,6% högre än Riket och motsvarar c:a 2 800 personer. Högst andel sysselsatta inom tillverkning har Kungsör med 27,2%. Bland jämförelseorter ligger Ludvika och Karlskoga högst, där 32,2% respektive 29,5% är sysselsatta inom tillverkningsindustri. Skellefteå ligger i nivå med Arboga med en andel på c:a 19% av sysselsatta.

Sysselsatta inom tillverkning

Samt totalt antal sysselsatta 2022

Kommun	Tillverkning	Andel	Totalt
Arboga	994	19,3%	5 153
Kungsör	808	27,2%	2 972
Köping	3 145	25,6%	12 265
Västra Mälardalen	4 947	24,0%	20 390
Boden	346	3,0%	11 662
Karlskoga	4 606	29,5%	15 632
Kumla	936	12,2%	7 644
Kristinehamn	1 230	13,6%	9 072
Ludvika	4 147	32,2%	12 861
Skellefteå	7 186	18,8%	38 205
Sverige	559 990	10,7%	5 251 816

Källa: SCB, BAS, avser dagbefolkning 2022 mellan 15-74 år

Branscher med högre andel sysselsatta i Västra Mälardalen än Riket är; vård och omsorg, utbildning samt Jordbruk och skogsbruk. Branscher med lägre andel än Riket är bl.a. företagstjänster, offentlig förvaltning och försvar, information och kommunikation samt handel.

Antal aktiva arbetsställen

Ett sätt att mäta företagsamhet är att mäta antalet aktiva arbetsställen, vilket sammanställs av SCB. En fördel med detta är att företag med flera arbetsställen i Sverige fullt ut kommer med i lokal statistik.

I Sverige finns drygt 1,4 miljoner aktiva arbetsställen och ökade de senaste 10 åren (2013 - 2023) med 224 000 stycken eller 18,8%. I Västra Mälardalen är det framförallt Arboga som ökar med 167 aktiva arbetsställen eller 11,4% de senaste 10 åren. Utvecklingen i Köping och Kungsör, liknar mer andra kommuner där ett eller flera bolag inom tillverkning är större dominerande arbetsgivare. Exempel är numera ”heta” industriorter som Karlskoga och Ludvika. I Skellefteå har antalet aktiva arbetsställen ökat mer, vilket är ytterligare ett tecken på god utveckling i området.

Antalet aktiva arbetsställen

Kommun	2023	2013	Förändring antal	Förändring %
Arboga	1 629	1 462	167	11,4%
Kungsör	879	810	69	8,5%
Köping	2 621	2 463	158	6,4%
Västra Mälardalen	5 129	4 735	394	8,8%
Boden	3 696	3 295	401	12,2%
Karlskoga	2 682	2 451	231	9,4%
Kristinehamn	2 575	2 403	172	7,2%
Kumla	2 045	1 747	298	17,1%
Ludvika	2 618	2 396	222	9,3%
Skellefteå	12 019	10 453	1 566	15,0%
Västmanlands län	28 817	24 677	4 140	16,8%
Örebro län	34 078	28 943	5 135	17,7%
Södermanlands län	31 650	27 440	4 210	15,3%
Sverige	1 415 615	1 191 222	224 393	18,8%

Källa: SCB

Ett annat perspektiv är att sätta antalet aktiva arbetsställen i relation till befolkningen. Totalt i Sverige är antalet aktiva arbetsställen drygt 1,4 miljoner, vilket innebär 13,4 % av befolkningen. Länen kring Västra Mälardalen är på en lägre nivå än Sverige, exempelvis Västmanland med 10,3 %. Därför är det inte förvånande att de tre kommunerna ligger lägre än Sverige. Högst är Arboga med 11,6 % och lägre är Kungsör på 10,2% som är precis före Köping på 10,1%.

Trenden sedan 2013 är stigande i Sverige. Företagandet ökar i Sverige och också andelen aktiva arbetsställen i relation till befolkningen. I Sverige är ökningen +1,1 procentenheter, trots historiskt stor

ökning av Sveriges befolkning. Ökning i Kungsör och Köping är mer modesta +0,3 procentenheter och i Arboga +0,8% enheter.

Trenden i industristäder som Karlskoga och Ludvika liknar t.ex. Köping med lägre andel och lägre ökning av aktiva arbetsställen i relation till befolkningen. Detta är sannolikt en logisk utveckling. Behovet av nya mindre bolag minskar när större industrier växer, utvecklas och går bra. Många av dessa industriorter är också avgörande för Sveriges välfärd i form av stor andel av svensk export.

Antalet aktiva arbetsställen

Andel aktiva arbetsställen genom antal kommuninvånare

Kommun	2023	2013	Förändring antal	Förändring %
Arboga	11,6%	10,8%	0,8%	7,4%
Kungsör	10,2%	9,9%	0,3%	2,6%
Köping	10,1%	9,8%	0,3%	3,4%
Västra Mälardalen	10,6%	10,2%	0,5%	4,5%
Boden	13,2%	11,8%	1,4%	11,7%
Karlskoga	8,9%	8,2%	0,6%	7,5%
Kristinehamn	10,8%	10,0%	0,8%	7,8%
Kumla	9,1%	8,4%	0,7%	8,7%
Ludvika	9,9%	9,3%	0,6%	6,4%
Skellefteå	15,7%	14,5%	1,2%	8,1%
Västmanlands län	10,3%	9,5%	0,7%	7,7%
Örebro län	11,1%	10,1%	0,9%	9,1%
Södermanlands län	10,5%	9,9%	0,6%	6,0%
Sverige	13,4%	12,4%	1,1%	8,6%

Källa: SCB

Ett ytterligare perspektiv är hur mycket som netto skapas av nya aktiva arbetsställen. Trenden i Sverige har under många år varit att antalet nya aktiva arbetsställen ökar, men att nettoeffekten blir lägre. I Sverige skapades under perioden 2014 - 2023 hela 930 232 nya aktiva arbetsställen, medan antalet aktiva arbetsställen ökade netto med 224 393 arbetsställen. Således avvecklades hela 705 839 arbetsställen i Sverige eller 33% under perioden 2013 - 2023. Västmanland ligger högre än Sverige med 34,6%. Av kommunerna i Västra Mälardalen ligger Kungsör högst med 35,8% och lägst är Arboga med 33%.

Det är bra att ha fokus på att det skapas nya aktiva arbetsställen, men det är lika viktigt att de som skapas också kan leva vidare.

Nya och avvecklade Aktiva arbetsställen

Kommun	2023	2013	Förändring antal	Antalet nya avvecklade arbetsstäl.		Andel av IB 2013 och nya
				2014-23	2014-23	
Arboga	1 629	1 462	167	969	802	33,0%
Kungsör	879	810	69	559	490	35,8%
Köping	2 621	2 463	158	1 532	1 374	34,4%
Västra Mälardalen	5 129	4 735	394	3 060	2 666	34,4%
Boden	3 696	3 295	401	2 105	1 704	31,6%
Karlskoga	2 682	2 451	231	1 616	1 385	34,1%
Kristinehamn	2 575	2 403	172	1 489	1 317	33,8%
Kumla	2 045	1 747	298	1 351	1 053	34,0%
Ludvika	2 618	2 396	222	1 584	1 362	34,2%
Skellefteå	12 019	10 453	1 566	6 284	4 718	28,2%
Västmanlands län	28 817	24 677	4 140	19 407	15 267	34,6%
Örebro län	34 078	28 943	5 135	21 746	16 611	32,8%
Södermanl. län	31 650	27 440	4 210	20 964	16 754	34,6%
Sverige	1 415 615	1 191 222	224 393	930 232	705 839	33,3%

Källa: SCB

Företagsklimatet

Svenskt Näringsliv redovisar varje år sin stora undersökning om lokalt företagsklimat. I Sverigetoppen finns kommuner som Vårgårda, Trosa och Burlöv.

Allra högst av de tre kommunerna i Västra Mälardalen finns Kungsör med plats 16 (23) av Sveriges 290 kommuner. Detta är en förbättring med sju platser sedan 2023. Hela 82,5% av de som svarat på undersökningen anser att företagsklimatet är bra i Kungsör, och starkaste enkätfrågor är dialog mellan företag och kommunens beslutsfattare, sammanfattande omdöme samt kommunpolitikerna och kommunala tjänstemäns attityder till företagande. Alla tre är på nationell prispall.

Företagens högst prioriterade åtgärder i Kungsör är; mer samarbete mellan skola och de lokala företagen (31%), minskad brottslighet och ökad trygghet (29%) och enklare att delta i upphandlingar (26%).

Kungsör är ett utmärkt exempel på att det verkligen går att göra en förbättringsresa kring det lokala företagsklimatet. År 2016 låg Kungsör på plats 286 av Sveriges 290 kommuner. Kungsör har förbättrats varje år sedan 2016 till årets placering som nummer 16 i Sverige.

Arboga är på plats 166 (215), vilket är en tydlig förbättring från 2023. 44,2% tycker att företagsklimatet är bra i Arboga. Företagens högst prioriterade åtgärder i Arboga är; minskad brottslighet och ökad

trygghet (42%), bättre dialog mellan kommunen och företagen (41%) och mer samarbete mellan skola och de lokala företagen (38%).

Köping är på plats 276 (284), vilken är en förbättring med åtta placeringar. 22,4% tycker att företagsklimatet är bra. Företagens högst prioriterade åtgärder i Köping är; bättre dialog mellan kommunen och företagen (54%), bättre förståelse för företagande hos kommunens beslutsfattare (51%) samt minskad brottslighet och ökad trygghet (49%).

Nystartade företag

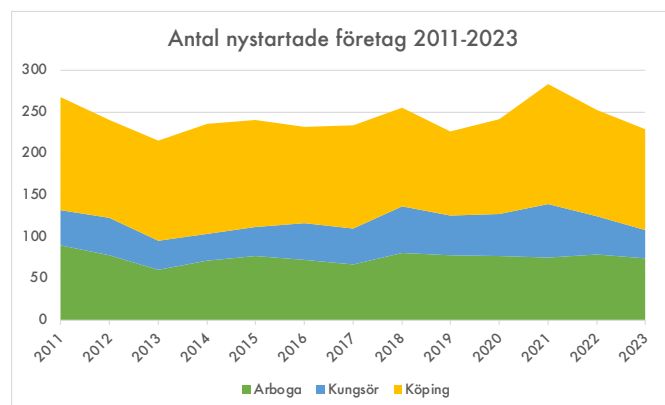
Under 2023 skapades 229 nya företag i Västra Mälardalen. I Köping startade 121 nya företag, vilket är som genomsnittet under perioden 2011 - 2023. Även i Arboga var 74 nya företag i linje med den långsiktiga trenden på 75 nya företag per år. I Kungsör var det 34 nya företag under 2023, vilket är något under genomsnittet på 44 nya företag under perioden 2011 - 2023.

I Sverige ligger trenden på c:a 70 000 nya företag per år. I jämförelseorter håller 2023 års nivå även under första sex månader under 2024.

Antal nystartade företag

Kommun	2023 Nystartade	2024 6M
Arboga	74	44
Kungsör	34	20
Köping	121	44
Västra Mälardalen	229	108
Boden	131	83
Karlskoga	98	57
Kristinehamn	75	45
Kumla	109	63
Ludvika	106	58
Skellefteå	350	211
Sverige	64 947	35 267

Källa: Tillväxtverket

Utlandsägda arbetsställen

Ett företag/arbetsställe definieras som utländskt om mer än hälften av aktiernas röstvärde innehas av utländska ägare. Det gör även företag/arbetsställen som tillhör en koncern i Sverige vars koncernmoder inte är svensk. Totalt i Sverige är 35 258 arbetsställen utlandsägda, vilket motsvarar c:a 2,5% av totala antalet arbetsställen. Tillgängliga data avser 2022.

Andelen utlandsägda arbetsställen i Västra Mälardalen är lika eller lägre än Sverige. Högst är Köping där 2,5% av arbetsställen är utlandsägda, alltså som Sverige. I Arboga och Kungsör är det 2,0% respektive 1,6%.

I jämförelseorter varierar utlandsägande, och är högst i Ludvika (3,8%) och lägst i Boden (1,6%). Mer relevant är antalet anställda i utlandsägda bolag/koncerner. Högst är även här Ludvika med 25% av antalet anställda (exempelvis Hitachi Energy) och Karlskoga med 20% av antalet anställda (exempelvis BAE Systems Bofors).

I hela Riket är knappt 800 tusen anställda i utlandsägda företag, vilket motsvarar c:a 15% av antalet sysselsatta i Sverige år 2022.

I Riket är knappt 800 tusen anställda i utlandsägda företag, vilket motsvarar c:a 15% av antalet sysselsatta i Sverige år 2022.

Antal utlandsägda arbetsställen och anställda 2022

Kommun	Arbetsställen	Andel	Anställda	Andel
Arboga	33	2,0%	306	5,9%
Kungsör	14	1,6%	581	19,5%
Köping	66	2,5%	1 503	12,3%
Västra Mälardalen	113	2,0%	2 390	12,5%
Boden	60	1,6%	734	6,3%
Karlskoga	101	3,8%	3 119	20,0%
Kristinehamn	56	2,1%	894	9,9%
Kumla	40	2,0%	738	9,7%
Ludvika	54	2,1%	3 218	25,0%
Skellefteå	219	1,8%	3 577	9,4%
Sverige	35 258	2,5%	793 893	15,1%

Källa: Tillväxtverket.

Andel arbetsställen med utlandsägande av totalt antal arbetsställen, och andel anställda är av totalt antal dagsanställda i kommunen.

Konkurser

I Sverige var det under 2023 knappt 9 000 konkurser, som påverkade c:a 20 700 anställda. I Köping var det 18 konkurser, som påverkade 67 anställda. I Arboga och Kungsör var det marginell påverkan under 2023. I Arboga och Kungsör var det åtta respektive sju konkurser, men påverkan var bara sammanlagt för tre anställda.

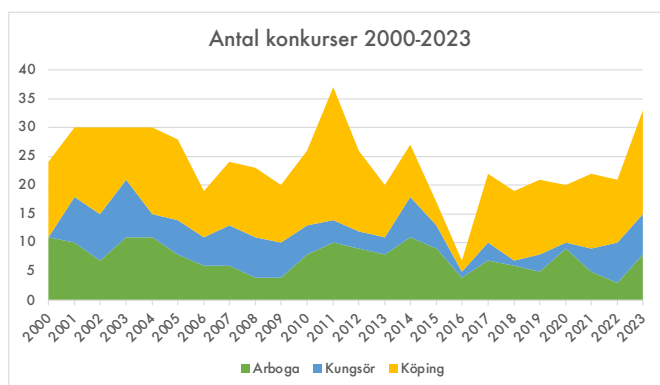
Under perioden 2000 - 2023 var det varit sammanlagt 24 konkurser per år i Västra Mälardalen. Under 2023 var det totalt 33 konkurser, således något mer än normalt. Under samma period har i snitt 64 anställda påverkats av konkurser. Under 2023 var det 70 anställda som påverkats av konkurser.

Under 2024 är det varit en fortsatt låg nivå på konkurser i Västra Mälardalens tre kommuner och påverkan på anställda har hittills varit lägre än 2023.

Konkurser och anställda berörda av konkurs 2023

Kommun	Konkurser	Anställda som berörs
Arboga	8	0
Kungsör	7	3
Köping	18	67
Västra Mälardalen	33	70
Boden	19	21
Karlskoga	13	14
Ludvika	20	102
Kristinehamn	17	33
Kumla	10	4
Skellefteå	46	146
Sverige	8 868	20 712

Källa: Tillväxtverket

DE STÖRSTA ARBETSGIVARNA I VÄSTRA MÄLARDALEN – offentliga och privata

Västra Mälardalen har hög andel inom tillverkande industri, vård- och omsorg, utbildning, handel och bygg.

Kommunerna, regionen, kommunal verksamhet i olika former av samverkan samt statliga verksamheter är stora offentliga arbetsgivare i de tre kommunerna i Västra Mälardalen. De allra största privata arbetsgivarna finns fordonstillverkaren Volvo och försvarskoncernen Saab. Ett flertal av de allra största privata arbetsgivarna har en direkt koppling till fordonsindustrin och det svenska totalförsvaret. Många av företagen är inom olika former av tillverkning. Det gäller inte bara till fordonsindustrin utan också alltifrån sängar till kemi. Statistiken kommer framförallt ifrån publika årsredovisningar för 2023 samt i kontakt med respektive företag. Det gäller främst de företag som ingår i större bolag/koncern och/eller är filial inom företag.

Publika data från SCB eller andra leverantörer över antal anställda hos de större arbetsgivarna i de tre kommunerna i Västra Mälardalen anges oftast i intervaller och är därför ungefärliga. För sammanställningen har uppgifter om antalet anställda för de 20 största företagen samlats in under augusti och september 2024. Då finns normalt årsredovisning för 2023, och om den inte finns specifik för de tre kommunerna har en förfrågan gjorts till respektive bolag eller offentlig förvaltning.

Med ort avses företagets huvudsakliga placering, men en arbetsgivare kan ha fler arbetsställen. Bland de 10 största arbetsgivarna i Västra Mälardalen finns en god spridning mellan de tre kommunerna. Fyra finns i Köping och tre finns i Arboga respektive Kungsör.

De tre kommunerna, inklusive lokala och regionala kommunala bolag eller verksamheter, är naturligtvis stora arbetsgivare i området. Andra större offentliga arbetsgivare är Försvarsmakten genom tre enheter i Arboga och Region Västmanland genom sjukhuset i Köping samt Folkvandvården.

Största privata arbetsgivare i Västra Mälardalen är Volvo i Köping med 1 650 anställda, och därtill finns ett antal tillverkande företag inom fordonssektorn som GKN Driveline, Gnutti, Car-o-liner och Leax. Tillsammans har de fem företagen inom fordonssektorn c:a 2 700 anställda. En annan viktig grupp av arbetsgivare är försvarssektorn genom Saab, Combitech och Försvarsmakten med totalt 1 300 anställda i Arboga.

Andra större privata arbetsgivare inom tillverkning är Hästens Sängar, Yara och Nordkalk i Köping, Keycast Kohlsua i Kolsva, Recotech i Arboga samt OPW Sweden och Strängbetong i Kungsör. Större arbetsgivare inom logistik och distribution är Tibnor och Nippon Gases i Köping.

Företag i området med mer teknisk inriktning är Telliq och Curtis-Wright i Arboga samt Sejfo i Köping.

Större statlig arbetsgivare, utöver Försvarsmakten, är Polismyndigheten med 90 anställda. Svenska kyrkan har genom tre pastorat i Västra Mälardalen c:a 120 anställda.

Livsmedel är också större arbetsgivare. Störst är ICA Maxi i Köping och Willys med butiker i Arboga och Köping med båda c:a 70 anställda. Större lokala företag inom byggsektorn och närliggande områden är KAK Byggen, Lundin & Johansson Byggteam, Samuelssons Måleri, Eltec i Köping samt Köpings Elektriska, som alla har mellan 35 - 50 anställda.

Källa: Årsredovisningar 2023, egeninsamlade uppgifter via research och/eller kontakter med företagen.

De största arbetsgivarna i Västra Mälardalen

Offentliga och privata

Företag	Ort	Bransch	Antal anställda
Köpings kommun exkl. bolag	Köping	Kommun	2 423
Volvo Powertrain AB	Köping	Tillverkning av växellådor och drivlinor till tunga fordon	1 650
Arboga kommun exkl. bolag	Arboga	Kommun	1 220
Kungsörs Kommun exkl. bolag	Kungsör	Kommun	727
Försvarsmakten	Arboga	Stattlig verksamhet	700
Region Västmanland	Köping	Vård och omsorg	640
GKN Driveline Köping AB	Köping	Tillverkning av system för fyrhjulsdrift	522
Saab AB	Arboga	Levererar flygplanssystem inom civil- och militär luftfart samt övervakningssystem och ledningsfunktion	450
Gnutti Carlo Sweden AB	Kungsör	Utveckling och tillverkning av komponenter och system för drivlinor.	270
Car-O-Liner Group AB	Kungsör	Tillverkning av instrument och apparater för mätning, provning och navigering	159
Combitech AB	Arboga	Tekniska lösningar och konsulttjänster med fokus på mer motståndskraftigt samhälle	150
Arboga Kommunaltekniska AB	Arboga	Kommunalt bolag	133
Hästens Sängar AB	Köping	Tillverkning och försäljning av sängar	125
Yara AB	Köping	Tillverkas ammoniumnitrat som används till civila sprängmedel	125
Leax Group AB	Köping	Tillverkning för bl.a. fordonsindustrin	115
Västra Mälardalens Energi och Miljö AB	Köping	Kommunalt bolag	97
Tibnor AB	Köping	Lager- och bearbetningsenhet av stål m.m.	97
Polismyndigheten	Köping	Stattlig verksamhet	90
Västra Mälardalens Kommunalförbund	Köping	Kommunal verksamhet	77
KBAB Service AB	Köping	Kommunalt bolag	75
Telliq AB	Arboga	Digitala helhetslösningar för att koppla upp fordon, maskiner och verktyg	72
ICA Maxi (Peter Danielsson Förvalt. AB)	Köping	Detailhandelsrörelse med dagligvaror inom ICA-verksamheten	72
Köpings Bostads AB	Köping	Kommunalt bolag	72
Willys AB	Arboga, Köping	Livsmedelshandel	70
Recotech AB	Arboga	Tillverkar, förädlar och reparerar komponenter för gas- och ångturbiner samt processindustrier	66
Keycast Kohlsva AB	Kolsva	Gjuteri och verkstadsrörelse	63
Sparbanken Västra Mälardalen	Köping	Bank- och finansverksamhet	73
Saferoad Traffic AB	Köping	Utveckla och leverera lösningar för säkerhet i trafikmiljön	56
OPW Sweden AB	Kungsör	Tillverkning av plasthalvfabrikat	56
Köpings Pastorat	Köping	Religiös församlingsverksamhet	56
Sejfo Group AB	Köping	Konstruktion och byggnation av verkstadsteknisk utrustning	54
TBO-Haglinds AB	Arboga	Bygga, leverera och montera balkonger	52
Nordkalk AB	Köping	Brytning och bearbetning av bl.a. natursten och kalk	50
Athea Assistans AB	Kolsva	Personlig Assistans	48
KAK Byggen AB	Köping	Byggnadsverksamhet	46
Folkandvården Västmanland AB	Köping	Vård och omsorg	45
Nippon Gases Sverige AB	Köping	Marknadsföra och distribuera industriella gaser	44
Samuelssons Måleri AB	Arboga	Måleri	44
Curtiss-Wright	Arboga	Översyner och reparationer av flygmotorer och industriella gasturbiner	43
Lundin & Johansson Byggteam AB	Arboga	Byggbolag	41
Arbogabygdens Församling	Arboga	Religiös församlingsverksamhet	38
Eltec Köping AB	Köping	Elektriska installationer och el-service	37
AB Strängbetong	Kungsör	Tillverkning av betongvaror för byggändamål	37
Köpings Elektriska AB	Köping	Elinstallationsrörelse	34
Kungsörs Kommunteknik AB	Kungsör	Kommunalt bolag	33
Mintec Paper AB	Köping	Tillverkar och konverterar papper och papp	33
Munktorps Träförädling AB	Munktorp	Förädling av trävaror	33
Mattsson Metall AB	Kungsör	Tillverkning Metall	31
Element Metech AB	Arboga	Reparation av Elektronik	31
Kungsörs Mekaniska Verkstad AB	Kungsör	Metallegoarbeten	29
Gustafssons Mekaniska Verkstad	Arboga	Legoleverantör av plåtbearbetade produkter till tillverkningsindustrin	29
Matbutiken i Arboga AB	Arboga	Livsmedelsbutik	29
Åbågens Vårdcentral	Arboga	Vårdcentral	28
Himmeta Åkeri AB	Himmeta	Åkeri med specialtransporter	28
Kungsörs Pastorat	Kungsör	Religiös församlingsverksamhet	24
Memo AB	Köping	tillverkning och handel inom plastbranschen	27
Rörick Elektriska Verkstad AB	Köping	reparation, service och försäljning av elmotorer	26

Ljungträ AB	Munktorp	Sågverk	25
Byggnadsfirman Lund AB	Arboga	Fastighetsförvaltning	23
Familjeläkarna i Arboga AB	Arboga	Vårdcentral	23
Tolago Infra AB	Köping	Partihandel med VVS-varor	23
Grimaldis Mekaniska Verkstad AB	Köping	Mekanisk verkstadsrörelse	22
Hasta AB	Köping	handel och distribution av hemmiljöartiklar	22
Robert Norrsjö Åkeri AB	Köping	Åkeriverksamhet	22
Arboga Hårdkräm AB	Arboga	Tillverkning och hårdförkromning.	21
Asplunds Livs AB	Arboga	Livsmedelsbutik	21
Mr Arbogavagnar AB	Arboga	Tillverkning av släpfordon	20
L & A Falks Lantbruksmaskiner AB	Köping	försäljning, reparationer och reservdelar för lantbruksmaskiner	20
Västra Mälardalens Myndighetsförbund	Arboga	Kommunal verksamhet	19
Kungsörs Vårdcentral AB	Kungsör	Primärvårdcentral	19
Kungsörs Tråtteknik AB	Kungsör	Tillverkning av metalltrådvaror, kedjor och fjädrar	18
Transtronic i Köping AB	Köping	Tillverkning och försäljning av elektriska produkter	18
Johan Larsson Åkeri AB	Kungsör	Åkeri	17
Nya Eriksbo Planskola AB	Borsingsby	Odling av plantskoleväxter m.m.	17
B2 Entreprenad i Arboga AB	Arboga	Byggbolag	17
Sysarb AB	Arboga	System för lönekartläggning och lönesättning	17
Samuelssons Fastighetsservice AB	Arboga	Fastighetsservice	16
Matbutiken i Kungsör AB	Kungsör	Livsmedelsbutik	16
Matbutiken i Kolsva AB	Kolsva	Detaljhandelsrörelse med dagligvaror inom ICA-verksamheten	16
Jakkal AB	Köping	Teknisk konsultverksamhet	15
Mark & Bygg i Kungsör AB	Kungsör	Mark- och grundarbeten	15
Håkan Modin Åkeri AB	Kungsör	Åkeri	15
Viby Buss AB	Arboga	Bussföretag med inriktning skoltrafik, färdtjänst och gruppresor	14
Jansson & Bronse Logistikpartner AB	Arboga	Bemannning och rekrytering	14
Packing Kungsör AB	Kungsör	Tjänster inom montering, förpackning och logistik	14
JMN Fastigheter AB	Kungsör	Byggbolag	14
Terana AB	Kungsör	Rörsystem	14
Jörgen & Kjells Måleriservice i Kungsör AB	Kungsör	Måleriverksamhet	13
Kungsörs Skyltprodukter AB	Kungsör	Tillverkning av belysningsarmatur	13
Sparsam Administration Svealand AB	Arboga	Administration för sparbanker	13
Arboga Centralservice AB	Arboga	Butikshandel	13
Mälarhamnar AB	Köping	Hamnrörelse i Köping och Västerås	12
Nya Källar'n AB	Arboga	Restaurang	12
Leksakshuset i Arboga AB	Arboga	Butikshandel	11
Kungsörstorps Hotell & Konferens AB	Kungsör	Hotell & Restaurang	11
Bygg & installationsaktiebolaget i Arboga AB	Arboga	Byggbolag	10
Arboga Miljötransport AB	Arboga	Transport och hantering av miljöavfall	10
Arboga Kungsör Plåt o Vent AB	Arboga	Plåt och ventilation	10
JT Automation AB	Kungsör	Skärande bearbetning samt konstruktion och tillverkning av specialmaskiner	10
Byggteam i Kungsör AB	Kungsör	Fastighetsuthyrning, byggnation och försäljning av byggmaterial	10
Kungsörs Fastighets AB	Kungsör	Kommunalt bolag	10
A-Team AB	Arboga, Köping	Restaurang (McD)	na
			12 200

KÖPINGS 20 STÖRSTA PRIVATA ARBETSGIVARE

Tillverkningsindustrin i allmänhet och fordonsindustrin i synnerhet är de största arbetsgivarna i Köping. Allra störst är Volvo Powertrain, som primärt tillverkar växellådor till lastbilar. Därtill har företagen GKN Driveline Köping AB och Leax Group en stark koppling till fordonsindustrin. Andra större företag är Yara (tillverkning av ammoniumnitrat som används till civila sprängmedel), Hästens Sängar (tillverkning och försäljning av sängar) samt Tibnor som har ett av två centrallager i Köping. Fakta i översikten bygger på publika data från årsredovisningar 2023 samt svar från företagen på hur många årsanställda de idag har anställda i Köping. Siffrorna gäller antalet anställda personer som årsanställda, exklusive bemanningspersonal och säsongsanställda. Med ort avses företagets huvudsakliga placeringsort i kommunen. Företaget kan ha arbetsställen på flera orter både i och utanför kommunen. Med startår avses året då bolaget grundades.

4. Yara AB

Tillverkas ammoniumnitrat som används till civila sprängmedel.

Antal anställda: 125

Ägare: Ingår i det norska Yara Koncernen.

Ort: Köping **Startår:** 1943

7. ICA Maxi

(Peter Danielsson Förvaltning AB)

Detaljhandelsrörelse med dagligvaror inom ICA-verksamheten.

Antal anställda: 72

Ägare: Svensktägt

Ort: Köping **Startår:** 1994

1. Volvo Powertrain AB

Tillverkning av t.ex. växellådor till lastbilar.

Antal anställda: 1 650

Ägare: Ingår i börsnoterade Volvo Koncernen

Ort: Köping **Startår:** 1856

2. GKN Driveline Köping AB

Tillverkare av system för fyrhjulsdraft.

Antal anställda: 522

Ägare: Ingår i Dowlais Group

Ort: Köping **Startår:** 2003

3. Hästens Sängar AB

Tillverkning och försäljning av sängar.

Antal anställda: 125

Ägare: Svensktägt

Ort: Köping **Startår:** 1852

5. Leax Group AB

Tillverkning för bl.a. fordonsindustrin.

Antal anställda: 115

Ägare: Svensktägt

Ort: Köping **Startår:** 1982

6. Tibnor AB

Lager- och bearbetningsenhet av stål m.m.

Antal anställda: 97

Ägare: Ingår i SSAB Koncernen.

Ort: Köping **Startår:** 1901

8. Keycast Kohlsua AB

Gjuteri och verkstadsrörelse.

Antal anställda: 63

Ägare: Ingår sedan 2019 i Stavanger Steel Industries gruppen

Ort: Köping **Startår:** 1945

9. Sparbanken Västra Mälardalen

Bank- och finansverksamhet.

Antal anställda: 59

Ägare: Ägs av kunderna

Ort: Köping **Startår:** 1845

10. Saferoad Traffic AB

Utveckla och leverera lösningar för säkerhet i trafikmiljön.

Antal anställda: 56

Ägare: Ingår i FSN Capital Funds

Ort: Köping **Startår:** 1932

11. Sejfo Group AB

Konstruktion och byggnation av verkstadsteknisk utrustning.

Antal anställda: 54

Ägare: Svenskägt

Ort: Köping **Startår:** 1998

12. Nordkalk

Brytning och bearbetning av bl.a. natursten och kalk.

Antal anställda: 50

Ägare: Ingår i Sigma Roc Koncernen

Ort: Köping **Startår:** 1960

13. Athea Assistans AB

Personlig Assistans.

Antal anställda: 48

Ägare: Svenskägt

Ort: Kolsva **Startår:** 2019

14. KAK Byggen AB

Byggnadsverksamhet.

Antal anställda: 46

Ägare: Svenskägt

Ort: Köping **Startår:** 1989

15. Nippon Gases Sverige AB

Marknadsföra och distribuera industriella gaser.

Antal anställda: 44

Ägare: Ingår i Nippon Sanso koncernen

Ort: Köping **Startår:** 2005

16. Eltec Köping AB

Elektriska installationer och el-service.

Antal anställda: 37

Ägare: Svenskägt

Ort: Köping **Startår:** 1986

17. Köpings Elektriska AB

Elinstallationsrörelse.

Antal anställda: 34

Ägare: Svenskägt

Ort: Köping **Startår:** 1974

18. Mintec Paper AB

Tillverkar och konverterar papper och papp.

Antal anställda: 33

Ägare: Ingår i Captea Gruppen

Ort: Köping **Startår:** 2004

19. Munktorps Träförädling AB

Förädling av trävaror.

Antal anställda: 33

Ägare: Ingår i Optimera Svenska AB

Ort: Munktorp **Startår:** 1987

20. Himmeta Åkeri AB

Åkeri med specialtransporter.

Antal anställda: 28

Ägare: Svenskägt

Ort: Himmeta **Startår:** 2008

Källa: Årsredovisningar 2023, egeninsamlade uppgifter via research och kontakter med företagen.

Bildkälla: Google Street View

ARBOGAS 20 STÖRSTA PRIVATA ARBETSGIVARE

Försvaret och försvarsindustrin har stor betydelse för Arbogas arbetsmarknad. Saab-koncernen inklusive dotterbolaget Combitech står tillsammans för cirka 600 anställda. Läger man dessutom till företag relaterade till flygindustrin samt svenska försvaret i form av Försvarets Materielverk och Fortifikationsverket, så är försvarsinriktad verksamhet den klart dominerande sektorn i Arboga.

Andra större privata arbetsgivare i Arboga är; Telliq som ingår i Infobric, privatägda Recotech och TBO-Haglinds som ingår i Balco Group, som alla har över 50 anställda.

Fakta i översikten bygger på publika data från årsredovisningar 2023 samt svar från företagen på hur många årsanställda de idag har anställda i Arboga. Siffrorna gäller antalet anställda personer som årsanställda, exklusive bemanningspersonal och säsongsanställda. Med ort avses företagets huvudsakliga placeringort i kommunen. Företaget kan ha arbetsställen på flera orter både i och utanför kommunen. Med startår avses året då bolaget grundades.

4. Recotech AB

Tillverkar, förädlar och reparerar komponenter för gas- och ångturbiner samt kraft-, process- och spårtrafiksindustrier.

Antal anställda: 66

Ägare: Svensktägt

Ort: Arboga **Startår:** 1998

7. Curtiss-Wright

Översyrer och reparationer av flygmotorer och industriella gasturbiner.

Antal anställda: 43

Ägare: Ingår i Curtiss-Wright Corp

Ort: Köping **Startår:** 1998

1. Saab AB

Levererar avancerade flygplanssystem inom civil- och militär luftfart samt olika former av övervakningssystem.

Antal anställda: 450

Ägare: Ingår i Saab-koncernen

Ort: Arboga **Startår:** 1937

2. Combitech AB

Tekniska lösningar och konsulttjänster med fokus på mer motståndskraftigt samhälle.

Antal anställda: 150

Ägare: Ingår i Saab-koncernen

Ort: Arboga **Startår:** 1982

5. TBO-Haglinds AB

Bygga, leverera och montera balkonger.

Antal anställda: 52

Ägare: Ingår sedan 2019 i Balco Group

Ort: Arboga **Startår:** 1970

8. Lundin & Johansson Byggteam AB

Byggbolag.

Antal anställda: 41

Ägare: Svensktägt

Ort: Arboga **Startår:** 1992

3. Telliq AB

Digital Helhetslösning för att koppla upp fordon, maskiner och verktyg.

Antal anställda: 72

Ägare: Ingår i Infobric AB

Ort: Arboga **Startår:** 2007

6. Samuelssons Måleri AB

Måleri.

Antal anställda: 44

Ägare: Svensktägt

Ort: Arboga **Startår:** 1985

9. Gustafssons Mekaniska Verkstad

Legoleverantör av plåtbearbetade produkter till tillverkningsindustrin.

Antal anställda: 29

Ägare: Svensktägt

Ort: Arboga **Startår:** 1972

10. Matbutiken i Arboga AB

Livsmedelsbutik.

Antal anställda: 29

Ägare: Svensktägt

Ort: Arboga   **Startår:** 2010

11. Åbågens Vårdcentral

Vårdcentral.

Antal anställda: 28

Ägare: Svensktägt

Ort: Arboga   **Startår:** 2011

12. Byggnadsfirman Lund AB

Fastighetsförvaltning.

Antal anställda: 23

Ägare: Svensktägt

Ort: Arboga   **Startår:** 1986

13. Familjeläkarna i Arboga AB

Vårdcentral.

Antal anställda: 23

Ägare: Svensktägt

Ort: Arboga   **Startår:** 2009

14. Arboga Hårdkräm AB

Tillverkning och hårdförkromning.

Antal anställda: 21

Ägare: Svensktägt

Ort: Arboga   **Startår:** 2008

15. Asplunds Livs AB

Livsmedelsbutik.

Antal anställda: 21

Ägare: Svensktägt

Ort: Arboga   **Startår:** 1986

16. Mr Arbogavagnar AB

Tillverkning av släpfordon.

Antal anställda: 20

Ägare: Svensktägt

Ort: Arboga   **Startår:** 1972

17. B2 Entreprenad i Arboga AB

Byggbolag.

Antal anställda: 17

Ägare: Svensktägt

Ort: Arboga   **Startår:** 2007

18. Sysarb AB

System för lönekartläggning och lönesättning.

Antal anställda: 17

Ägare: Svensktägt

Ort: Arboga   **Startår:** 2005

19. Samuelssons Fastighets-service AB

Fastighetsservice.

Antal anställda: 16

Ägare: Svensktägt

Ort: Arboga   **Startår:** 1993

20. Viby Buss AB

Bussföretag med inriktning skoltrafik, färdtjänst och gruppresor.

Antal anställda: 14

Ägare: Svensktägt

Ort: Arboga   **Startår:** 1999

Källa: Årsredovisningar 2023, egeninsamlade uppgifter via research och kontakter med företagen.

Bildkälla: Google Street View

KUNGSÖRS 20 STÖRSTA PRIVATA ARBETSGIVARE

I Kungsör är tillverkningsindustrin större privata arbetsgivare. De allra största är Gnutti och Car-O-Liner som båda är inriktade emot fordonsindustrin. Andra tillverkande företag i Kungsör är t.ex. Mattsson Metall samt Kungsörs Mekaniska Verkstad som ingår i XANO koncernen. Andra större privata arbetsgivare är OPW Sweden som ingår i Dover Corporation och Strängbetong som ingår i Consolis.

Fakta i översikten bygger på publika data från årsredovisningar 2023 samt svar från företagen på hur många årsanställda de idag har anställda i Kungsör. Siffrorna gäller antalet anställda personer som årsanställda, exklusive bemanningspersonal och säsongsanställda. Med ort avses företagets huvudsakliga placeringsort i kommunen. Företaget kan ha arbetsställen på flera orter både i och utanför kommunen. Med startår avses året då bolaget grundades.

1. Gnutti Carlo Sweden AB

Utveckling och tillverkning av komponenter och system för drivlinor.

Antal anställda: 270

Ägare: Ingår i Gnutti Carlo koncernen, Italien

Ort: Kungsör   **Startår:** 1935

2. Car-O-Liner Group AB

Tillverkning av instrument och apparater för mätning, provning och navigering

Antal anställda: 159

Ägare: Ingår sedan 2016 i Snap-on Inc USA

Ort: Kungsör   **Startår:** 2006

3. OPW Sweden AB

Tillverkning av plasthalvfabrikat

Antal anställda: 56

Ägare: Ingår i Dover Corporation USA

Ort: Kungsör   **Startår:** 1993

4. AB Strängbetong

Tillverkning av betongvaror för byggändamål

Antal anställda: 37

Ägare: Ingår i Strängbetong Koncernen, som ingår i Consolis.

Ort: Kungsör   **Startår:** 1997

5. Mattsson Metall AB

Tillverkning Metall

Antal anställda: 31

Ägare: Svensktägt

Ort: Kungsör   **Startår:** 1946

6. Kungsörs Mekaniska Verkstad AB

Metallegoarbeten

Antal anställda: 29

Ägare: Ingår sedan 2012 i Xano koncernen.

Ort: Kungsör   **Startår:** 1970

7. Kungsörs Vårdcentral AB

Primärvårdcentral

Antal anställda: 19

Ägare: Svensktägt

Ort: Kungsör   **Startår:** 2011

8. Kungsörs Trådteknik AB

Tillverkning av metalltrådvaror, kedjor och fjädrar

Antal anställda: 18

Ägare: Svensktägt

Ort: Kungsör   **Startår:** 1986

9. Johan Larsson Åkeri AB

Åkeri

Antal anställda: 17

Ägare: Svensktägt

Ort: Kungsör   **Startår:** 2001

10. Nya Eriksbo Planskola AB

Odling av plantskoleväxter m.m.

Antal anställda: 17

Ägare: Svensktägt

Ort: Borsingsby **Startår:** 2006

11. Matbutiken i Kungsör AB

Livsmedelsbutik

Antal anställda: 16

Ägare: Ingår i Coop Sverige

Ort: Kungsör **Startår:** 2021

12. Mark & Bygg i Kungsör AB

Mark- och grundarbeten

Antal anställda: 15

Ägare: Svensktägt

Ort: Kungsör **Startår:** 2001

13. Håkan Modin Åkeri AB

Åkeri

Antal anställda: 15

Ägare: Svensktägt

Ort: Kungsör **Startår:** 2012

14. Packing Kungsör AB

Tjänster inom montering, förpackning och logistik.

Antal anställda: 14

Ägare: Svensktägt

Ort: Kungsör **Startår:** 2006

15. JMN Fastigheter AB

Bygg

Antal anställda: 14

Ägare: Svensktägt

Ort: Kungsör **Startår:** 2014

16. Terana AB

Rörsystem

Antal anställda: 14

Ägare: Svensktägt

Ort: Kungsör **Startår:** 1988

17. Jörgen & Kjells Måleriservice i Kungsör AB

Måleriverksamhet

Antal anställda: 13

Ägare: Svensktägt

Ort: Kungsör **Startår:** 1992

18. Kungsörs Skyltprodukter AB

Tillverkning av belysningsarmatur

Antal anställda: 13

Ägare: Svensktägt

Ort: Kungsör **Startår:** 1987

19. Kungsörstorps Hotell & Konferens AB

Hotell & Restaurang

Antal anställda: 11

Ägare: Svensktägt

Ort: Kungsör **Startår:** 2001

20. JT Automation AB

Skärande bearbetning samt konstruktion och tillverkning av specialmaskiner

Antal anställda: 10

Ägare: Svensktägt

Ort: Kungsör **Startår:** 2002

Källa: Årsredovisningar 2023, egeninsamlade uppgifter via research och kontakter med företagen.
Bildkälla: Google Street View

Foto: Yara

Yaras miljardsatsning ger sprängämne och värme

Som en udda fågel i en region präglad av metallindustrier har Yaras processindustri varit en betydelsefull aktör i Köpings näringsliv i snart 80 år. Först som tillverkare av konstgödsel under sextio år, men sedan 2007 fokuserat på nischprodukten tekniskt nitrat (TN). Det är ett civilt sprängämne som transporteras ut i flytande ammoniumnitratlösning till främst gruvindustrin i Sverige men som även skeppas i fast form ut på världsmarknaden.

Produktskiftet var ett strategiskt val; att gå från liten aktör på en stor marknad (konstgödsel) till en förhållandevis stor aktör på en mindre marknad (tekniskt nitrat). Yaras anläggning vid Nya Hamnvägen är samtidigt dominerande leverantör av spillvärme som värmer halva Köping och numera även delar av Arboga och Kolsva via ett utvidgat fjärrvärmenät.

Den största investeringen någonsin

Avgörande för framtidstron vid Yara är beslutet 2015 av största enskilda investeringen någonsin av ett företag i regionen. 1700 miljoner kronor (!) investerades för att ersätta en äldre salpetersyrafabrik på industriområdet, och Yara tog den nya fabriken i anspråk fyra år senare. Då hade en rad nålsögon passerats, inte minst den logistiska utmaningen att hålla igång ordinarie drift och produktionen

samtidigt som byggnationen genomfördes under rigorösa säkerhetsregler. Som mest var 800 (!) anlitade tekniker, svetsare, elektriker och byggare verkamma inom Yaras grindar – samtidigt.

Den kolossala investeringen kom efter att Mark- och miljödomstolens gav tillstånd till en årlig produktion av en halv miljon ton salpetersyra, en halv miljon ton ammoniumnitrat, 390 000 ton tekniskt ammoniumnitrat och bereda 160 000 ton kemikalier. Yara har inte nått dessa maxnivåer, och platschefen Axel Sylvén förklarar det med främst covidpandemin och kriget i Ukraina:

– Covidpandemin påverkade såväl leveranser som logistik vilket givetvis satte spår i ekonomin.

Pandemin hann knappt ebba ut förrän Rysslands anfällskrig i Ukraina bröt ut.

– Det påverkade våra leveranskedjor och drabbade produktionskapaciteten. Vi har haft svårare att få ut våra produkter.

Pandemi och krig i Europa kunde inte förutspås när beslutet om miljardinvesteringen togs, men platschefen Sylvén är inte bekymrad. Det finns trots allt en lokal och positiv faktor:

– Trots en stökig omvärld har vi inom Yara fått ”köra på” vid anläggningen i Köping när systerfabriker och andra företag ute i Europa tvingats stänga ned. Vi är fortfarande trygga med situationen och står redo när marknaden växlar upp.

Axel Sylvén är platschef vid Yara. Det omfattande rörnätet i anläggningen är en del av megainvesteringen i processindustrin vid Nya Hamnvägen i Köping. (Foto: Ulf Eneroth)

Win-win för Yara och kommunen

Leveranser av Yaras spillvärme till kommunala bolaget Västra Mälardalens Energi är samtidigt av betydelse för företagets framtid i Köping.

– Våra konkurrenter har anläggningar vid havet och därmed billigare logistik, säger Axel Sylvén. Vi kompenserar det med en stabil intäkt för värmen till Köpingsborna.

Under 2022 levererades 130 000 megawattimmar – mest vintertid – till kommunen. Mars 2023 blev en rekordmånad med leverans av 21 000 megawattimmar.

– Vi uppskattar det stabila partnerskapet som ju är ett win-win-läge för Yara och kommunen. Köpingsborna får samtidigt fjärrvärme till ett pris som länge varit bland de lägsta i landet.

Ett nytt tioårsavtal för fortsatta värmeleveranser förbereds och kommer att signeras inom kort.

Yara i Köping förbereder sig dessutom för att möta stora pensionsavgångar. 60-talisterna bland de 120 anställda ska ersättas av yngre medarbetare som ska lära sig processindustrin.

– Det ställer höga krav på internutbildning, och vi har nya program igång för att få in nya operatörer, säger Axel Sylvén.

I maj 2016 murade dåvarande kommunalrådet Elizabeth Salomonsson symboliskt den första tegelstenen i Yaras nya salpetersyrafabrik i Köping. I dag står anläggningen färdig till en kostnad av 1700 miljoner kronor.

Text: Ulf Eneroth

Foton: Volvo

Volvo Group Trucks Operations

Volvo har en lång historia i Köping, allt sedan 1856 då allt startade med Köpings Mekaniska Verkstad (KMV). Volvo är sedan år 1942 Köpings största privata arbetsgivare och har idag cirka 1 550 anställda. På fabriken i Köping tillverkas växellådor, elektriska drivlinor och marina drev. Under de senaste åren har Volvo gjort betydande investeringar i Köping som säkrar verksamheten inför framtiden. Platschef för Volvo Group Trucks Operations i Köping är Magnus Hansson.

Hur mår Volvo i Köping?

Vi mår bra! Det har skett mycket hos oss de senaste åren för att förbättra verksamheten och vi ser ljus på framtiden. Vi har haft några år med mycket hög efterfrågan men är nu på mer normala nivåer.

Volvo har under de senaste åren gjort stora investeringar i Köping. Berätta mer!

Vi har investerat i vår produktion i form av en ny verkstad på 16 000 kvm och moderna maskiner, men även i våra kontor och ny infrastruktur vilket har förbättrat både arbetsmiljön och logistikflöden.

Bakgrunden till investeringarna är framförallt att framtidssäkra vår produktion för att kunna hantera både dagens och morgondagens produkter. I den nya fabriksdelen finns vår flexibla monteringslinje som kan hantera både dagens och morgondagens olika varianter av transmissioner och elektrifierade produkter.

Vår största produkt är växellådan AMT (Automated Mechanical Transmission) även kallad I-shift. Växellådan har sedan lanseringen 2001 varit en stor framgång för Volvo. I-shift är i grunden en manuell växellåda, men som växlar smart och automatiskt.

Hur arbetar ni med kvalitetsarbete?

Jag skulle säga att kvalitetsarbete är en central del av vår verksamhet för att leverera produkter med rätt kvalitet till våra kunder. Vi får fin feedback från våra kunder vad gäller både våra växellådor och marina drev.

Ständiga förbättringar är en del av vårt dna. Vårt produktionssystem heter Volvo Performance System. Det är vårt sätt att driva förbättringar i olika former. Alltifrån hur vi sköter underhåll, miljöfrågor till utformning av arbetsplatser, flöden i fabriken, och så vidare.

Vad betyder en allt högre grad av elektrifiering i tunga lastbilar för Volvo i Köping?

Elektrifieringen är både en utmaning och potential, inte bara för oss utan för hela samhället. Förutsättningarna finns inte helt på plats ännu, t.ex. vad gäller infrastrukturen för laddning. Omställningen går inte så fort som man inledningsvis trodde. Vi kommer att leva i en form av transformering under en lång tid, men där är vi med. Vi levererar redan idag transmissioner till elektriska fordon inom både tunga och medeltunga segment. Ser du idag en elektriskt lastbil eller buss från Volvo så kommer drivlinan från oss här på Volvo i Köping, säger Magnus Hansson.

Vilka kompetenser söker ni vid rekrytering?

Dagens arbetsuppgifter är annorlunda emot hur det var förr i tiden. Inom produktionen har det skett en stor utveckling mot automatisering och digitalisering. I dag ska en maskinoperatör kunna hantera en mycket mer avancerad utrustning än förr i tiden. Det ställs också nya krav när branschen förändras. Den pågående elektrifieringen kräver nya kompetenser.

Teknikintresset bland unga är viktigt för oss. Vi har ett gott samarbete och arbetar tätt ihop med närliggande skolor så att utbildningarna de tillhandahåller

är rätt och aktuella. Vi erbjuder både studiebesök och praktik. Många gånger anställer vi från gymnasiet och gärna med olika erfarenheter. Tekniker kommer ofta från högskolor och universitet.

Vi behöver både bred och djup kompetens. Bara en specifik maskin kräver ju sin egen utbildning, säger Magnus Hansson. Inom Volvo i Köping finns många olika arbetsuppgifter och utöver produktion är t.ex. logistik och materialflöden stora uppgifter inom verksamheten. Vi lägger mycket tid och resurser på olika former av internutbildning.

Det går hyfsat bra att hitta kompetent personal. Vår bransch går lite upp och ner, och i högkonjunktur kan det vara utmaningar, men det fungerar väl över tid. Vårt geografiska upptagningsområde är stort. Merparten av våra medarbetare är från Västra Mälardalen, men många är från större städer i närheten. Det geografiska läget i Köping är bra för oss.

Det finns naturligtvis en viss regional konkurrens om kompetenser och talanger. Men det där ändras över tiden, och det bästa vi kan göra är att vara en bra arbetsgivare, säger Magnus Hansson. Vi arbetar mycket med att skapa en bra atmosfär och kultur i bolaget där människor trivs och får utvecklas. Det är ju det som gör en bra arbetsgivare.

Hur ser ni på framtiden i Köping?

Vi är väl positionerade med de produkter vi producerar. Vi har ett stort förtroende inom företaget och levererar och presterar på de nivåer vi ska. Vi har också den kompetens och det engagemang och den kultur som är bra och som behövs inför framtiden. Jag tror på oss och vår förmåga, säger Magnus Hansson.

Foton: combitech.com

Combitech AB

Försvarsindustrin och Försvarsmakten har en lång historia i Arboga. Saab-koncernen har idag totalt 600 anställda i Arboga och tillsammans med försvarsmakten är det den största enskilda sektorn i Arboga. Combitech, som är en del av Saab-koncernen, har totalt 2 300 anställda varav 150 anställda i Arboga. VD för Combitech-koncernen är Jessica Öberg från Arboga.

Hur mår Combitech?

Vi mår väldigt bra, säger Jessica Öberg.

Vi har mycket att göra. Vi befinner oss i en tillväxtbransch, är konkurrenskraftiga och växer med lönsamhet.

Det har hänt mycket bara de senaste åren, men det är dock inte så länge sedan vi var en ifrågasatt bransch av olika skäl. Detta har ändrats fullständigt sedan februari 2022. Numera ser de flesta ett stort värde av vårt arbete och att t.ex. ha ett nationellt försvar.

Sverige, liksom många andra länder, ökar sina försvarsanslag. Hur påverkar detta Saab och Combitech?

Kriget i Ukraina har ändrat mycket. Dessutom är vi nu numera fullvärdig medlem i NATO. De flesta

länder satsar också betydligt mer på försvaret.

I Sverige har vi också ökat anslagen till både civila- och militära försvaret. Det är inte bara mer utan också betydligt längre åtaganden när det gäller medel och anslag. Detta är viktigt för både försvaret och FMV som beställare, och för oss som leverantörer. Det gör också att vi kan vara modigare i våra investeringar i vår egen framtid, säger Jessica Öberg.

Tiden är också en stor faktor. Det är mycket som ska hända här och nu men vi måste också långsiktigt bygga kompetens och förmåga - samtidigt. Därför är viktigt att kunna agera, dock naturligtvis utan att tappa fokus på säkerheten. Förmågan att skyndsamt få planer på plats är viktigt för oss alla.

Vilka kompetenser söker ni?

Combitech behöver mer personal inom säkerhet, forskning och utveckling och fler ingenjörer överlag. I Arboga arbetar Combitech inom kritisk kommunikation och ledningssystem, så vi behöver allt från resande montörer till ingenjörer med spets inom kommunikation och IT.

Vi arbetar långsiktigt. Redan bland 5-åringarna i förskolan har vi en kontakt med för att skapa intresse för teknik och vi håller kontakten med eleverna genom grundskolan. För de som studerar på Saab Tekniska Gymnasium har vi specifika Saab-kurser, studiebesök och sommarjobb och de får även åka till England och se Saabs lokala verksamhet. Vi bidrar också i en nationell satsning i form av Mattecetrum. För oss är just ämnet Matematik särskilt viktigt inför framtiden.

Sedan ett år tillbaka har försvarsindustrin, Försvarsmakten och Arboga kommun kroat arm för att stärka ortens attraktionskraft på gemensam arbetsmarknad i Västmanlands, Örebro och Värmlands län.

Det är riktigt trevliga nyheter från tidningen Ny Teknik. I Sveriges största ingenjörsundersökning har nära 6 000 ingenjörer fått säga sitt om vilka arbetsgivare som är mest och minst attraktiva. Saab rankas som nummer fem bland kvinnor och som etta bland män. Att ingenjörer rankar oss bland de allra mest attraktiva arbetsgivarna är naturligtvis både trevligt och viktigt, säger Jessica Öberg.

Enligt SCB kommer det vara en brist på 50 000 ingenjörer i Sverige år 2030, så vi måste vara nära Universiteten för att få tillgång till kompetenta ingenjörer.

När vi ska rekrytera någon med hög kompetens så ställer de höga krav på sina barns utbildning. Det kräver av kommunen att de har en attraktiv grund- och gymnasieskola. Den vi rekryterar behöver även att medföljande kan få ett bra arbete, och att familjen kan hitta ett boende som är tillräckligt bra.

Vad betyder det nya säkerhetsstråket mellan Karlstad och Arboga?

Säkerhetsstråket är ett bra initiativ. Vi är ett viktigt område för Sverige och det finns många och olika kompetenser i området. Vi har en viktig verksamhet i Arboga, Örebro och Karlstad, och Saab har ju även en stor verksamhet i Karlskoga.

Området har redan på olika sätt en stark ställning. I området finns även tre Universitet i Karlstad, Örebro och Mälardalen, samt en industriell anda som det går att bygga vidare på.

Vi är i en bra position och ligger geografiskt nära både Stockholm och Oslo. Svenska säkerhetsstråket utgör en viktig transportled för både Sverige och NATO. Den unika positionen i Svealand gör det till

en strategisk knutpunkt för lagring och distribution av förnödenheter i händelse av kriser. Infrastruktur finns, men som kan bli bättre, och vi lever också i ett bra område för livskvalitet och hantera livspusslet.

Hur ser ni på framtiden?

För oss är det jättepositivt, säger Jessica Öberg.

Tyvär lever vi med dagens geopolitik, och säkerhetsfrågor får allt större utrymme i samhället. Det finns heller inte längre någon beröringsskräck för försvarsrelaterad verksamhet. Tvärtom vill många arbeta för oss. Utmaningen för oss är att hitta tillräckligt många kompetenser. Vi i Combitech finns ju också på totalt 30 orter, varav fyra i Finland.

Vi har också långa partnerskap. Vi har levt länge nära Försvarsmakten och FMV. Vår huvudägare Wallenbergs-sfären har varit vår största ägare allt sedan Saab startade år 1937. De är verkligen långsiktiga. Just denna långsiktighet och kontinuitet gör det också lättare att planera framtiden.

Jag är också stolt, säger Jessica Öberg. Även om det är svårt att ta emot besök i vår verksamhet och ibland upplevs vi som hemliga, så känns det verkligen bra att vi arbetar för att värna svensk demokrati och för våra barns framtid, avslutar Jessica Öberg.

Foton: Recotech

Recotech AB

Recotech, vars historia går tillbaka 65 år i tiden är ett företag i Arboga med rötter i flygvapnets centrala verkstad (CVA). I dag är företagets inriktning framför allt emot energi- och försvarssektorn. VD och ägare är Bosse Tell, som ägt Recotech sedan 2008.

Hur mår Recotech?

Recotech hade sitt bästa år någonsin under 2023, berättar Bosse Tell. Vi har haft bra tillväxt med en ökning på runt 20% under de senaste åren och det ser ut att öka än mer. Vår egen produktgrupp, WingLift, en utrustning för containerhantering som säljs emot försvarssektorn har varit den främsta faktorn för vår tillväxt.

Vilka utmaningar har ni?

En utmaning är att rekrytera anställda med rätt kompetens. Många gånger får vi anställa för att sedan lära upp. Förra året rekryterade vi däremot ca 20 personer, som fick sluta när Seco Tools la ner sin verksamhet i Arboga. Detta var väldigt viktigt för oss. Vi skulle dock kunna växa ännu mer genom att anställa fler personer med rätt kompetenser.

Att rekrytera med rätt kompetens är ju också ett allmänt problem på många orter i Sverige. Det blir extra synligt i orter som växer kraftigt till exempel i Arboga. Här skulle samhället kunna göra mer, säger Bosse Tell.

En annan utmaning är kapital. Kombinationen av tillväxt och investeringar kan vara påfrestande, säger Bosse Tell. Vi växer dock med god lönsamhet, men vi skulle kunna växa ännu mer med mer kapital.

Har ni rekryteringar på gång?

Just nu har vi 10 lediga jobb utlysta, som också kräver olika kompetenser och erfarenheter. Aktuella exempel på lediga jobb är; Produktionsledare, Underhållstekniker, Avancerad TIG-svetsare, Marknadsförare, CNC-operatör och Mekanikkonstruktör.

Hur fortsätter ni att utveckla olika spetskompetenser?

Vi arbetar naturligtvis med egen utveckling och i samarbete med våra kunder. Vi är dock ensamma i Norden med att erbjuda lego som termisk sprutning, vakuumlödning, värmebehandling, avancerad svetsning samt maskinbearbetning under samma tak. Därför är det naturligt för oss att vi arbetar tillsammans med våra starka leverantörer som kan stödja i processutveckling. Ett exempel är Oerlikon som är världsledande inom termisk sprutning. Vi samarbetar sedan länge och de förser oss löpande med kompetenser och hjälper oss med rätt verktyg, rätt pulver osv.

Ett bra initiativ för oss inom tillverkningsindustrin är också MITC (Mälardalen Industrial Technology Center AB) i Eskilstuna. MITC bygger på samverkan mellan industri, akademi och samhälle, och drivs av industrin i Mälardalen och Mälardalens universitet. I Eskilstuna finns Tech Center, som är en fysisk plats för framtidens kompetens, teknik, innovation och utveckling, och där vi kan genomföra tester tillsammans med nätverket, säger Bosse Tell.

Vad betyder det nya säkerhetsstråket som Arboga ingår i?

Utveckling inom försvarssektorn är viktig för oss och Arboga. Inträdet i NATO ger stora möjligheter, men också utmaningar och högre krav. Ett exempel är ISO 27001 för att klara nya säkerhetskrav.

Vårt GSE (Ground Support Equipment), som är kringutrustning för flyget, har också haft en betydande ökning under senare år. Även detta område är relaterat till försvar.

Vår WingLift har hittills sålt till 38 olika länder som exempelvis USA, Australien, Canada, Tyskland men också Sydafrika, Djibouti. Därtill har vi har också ett ramavtal med FN, som också ger fortsatta möjligheter.

Berätta om WingLift?

Wing Lift™ är ett kostnadseffektivt koncept för hantering av container för att lyfta och flytta containrar i korta sträckor. Den har extrem manövrerbarhet i alla riktningar när vid förflyttning av tunga containrar utan hjälp av kranar eller lastbilar. Fungerar bra för transport till och från samt lastning och lossning av flygfrakt eller annan utrustning med enkel hantering. Fungerar bra även i riktigt tuffa miljöer, för till exempel humanitärt ändamål eller militära transporter.

Framtiden för Recotech?

Vi planerar för fortsatt tillväxt. Den stora tillväxten är i försvarssektorn, säger Bosse Tell. Vi ser fortsatt god tillväxt för vår utrustning för containerhantering, WingLift.

Vi planerar även för investeringar kommande år för både högre kapacitet och effektivare produktion. ■

5 frågor till Näringslivscheferna

Intervju Alicia Johansson, Näringslivschef Kungsörs kommun

Hur mår näringslivet i Kungsör?

Enligt Svenskt Näringslivs undersökning gällande det lokala företagsklimatet ligger Kungsör väldigt högt upp. I år klättrade Kungsör hela sju placeringar och hamnar på en 16:e plats av 290 kommuner. Det sammanvägda omdömet uppgår till 4,66 och ambitionen är att öka på detta genom att fokusera på de områden som företagen önskar att Kungsör blir bättre på. Det område som i dagsläget är högst prioriterat är samverkan mellan skola och det lokala näringslivet.

Kommunen har under en längre tid arbetat strukturerat och målinriktat för att uppnå ett gott företagsklimat där också tjänstemän och beslutsfattare har involverats. Nyckelorden under denna resa och som ännu gäller är: närhet, tillgänglighet och dialog.

Effekten av arbetet med företagsklimatet har gjort att företagen känner ett förtroende för kommunen vilket leder till att befintliga företag stannar kvar på orten men väljer också att expandera på orten. Detta gör också att Kungsör lockar till sig andra företag.

Företagen själva bidrar till ett gott företagsklimat eftersom många lokala företagare samarbetar och samverkar med varandra. Det gör också att företag väljer att stanna kvar här för de upplever den goda känslan. I Kungsör kan företagen känna att

det är den lilla platsen med det stora hjärtat. Det lokala näringslivet mår om varandra och förhållningssättet ”tillsammans” är grundläggande.

Det har inte varit några stora svängningar för de stora företagen dock råder bekymret med kompetensförsörjningen, framförallt inom industrisektorn.

Kungsör omfattas också av en stor del mindre företag inom olika branscher och dessa företag verkar såväl som på den lokala marknaden som på den internationella marknaden.

Vad finns det för aktuella frågor i Kungsör?

Sveriges bästa skolkommun – Kungsör arbetar just nu för att bli Sveriges bästa skolkommun. Detta arbete genomsyrar både låg- och mellanstadiet men har fokus på högstadiet och kopplat till måluppfylls för årskurs 9. Kungsör önskar också utöka samarbetet mellan skola och näringsliv.

Översiktsplan – Just nu pågår arbetet med en ny översiktsplan, Kungsör 2050. Här involveras både medborgare, näringsliv, politiker och tjänstemän. I översiktsplanen kommer bland annat mark för verksamhet och bostäder att pekas ut.

Flyttkedjan – Kungsör behöver få igång den lokal flyttkedjan. Nya småbostäder behöver byggas för att frigöra de större villorna till barnfamiljer. Kungsör är redo med områden som är byggklara och arbetar för fullt med att få igång nybyggnationerna.

Hur är arbetsmarknaden i Kungsör?

Kommunen är den största arbetsgivaren i Kungsör. Det är cirka 2200 personer som pendlar ut och cirka 1200 personer som pendlar in till Kungsör. De flesta som pendlar ut åker till Köping eller Eskilstuna men även del till Arboga. Kungsör omfattas av ett fåtal större företag och har en hög andel små- och medelstora företag. Detta gör att Kungsör är beroende av närliggande kommuners arbetsmarknader.

Kungsörs industrier har överlevt konjunktursvängningarna men har likt andra inom branschen svårigheter med kompetensförsörjningen. Kompetensbehovet som efterfrågas handlar om tekniker, personer som är något mer högutbildade än CNC-operatörer.

Vad är fördelarna med Kungsör?

Kungsör ligger på en strategisk bra plats, inom 45 minuters radie når man flertalet mellanstora och större städer. I Kungsör är det nära till natur och mark och har ett otroligt fint läge intill Mälaren. I Kungsör upplever också invånarna en mycket stor grad av trygghet och det är också här som människor har mest pengar kvar i plånboken efter att de betalat sina räkningar.

Kungsör har ett geografiskt bra läge med E20, E18 och riksväg 56 samt Svelandsbanan som möjliggör tågresa till Stockholm på dryga timmen.

Det går att beskriva Kungsör som den lilla målar-kommunen med ett stort hjärta. Något som återspeglas både hos invånarna och hos företagen. I Kungsör hälsar man på varandra och företagen hjälper/nätverkar med varandra.

Vad har ni för önskemål på nya etableringar?

I Kungsör dominerar sektorer som teknik och vård. Vi ser gärna nyetablering av exempelvis tjänsteföretag, myndigheter eller logistikföretag.

Hur ser ni på framtiden i Kungsör?

Kungsör står för en demografisk utmaning men vi ser möjligheter med att balansera upp detta med bland annat att tillgodose orten med nya bostäder. Arbetet med översiktsplanen gör också att Kungsör kan arbeta långsiktigt och strategiskt för att stagnera kurvan kring den demografiska utvecklingen.

Det finns en god planberedskap som möjliggör byggnation av bostäder. Det finns bra och lämplig mark för etableringar.

Kungsör är en plats som vi hoppas och tror kommer att upptäckas av fler och vi kommer att fortsätta att arbeta med det goda företagsklimatet som råder. Genom att arbeta med målet Sveriges bästa skolkommun gör också att vi kan attrahera en bredare målgrupp att flytta hit.

Intervju Samuel Strömberg, Näringslivschef Arboga kommun

Hur mår näringslivet i Arboga?

Näringslivet mår förhållandevis bra om man jämför med många andra orter. Våra säkerhetsmiljöer inom Försvarsmakten och försvarsindustrin har vuxit kontinuerligt sista åren och ser ut att fortsätta växa framöver. Många vet ju inte om att vi har så hög andel IT-kompetens och säkerhetskompetens inom dessa sektorer, och för många har det nog gått under radarn. Självklart har några branscher som ligger nära bygg, anläggning och fastighet haft det väldigt tufft i den

här oroliga tiden vi har haft senaste åren med höga räntor, lite ökande arbetslöshet och konkurser bland t.ex. byggföretag.

Kommunstyrelsens mål är att Arboga ska ha 4,0 i sammanfattande betyg i Svenskt näringslivs attitydundersökning Företagsklimat. Under 2024 har vi höjt det (+0,11) till 3,44 (som också är nästan exakt sverigesnittet).

Arboga kommuns myndighetsutövning klassas som extremt bra i Insikten/SKR:s NKI-mätningar. Med NKI 82 som sammanlagt betyg (och då är vi tvåa i länet, fyra ibland SBA:s 55 kommuner och plats 27 i hela Sverige) – samt att vi har orimligt höga NKI 95 inom Bygglov!!! Bäst i Sverige!

Vad finns det för aktuella frågor i Arboga?

I Arboga finns det uppskattningsvis ett hundratal tjänster som vi letar efter hela tiden – och som hos många andra är det specifik kompetens som efterfrågas. Saab, Combitech, Recotech och Curtiss-Wright tillsammans med Försvarsmakten söker egentligen alla olika teknik, logistik, ingenjör och IT-kompetenser som behövs i samhället. Och givetvis alla omkringliggande tjänster som kommunikation, HR, ekonomi, assistenter etc. Samt kommunens tjänster inom våra tre förvaltningar och tre-fyra bolag.

För oss är ledordet samverkan oerhört viktigt. Som en medelstor ort så bygger allt på att vi vill och måste arbeta tillsammans med andra. Utifrån det samverkar vi så mycket vi bara kan lokalt och regionalt och knyter våra knäckfrågor till parter som vi kan skapa tillväxt tillsammans med. Lokalt med Arboga i Centrum, Västra Mälardalen i samverkan, Industriföreningen och alla andra fina parter. Regionalt med Forsvarsmakten, försvarsindustrin och alla andra kommuner.

Hur är arbetsmarknaden i Arboga?

Strukturellt och numerärt finns nästan exakt hälften av alla arbetstillfällen i Arboga hos kommunen (där vård & omsorg och skola är majoritetsyrken), hos Forsvarsmakten (där FMTIS med en IT-inriktning och FMLOG med en logistik-inriktning har flest yrkesroller) och försvarsindustrin (med fokus på allt från produktion, kommunikation, ingenjörer, tekniker, IT-personal).

Arbetslösheten ligger över riksgenomsnittet, men lägre än i länet och i Köping och Kungsör.

Vad är fördelarna med Arboga?

Läget! Både kopplat till infrastruktur och geografi, natur, historia och kultur.

Arboga har näst högst KIBS-värde (knowledge intensive business service) i länet på vår dagbefolkning. Dvs att tjänsterna som orterna erbjuder och ska kompetensförsörja till förväntas ha högre studier.

Vad har ni för önskemål på nya etableringar?

Arboga kommuns långsiktiga målbild är;

1. Öka antalet arbetstillfällen med koppling till försvarsindustrin. Få fler företag som är underleverantörer till Forsvarsmakten och försvarsindustrin att etablera sig i kommunen.
2. Utveckla tillverkningsindustri och attrahera fler företag med tillverkning kopplat till försvarsindustrin.
3. Arboga ska vara en viktig del av klimatomställningen, bland annat genom att vara en viktig producent av grön el och inom industrin.
4. Utveckla kommunens serviceutbud för boende och arbetande i kommunen. Ett bredare utbud av restauranger, hotell, dagligvaru- och sällanköpshandel. Värna och utveckla stadskärnan som ett attraktivt besöksmål.

Hur ser ni på framtiden i Arboga?

God och tuff.

Tufft ekonomiskt. Tufft med demografiska utmaningar. Tufft med resan till att attrahera investeringar i fastigheter, både fastigheter för boende och verksamhetslokaler. Tufft att förflytta vår positionering av platsen från anonym till högre kunskap.

God utifrån våra satsningar på tillväxt, etableringar, ny effektsituation 2027 och kampanjer för att nå våra målgrupper unga barnfamiljer, teknikutbildade och unga arbetsflyttare (och återvändare!) till att bosätta sig och ta jobb i Arboga. Vi vill växa med nya och utbildade människor som hittar "tvåminuterslivet" i Arboga. :)

Intervju Richard Folkebrant, Näringslivschef Köpings kommun

Hur mår näringslivet i Köping?

Näringslivet i Köpings kommun har haft en tude-
lad utveckling under det senaste kvartalet. Vissa
företag går riktigt bra samtidigt som några ser en
försvagad utveckling sedan i våras.

Vi ser en förbättring i företagsklimatet, där kom-
munen nu rankas på plats 276 i Svenskt Näringslivs
företagsklimatranking, upp från plats 284 förra
året. Trots framstegen står vi inför fortsatta utma-
ningar, såsom låg nyföretagsamhet och många
tomma butikslokaler i centrum.

Vi har ett tude-
lad näringsliv några företag går rik-
tigt bra samtidigt som det finns ett antal som har
det tufft och kämpigt. Vi får signaler att det senas-
te månaderna finns viss avmattning i de positiva
signalerna som var under våren. Köping har en
stor del industri- och produktionsföretag där det
behövs såväl medarbetare med gymnasiekompe-
tens men även personal med högre utbildning.

Trots den negativa utvecklingen på arbetsmarkna-
den ser vi dock positiva tecken i industrins behov
av ny teknikkompetens och att fler arbetssökande
har fått arbete i augusti. Men utmaningen kvarstår
i att matcha kompetens med arbetsmarknadens
behov, särskilt inom vård, omsorg, och industri.

Antalet nystartade företag i Köping minskat med
21,3 %, en kraftigare nedgång än riket i stort, vil-
ket är oroande. Samtidigt har vi sett en ökning
av personbilsregistreringar med nästan 20 % i år,
vilket kan signalera en viss ekonomisk optimism.
Konkurserna ligger kvar på samma nivå som förra
året och har inte ökat till skillnad från övriga lan-
det. Men det är trots allt 13 för många.

Ett ökat intresse för etableringar senaste halvåret
har märkts av, men då ska sägas att det är från
en låg nivå på grund av kända omvärldsfaktorer.
Det intressanta är att det är fler handelsinriktade
etablerare som ser Köping som intressant för deras
nästa steg. Enligt Svensk Handel har Köping en
ökad lokal handel vilket är intressant och troligen
speglas av ett ökat intresse. Får vi hit fler handels-
och serviceföretag kan det leda till fler instegsarbe-
ten som på sikt kan bidra till minskad arbetslöshet.

Sammanfattningsvis är näringslivet i Köping på
rätt väg, men tempot i utvecklingen är långsamt
och vi behöver fortsätta arbeta på flera fron-
ter, särskilt när det gäller arbetsmarknaden och
nyföretagande.

Vad finns det för aktuella frågor i Köping?

Ur ett näringslivsperspektiv är det viktigaste frågorna att säkra tillgången till El på lång sikt, vi kan tillgodose det aktuella behovet men tillsammans med nätägarna för vi en dialog kring framtiden med ökad elektrifiering inom såväl näringslivet som övriga samhället.

Frågan om att ha inte bara byggbar utan även byggklar mark är viktigt. Företag som tar beslut om etableringar vill sätta spaden i marken inom 1–2 år annars vänder man sig till andra kommuner för att prioritera nästa etablering.

Att vi lyckas möta befintligt och kommande kompetensbehov inom näringslivet är viktigt. Vi vet att många söker efter kompetens för att kunna utvecklas men även möta pensionsavgångar. Här behöver vi arbeta med att såväl fylla på unga som vill arbeta inom de efterfrågade yrkena som att vara bra på att locka människor mitt i livet som vill växla karriär till rätt utbildningsinsatser. Vi har även en utmaning att ”konvertera” pendlare till att bli Köpingsbor det bidrar till att trygga kompetens över tid. Då behöver vi kunna erbjuda attraktiva boende såväl småhus

som flerbostadshus på attraktiva platser. Med en prognos som visar på färre invånare på sikt är det här en viktig fråga för såväl Köping som kommun som för Näringslivet.

Hur är arbetsmarknaden i Köping?

Arbetsmarknaden i Köping har varit utmanande det senaste året. Arbetslösheten ligger på 8,8 %, vilket är högre än både länets snitt på 8,2 % och rikets 6,8 %. Särskilt bland ungdomar är situationen svår, med en arbetslöshet på 14,3 %, vilket är 4,7 procentenheter högre än förra året. Utrikesfödda har också en hög arbetslöshet, på 20,1 %.

Trots dessa utmaningar finns det tecken på förbättring. Under augusti fick 65 arbetssökande i Köping jobb, vilket motsvarar 8,2 % av alla som fick arbete i länet. När det gäller kompetensförsörjning finns det ett stort behov inom vård, omsorg och industri, där teknisk kompetens är avgörande för att möta framtidens krav. Behovet av utbildade yrkesförare och VVS-tekniker är också stort, och här spelar vuxenutbildningen en viktig roll.

Det är främst inom industrin som det finns viss efterfrågan bland annat när det gäller specialistkunskap. Här är den ständigt återkommande bristen på CNC operatörer ett exempel på brist. Det har varit en efterfrågan på den typen av kunskap senaste 20 åren.

Köping skulle behöva få fler arbetsgivare som erbjuder inestegsarbeten som inte kräver längre utbildningar för att komplettera de mer utbildningskrävande arbetena. Att ha en bredd på arbetsmarknaden skulle göra Köping mer intressant för etablering, inflyttning och på sikt ett ökat invånarantal.

Vad är fördelarna med Köping?

Precis som många kommuner i Sverige lyfter även vi läget. Köping erbjuder en strategisk placering mitt i Mälardalen med närhet till viktiga transportvägar, inklusive E18 och Mälarderhamnar för logistik. Här finns en stark industrisektor med fokus på teknik och tillverkning, samt ett växande behov av teknisk kompetens. Kommunen har ett aktivt näringsliv med företag inom vård, omsorg, industri och handel. Köping har också en relativt låg konkurrens på bostadsmarknaden med tillgängliga tomter för byggnation och en stabil efterfrågan på bostäder. Samtidigt erbjuder kommunen en attraktiv livsmiljö med närhet till natur, skola och vård.

Närheten till både vatten och natur och med flera duktiga entreprenörer på landsbygden som bidrar till en levande landsbygd gör det inte sämre. Sen har vi oerhört fin bebyggelse centralt och vi ser flera mindre entreprenörer har sökt sig in i centrumkärnan vilket är roligt eftersom det troligen är dessa som kommer kunna utveckla centrumhandeln större kedjor har lämnat.

Ser vi till rent näringslivsmässigt är Köping och hela Västra Mälardalen intressant utifrån ett fordons och automationsperspektiv. Vi har både internationella storföretag som vassa lokala och nationella företag som är etablerade här. Det bidrar till en intressant arbetsmarknad för dem som vill arbeta inom det området eller söker en bra ort att etablera sin verksamhet inom det område. Samkonkurrens är viktigt för att utvecklas, det vill säga när fler som arbetar med liknande saker bygger en gemensam marknad och konkurrerar inom den ökar kaka och vinsten för alla inblandade.

Vad har ni för önskemål på nya etableringar?

Köping skulle gynnas av att attrahera företag inom teknikdriven industri och tillverkning, särskilt inom automation och digitalisering, då detta matchar behovet av teknisk kompetens. Logistikverksamheter är också strategiskt fördelaktiga med tanke på Köpings läge vid E18 och Mellanhamnarna. Vård- och omsorgsföretag är viktiga för att möta den växande efterfrågan inom äldreomsorgen, medan utbildningscenter, särskilt inom tekniska yrken, kan stärka kompetensförsörjningen. Dessutom skulle hållbarhet- och miljöteknikföretag samt digitala tjänsteföretag diversifiera ekonomin och skapa fler arbetstillfällen.

En etablering som medför många arbetstillfällen och då gärna till de som inte har så lång utbildning exempelvis inom service och handel skulle kunna matcha de mer utbildningskrävande näringslivet som idag finns.

Vi vet att det är bra utifrån bredden att få in fler tjänsteföretag och konsultföretag som serverar övriga näringslivet, här vore det roligt om vi kunde attrahera några företag inom den sektorn.

Hur ser ni på framtiden i Köping?

Jag tror att vi tillsammans kan skapa något oerhört intressant om vi bara väljer den positiva vinkeln i stället för att bara se på det som varit eller inte blev av. Vi behöver få till några etableringar men framför allt skapa förutsättningar för befintliga företag att växa och utvecklas – här blir tillgång till mark oerhört viktigt. Köping är för litet för att inte samarbeta för ett bättre läge oavsett om det gäller samarbete mellan centrumhandeln och handeln ute vid trafikplatsen Strö eller företagen inom Köping men även med andra företag och kommunerna i Västra Mälardalen.

Näringslivshistoria

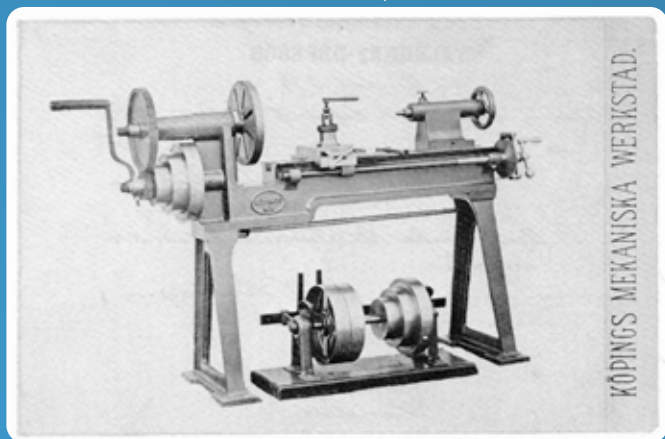
Fordons- och flygindustrin har en lång historik i Köping respektive Arboga.

Två nyckelbranscher i Västra Mälardalen är fordonsindustrin i Köping och Kungsör samt flygindustrin i Arboga. Grunden till dagens fordonsindustri tillkom redan 1856 genom starten av Köpings Mekaniska Verkstad (KMV). Under åren fick man god kompetens att tillverka kuggjul, som ju är en centralt inom fordonsindustrin. Volvos köp av KMV år 1942 var också en viktig faktor. Volvo har genom åren gjort betydande investeringar i Köping och är fortsatt Köpings största privata arbetsgivare.

KMV

År 1856 startade civilingenjören Otto Hallström (1813 - 1880) företaget Köpings Mekaniska Verkstad (KMV). Han var född i Söderhamn och arbetade bl.a. som verkmästare vid Forsbacka Bruk. Han ville dock starta en mekanisk industri och sökte en plats med: hamn, järnväg, god tillgång på järn och stål samt tillgång till vattenkraft. Han fann platsen i Köping och etablerade en fabrik bredvid ån vid Glasgatan i centrala Köping. Redan 1857 blev dock William Lindberg (1818 - 1877) ägare till KMV. Han var också ägare och föreståndare för Stora Warfet i Stockholm.

Inriktning för KMV var svarvar och olika verktygsmaskiner. Exempel på maskiner, utöver en mängd olika typer av svarvar, var; fräsmaskiner, ramsåg, plåtsax, spikstukningsmaskin, kipphyvel, bormaskin, vattenturbin, tröskmaskin osv. De utvecklade genom åren en stor kunskap om kuggjul. Det var bakgrunden till att KMV fick frågan om man ville leverera växellådor till den nya bilen - Volvo.

KMV hade liksom övriga Sverige stora ekonomiska bekymmer i början av 1920-talet. Efter krigsinflation med påföljande pandemi (spanska sjukan) drabbades större delen av världen av sjunkande priser (deflationsperioden). Stockholms Enskilda bank tog därför över makten i KMV under perioden 1923 - 1928. I styrelsen för KMV fanns under åren t.ex. vice Häradsövdingen Marcus Wallenberg.

Volvo

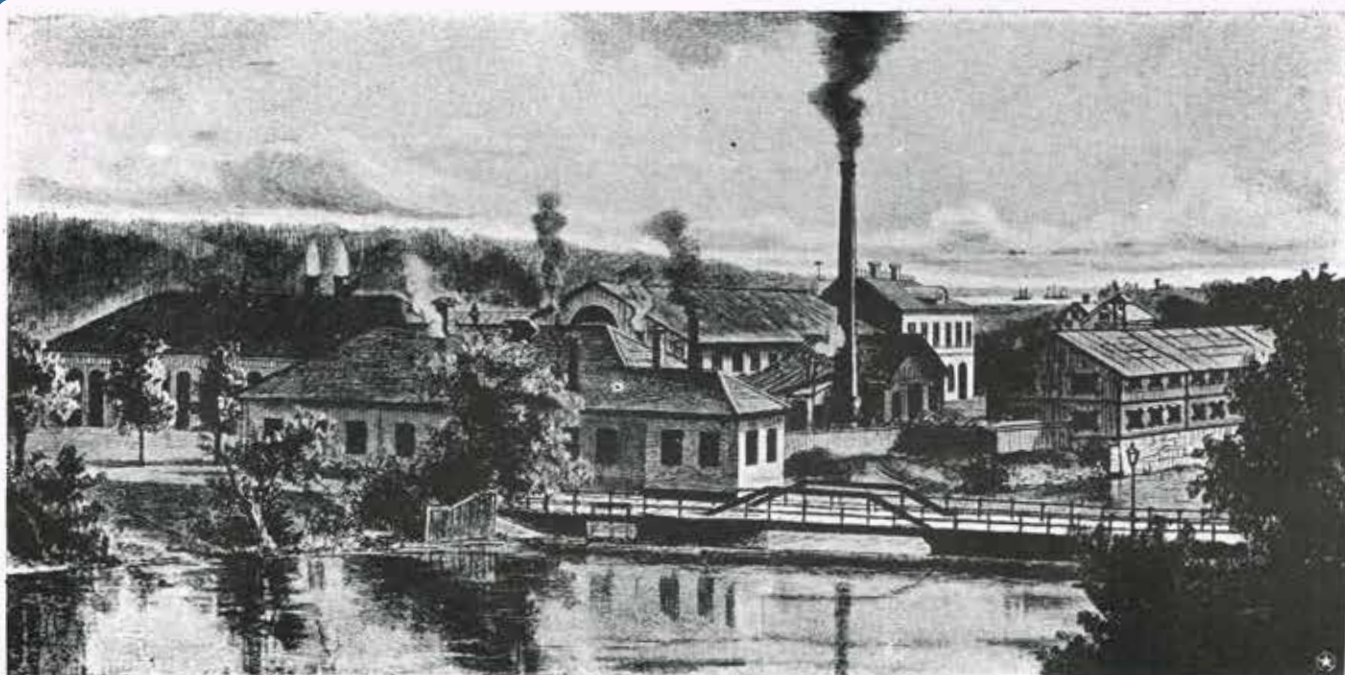
AB Volvo grundades 1915 som ett helägt dock vilande dotterbolag inom SKF. De som startade biltillverkning var Assar Gabrielsson som blev vd och Gustaf Larson som blev vice vd och teknisk chef. På 1920-talet var Volvo ett en av många företag som såg potential och framtid att tillverka person- och lastbilar. Det fanns två nyckelkomponenter i en bil eller lastbil; motor och växellåda. Pentaverken i Skövde började tillverka motorer för Volvo. Första bilmotorn var en fyrcylindrig sidventilmotor på 28 hästkrafter. Förfrågan gick till KMV om att börja tillverka växellådor till den första Volvo. KMV hade både erfarenhet av kuggjuls-tillverkning, och företaget hade kapacitet utöver det egna behovet för verktygsmaskiner.

Personbiltillverkningen blev dock inte den succé man hoppats på, och istället blev lastbils- och busstillverkningen företagets viktigaste delar ända fram till 1950-talet. KMV tillverkade därför mest växellådor till lastbilar under 1930- och 1940-talet. Tillverkning av växellådor var under dessa år endast en del av verksamheten i KMV.

Volvo hyste emellertid stora expansionsplaner för efterkrigstiden. När Volvo hade stora expansionsplaner inför framtiden, så fanns helt enkelt inte kapacitet och kraft i familjeföretaget att genomföra de betydande investeringar som behövdes för ny produktion för Volvo. För Volvo fanns det ett antal argument för förvärvet av KMV. Volvo ville säkra inhemsk tillverkning av växellådor och inte vara beroende av import från USA, som var ett problem under kriget. Dessutom hade Scania-Vabis, som stod husbanken Stockholms Enskilda Bank nära, en ny ledning med klart högre ambitioner. Ett förvärv av KMV säkrade därför Volvos position på den svenska fordonsmarknaden.

Volvo köper KMV

Med denna bakgrund sålde därför familjen Hallström, som behärskade 48% av aktierna, och övriga dåvarande aktieägare år 1942 KMV till AB Volvo. Familjens juridiska ombud

Köpings Mekaniska Verkstad enligt teckning år 1887

Foton: Från Köpings Mekaniska Verkstads Aktiebolag till Volvo - 125 års verkstadshistoria 1856-1981

vid försäljningen var Advokat Hugo Stenbeck. Familjen fick även betalt i Volvo-aktier och Hadar H:son Hallström blev invald som vice ordförande i Volvo.

1942 köpte Volvo KMV och redan 1943 planerades för utbyggnad av det som kom att bli A-verkstaden. 1944 introducerade Volvo sin nya lilla personbil PV 444, som hade stor betydelse för Volvo och Köping under kommande år. 1946 hade KMV 1 200 anställda. 1952 startar Volvo industriskolan och under 1950- och 1960-talet sker en successiv utbyggnad och utveckling av verksamheten i Köping. 1967 såldes verktygsmaskintillverkningen till statliga SMT (Swedish Machine Tools) och produktionen flyttades till Västerås.

1971 flyttade Volvo produktionen av bakaxlar för tunga fordon till Lindesberg. 400 personer sysselsattes där i en helt ny fabrik och den expansion som var planerad i Köping blev inte av vilket fick påverkan på Köpings kommun med bland annat överskott på bostäder.

Icke-händelser

Under åren har det också varit ett antal icke-händelser som skulle kunnat ha påverkat verksamheten i Köping. En fusion mellan Volvo och Saab (1977), Norgeaffären (1979) och Renaultaffären (1993).

1998 sålde AB Volvo personbilsverksamheten till Ford. Det fick betydande påverkan på Köping, då verksamheten delades upp mellan Volvo (lastbilar) och Ford (personbilar).

Volvo Personvagnar tog i början av 2000-talet ett strategiskt beslut att inte bedriva egen utveckling och tillverkning av manuell växellåda. Köpingsfabriken såldes därför år 2004 och blev Getrag All Wheel Drive AB, ägt av Getrag, Dana och Volvo Cars Corporation. All tillverkning av växellådor flyttades till Köln och verksamheten för fabriken i Köping inriktades mot system för fyrhjulsdrift. År 2011 köpte GKN-koncernen bolaget som fick sitt nuvarande namn GKN Driveline Köping AB, och har numera c:a 500 anställda.

Volvo Group Trucks Operation

Verksamheten i Köping inriktad emot lastbilar finns numera inom Volvo Group Trucks Operation som tillverkar transmissioner till många av bolagen inom AB Volvo. I Köping har under senare år gjorts betydande investeringar i nya lokaler och ny kapacitet. Utvecklingen av Växellådan AMT (Automated Mechanical Transmission), även kallad I-shift, har blivit en global framgång. AMT introducerades 2001 och har sedan dess ersatt den manuella transmissionen som lastbils kundens förstahandsval och blivit en nyckelfaktor för verksamheten i Köping. Volvo är idag Köpings största privata arbetsgivare med ca: 1 650 anställda.

Tillsammans med Skövde är Köping den kommun i Sverige som har högst andel anställda inom AB Volvo i förhållande till befolkningsantal.

Det militära flyget

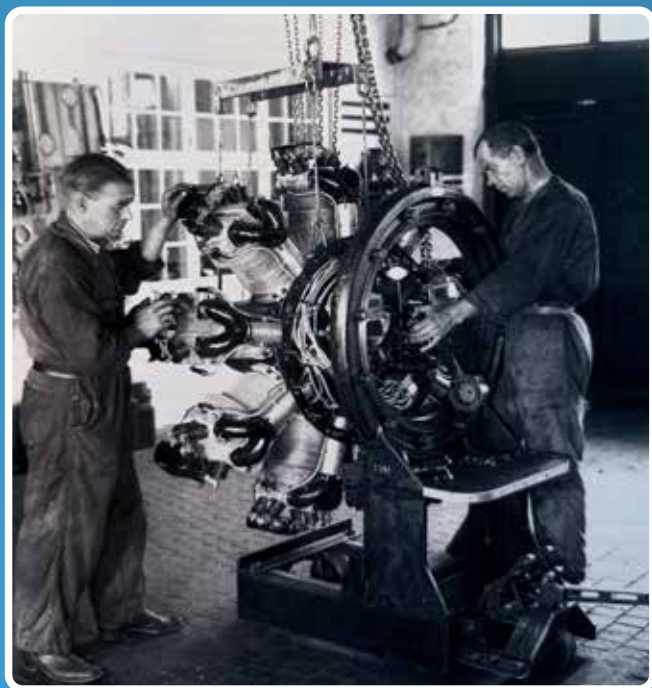
Det militära flyget fick sin start under första världskriget. År 1925 blev också flygvapnet en egen försvarsgren inom den svenska försvaret. Under 1920-talet var dock den allmänna uppfattningen att krig hörde till historien. Omvändningen i Sverige kom med 1936 års försvarsbeslut. Sent omsider hade Sverige beslutat sig för att upprusta, men takten var relativt låg. Saab bilades 1937 i Trollhättan som "Svenska Aeroplan-aktiebolaget", och som snart slog sig samman med Linköpingsbaserade ASJA, AB Svenska Järnvägsverkstädernas Aeroplanavdelning.

Den 1 september 1939 startade andra världskriget då Tyskland anföll Polen. Efter krigsutbrottet bildades den 13 december 1939 en samlingsregering under ledning av Per Albin Hansson, som 1941 tillsatte en försvarsutredning för att ta ett samlat grepp om utbyggnaden av krigsmakten.

Försvarsbeslut

Den 17 juni 1942 antog Riksdagen ett nytt försvarsbeslut, i vilket bland annat utrymme gavs för att flygvapnet skulle få etablera en tredje central verkstad. Två dagar senare beslutade Riksdagen att flygvapnets nya centrala verkstad skulle förläggas till Arboga.

Flygvapnet bestod vid krigsutbrottet av åtta flottiljer, och beslut togs om ytterligare tre flottiljer och det planerades dessutom för ytterligare sex flottiljer. Den kraftfulla utbyggnaden ställde naturligtvis stora krav på försörjning av reservdelar och verkstadsstöd. I Sverige fanns vid denna tid två verkstäder för flyget; CVM på Malmen utanför Linköping och CVV i Västerås. Den tredje blev alltså CVA i Arboga.

Byggnationen börjar

Arboga hade vid denna tid 5 000 invånare, och etableringen av CVA i Arboga fick stor betydelse för Arbogas utveckling. Staden gav flygvapnet 33 hektar jord och 50 000 kronor. Kraven på Arboga var stora bland annat en omfattande byggnation av bostäder. Staten köpte också in 526 hektar för att bygga upp verksamheten.

AB Skånska Cement och AB Armerad Betong började bygga flygfältet hösten 1942, som bland annat innebar 90 kilometer dräneringsrör och 650 man arbetade med sprängningar, byggnation och anläggningsarbeten. Den första landningen skedde i november 1944 och allt var klart i mars 1946.

Vid krigsutbrottet började utveckling och tillverkning av det helsvenska jaktflygplanet J22. Detta flygplan tillverkades i flygvapnets egna regi. Ett av Arbogas initiala uppdrag var att sätta samman den sista leveransen av det nya planet J22. 18 flygplan blev levererad per mars 1946. Nästa plan för montering i Arboga blev flygplanet Sk16.

CVA i Arboga fortsatte med sin verksamhet och fick under åren se välkända flygplan som; J29 Tunnan, bombflygplanet B 18, A32 Lansen, J35 Draken, Saab 37 Viggen och JAS39 Gripen.

I Arboga utvecklades också radarverksamhet. Under 1950- och 1960-talen byggdes den svenska luftbevakningen ut i hög takt. CVA och dess efterföljare i Arboga svarade för installation, underhåll och reparationer av radar- och ledningssystem.

FFV

Efter flera utredningar beslöt regeringen år 1963 att FFV skulle ansvara för det militära materielunderhållet. År 1967 fördes därför CVA i Arboga över till FFV Underhåll. FFV var ett affärsverk inom svenska staten och för CVA innebär det att ett mera marknadsmässigt synsätt började införas.

Under 1970- och 1980-talet gjordes ett antal utredningar, omorganisationer och förändringar inom FFV Aerotech som berörde verksamheten i Arboga. När FFV Aerotech AB, sommaren 1991 blir ett dotterbolag i Celsiuskoncernen, och verksamheten fokuserar på flygburen materiel, säljs Ground Support-divisionen till Telub, som senare hamnar i Celsiuskoncernen.

Försvarets Materielverk beslöt 1973 att förlägga underhållet av RM8 (Viggenmotorn) till CVA i Arboga, som då blev huvudverkstad. Verksamheten i Arboga bolagiserades år 1991 till FFV Aerotech. Vid samma tidpunkt såldes Division Motor i FFV Aerotech och FFV Materialtekniks filial i Arboga till Volvo Aero Support AB. Samgåendet med Volvo skedde efter många och långa processer genom åren.

Några år senare år 1997 kom chockbeskedet att Volvo Aero flyttar från Arboga och koncentrerar verksamheten i Trollhättan. För Arboga innebär det att kommunen tappade 650 jobb, och detta i en kommun med då 14 300 invånare.

SAAB

När sedan Saab år 2000 köpte, det då börsnoterade med staten som största ägare, Celsiusgruppen inkorporerades de olika enheterna. Det som varit CVÖ och senare Division Ground Support läggs samman med det som AerotechTelub var kvar av gamla FFV Aerotech i Saab. Cirkeln var sluten.

Den närmast unika underhålls- och logistikkompetens, som finns i Arboga, är idag huvudskälet till Saabs fortsatta närvaro och framtida planer. Kompetens är central och förr fanns bl.a. Arboga Tekniska skola, och numera finns ett Teknikgymnasium, initierat av Saab och Arboga kommun.

Saab-koncernen består idag av c:a 22 000 anställda fördelade på fem affärsområden. Av dessa finns flera affärsområden representerade i Arboga med Aeronautics, Surveillance och det helägda dotterbolaget Combitech som största enheter. Verksamheten har utvecklats från flygunderhåll till dagens breda tjänsterelaterade verksamhet inom många olika tekniska områden, som kommunikations- och ledningssystem, systemdesign, test, verifiering, radar-system, optik, beväpning och logistik.

Det svenska försvaret får också en allt viktigare roll i Arboga inte minst genom Försvarmaktens Centrallager, FMCL, som etablerades i Arboga år 2007 samt Försvarmaktens telekommunikations- och informationssystem-förband FMTIS.

Foton: SAAB AB

Bostadsmarknad

Bostadsmarknaden för de tre kommunerna i Västra Mälardalen har både likheter och olikheter. Köping liknar mest Sverige när det gäller strukturen för bostäder, balansen mellan småhus och flerbostadshus, samt ägandet av flerbostäder genom allmännyttan, bostadsrättsföreningar och privata ägare. I Arboga finns en högre andel (47%) småhus än i Köping och Sverige (42%). Kungsör har den klart högsta andelen småhus (63%) och en mycket låg andel av flerbostadshus som bostadsrättsföreningar.

De tre kommunerna har liksom övriga Sverige haft en hög historisk prisuppgång under 2020 – 2022, följt av en prisnedgång under 2023. Under de senaste 12 månaderna per oktober 2024 har bostadsrätter i Sverige ökat med +4% per kvadratmeter. Villor i Sverige har under samma period minskat med -1% per kvadratmeter.

Bostadsbestånd

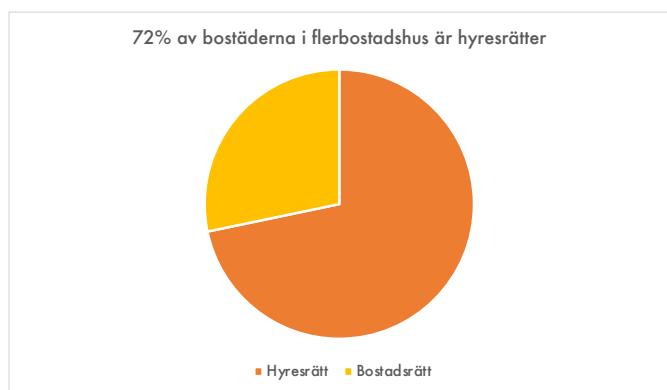
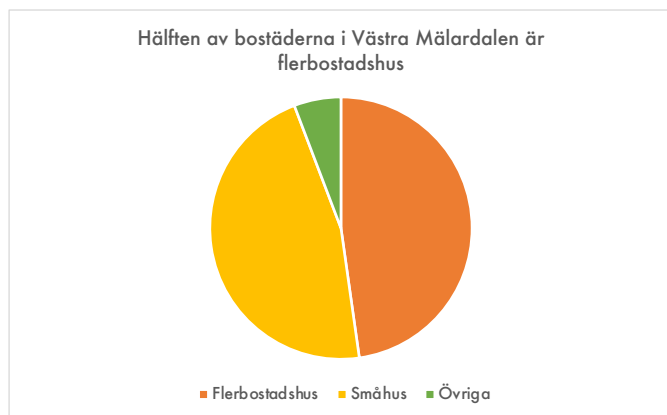
De två vanligaste bostäderna i Sverige är flerbostäder och småhus. I Sverige finns drygt 2,1 miljoner småhus vilket är c:a 41% av bostadsbeståndet. Flerbostäder, som är bostadsbyggnader innehållande tre eller flera lägenheter, delas upp efter ägande, där de största är bostadsrättsföreningar, privata (fysiska personer eller aktiebolag) samt allmännyttan. Andelen för bostadsrättsföreningar är 24% av det totala bostadsbeståndet, privata ägare är 55% av bostadsbeståndet och allmännyttan 16% av bostadsbeståndet. Övriga ägare är totalt 5% av totala bostadsbeståndet i Sverige.

Bostadsmarknaden i Arboga, Kungsör och Köping har vissa skillnader. I Köping finns 13 318 bostäder, varav 5 454 är småhus. Detta motsvarar 1,95 invånare per bostad, vilket är något mindre än genomsnittet för Riket på 2,02 invånare per bostad. Arboga har totalt 7 707 bostäder och ett färre antal invånare per bostad (1,82). I Kungsör finns 4 121 bostäder, och har flest invånare per bostad med 2,10 invånare per bostad. Detta är logiskt då Kungsör har en högre andel småhus relativt andra kommuner som är med i jämförelsen.

Utöver flerbostäder och småhus finns även övriga bostäder och så kallade specialbostäder, som är framförallt bostäder för äldre/funktionshindrade,

studentbostäder och övriga specialbostäder. I Riket är andelen övriga eller specialfastigheter c:a 7%, vilket motsvarar nivån i Arboga. I Kungsör och Köping är det något lägre på drygt 5%.

Högst andel småhus av bostadsbeståndet finns i Kungsör, där 63% av det totala bostadsbeståndet är småhus. Arboga ligger högre än Riket på 47%, medan Köping är på samma nivå som Riket på 41% av bostadsbeståndet. Flerbostadshus varierar mellan de tre kommunerna, som normalt brukar delas upp i ägarkategorier. Den vanligaste ägarformen i Riket för flerbostadshus är bostadsrättsföreningar (22%), där Köping mest liknar Riket med (19%). Klart lägre i Arboga med 11% och allra lägst i Kungsör med c:a 1% eller totalt 52 lägenheter (dock totalt 146 bostadsrätter som småhus eller flerbostadshus).

Den nästa största ägargruppen i Riket för flerbostäder är privata ägare. I Sverige ägs 15% av flerbostäder av privata ägare. Högst andel har Arboga med 31% av det totala bostadsbeståndet. Köping är i nivå med Riket med 16% och lägst har Kungsör med 12% av det totala bostadsbeståndet.

Den tredje största i Sverige är allmännyttan med 13% av samtliga bostäder. Allmännyttan är störst i Köping (19%) och Kungsör (18%), medan den är

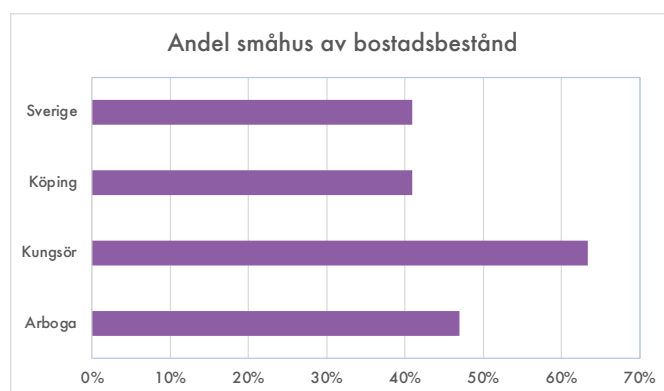
klart lägre i Arboga med endast 6% av beståndet. Även om de tre kommunerna är grannar, så finns det olika skillnader mellan kommunerna.

Bostadsbestånd

Antal småhus, flerbostadshus, övriga hus och specialbostäder

Kommun	Småhus	Flerbostadshus	Övriga	Special	Summa
Arboga	3 617	3 556	107	427	7 707
Kungsör	2 609	1 297	59	156	4 121
Köping	5 454	7 157	197	510	13 318
Västra Mälardalen	11 680	12 010	363	1 093	25 146
Boden	7 992	6 799	2	990	15 783
Karlskoga	7 486	7 524	245	729	15 984
Kristinehamn	6 176	5 969	297	427	12 869
Kumla	5 429	4 300	139	406	10 274
Ludvika	6 826	6 596	151	805	14 378
Skellefteå	18 649	16 785	1 004	2 092	38 530
Sverige	2 129 193	2 720 424	78 974	283 437	5 212 028

Källa: SCB per år 2023

Bostadsbestånd

Flerbostadshus och ägare andel i % av ALLA BOSTÄDER

Kommun	Allmännyttan	BRF	Privata	Övriga	Summa
Arboga	3%	11%	31%	1%	46%
Kungsör	18%	1%	12%	0%	31%
Köping	19%	19%	16%	0%	54%
Västra Mälardalen	13,3%	10,3%	19,7%	0%	43,7%
Boden	12%	8%	20%	3%	43%
Karlskoga	14%	27%	7%	0%	47%
Kristinehamn	9%	19%	17%	1%	46%
Kumla	18%	7%	16%	1%	42%
Ludvika	19%	17%	9%	0%	46%
Skellefteå	8%	18%	17%	1%	44%
Sverige	13%	22%	15%	2%	52%

Källa: SCB per år 2023

Under den senaste 10 års perioden har antalet småhus ökat i Sverige med cirka 130 000 stycken eller +6,5%. Västra Mälardalen har ökat med 553 småhus eller +5,0%. Högst ökning i Arboga med +276 småhus eller +8,3%. Antalet flerbostäder har i Sverige ökat med 388 000 stycken på 10 år eller

+16,6%. Västra Mälardalen har ökat med 363 flerbostäder eller +3,1%. Ökningen är högst i Kungsör med +6,1%.

Utveckling av antalet småhus 2013-2023

Kommun	2023	2013	Förändring Antal	Förändring %
Arboga	3 617	3 341	276	8,3%
Kungsör	2 609	2 502	75	4,3%
Köping	5 454	5 284	170	3,2%
Västra Mälardalen	11 680	11 127	521	5,2%
Sverige	2 129 193	1 999 964	129 229	6,5%

Källa: SCB

Utveckling av antalet flerbostäder 2013-2023

Kommun	2023	2013	Förändring Antal	Förändring %
Arboga	3 556	3 443	113	3,3%
Kungsör	1 297	1 222	75	6,1%
Köping	7 157	6 982	175	2,5%
Västra Mälardalen	12 010	11 647	363	4,0%
Sverige	2 720 424	2 332 253	388 171	16,6%

Källa: SCB

Prisutveckling

Prisutvecklingen för bostäder har varit gynnsam under många år. Detta gäller både småhus och bostadsrätter. Särskilt gynnsam har den också varit i stor- och residentsstäder, där dock också skuldsättning varit störst. Efter bank- och fastighetskrisen i början av 1990-talet, stabiliserades även bostadsmarknaden när konjunktur och räntor stabiliserades runt år 1998.

Den nominella prisuppgången i Riket för småhus under perioden 1998–2023 varit +351% eller en årlig genomsnittlig nominell ökning på +6,2% per år under perioden. Den genomsnittliga inflationen i form av konsumentprisindex (KPI) har varit +1,9% per år, således en real prisökning med +4,3% per år under perioden 1998 - 2023.

De kommuner som under denna period haft högst prisökning i Sverige är Åre, Tomelilla och Habo. Det är noterbart att även 120 kommuner med negativ befolkningsutveckling under perioden också haft en ökning av bostadspriser. Det är alltså inte befolkningsutveckling i sig som drivit bostadspriser, utan även lägre räntor och högre skuldsättning har sannolikt varit en större förklaring för bostadspriser i Sverige.

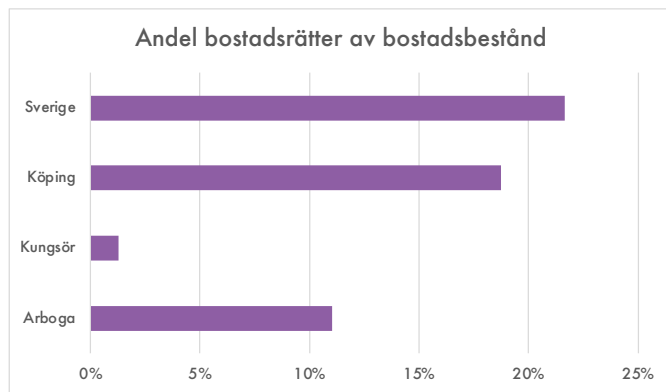
Trots att befolkningsstillväxten i de tre kommunerna varit klart lägre än Sverige (+19% under perioden 1998 - 2023), har ökning av bostadspriser nästan varit i nivå med Riket. Kungsör har ökat befolkningen med 6% och bostadspriser med 313% (5,8% per år). Köping har ökat befolkningen med 3% och bostadspriser med 331% (6,0% per år). Arboga har minskat befolkningen med 68 personer (-0,5%) och har ökat bostadspriser med 232% (4,9% per år). Alla tre kommuner har under perioden haft en historiskt bra nominell och real prisutveckling.

Under de senaste 10 åren, perioden 2013 – 2023, har prisuppgången på småhus i Sverige (medelpris) varit +60%. Under perioden var det en extra stor prisuppgång i Sverige under åren de tre åren 2020 -2022 med +29%, framförallt beroende på olika former av stimulanser från centralbanker och regeringar. Under 2023 sjönk dock snittpriset i Sverige med 338 Tkr eller -8,6% till 3 514 Tkr.

Alla tre kommuner har haft en bättre prisutveckling än Sverige under de senaste 10 åren. Bäst utveckling har det varit i Kungsör med +137% till ett medelpris på 2 130 Tkr. Köping har haft en prisuppgång på +95 % till medelpris på 2 400 Tkr och Arboga +87% till medelpris 2 011 Tkr.

Under de senaste 12 månaderna per oktober 2024 är trenden i Sverige att bostadsrätter ökar med +4% per kvadratmeter till 45 679 kr, medan villor minskar -1% till 30 921 kr per kvadratmeter. Antal försäljningar på årsbasis per oktober 2024 för bostadsrätter överstiger 2023 med c:a +14% och är i nivå med år 2022. Även antal försäljningar av villor ökar med +17% och är per oktober i normal nivå med föregående år, cirka 55 000 – 57 000 villor (permanenta småhus).

I Västra Mälardalens tre kommuner är antal försäljningar av villor på årsbasis per oktober åter över 300 stycken (314) och är därmed åter i nivå med tidigare år före år 2023, som totalt var 253 villor. Priserna i Arboga, Kungsör och Köping är generellt svagt neråt förutom Arboga där priset på bostadsrätter gått upp under de senaste 12 månaderna.

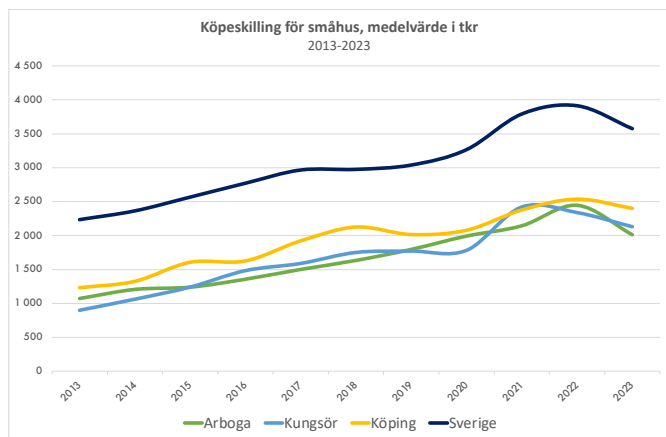

Bostadsbestånd

Flerbostadshus och ägare

Kommun	Antal bostäder	Antal invånare	Invånare per bostad
Arboga	7 707	14 002	1,82
Kungsjör	4 121	8 643	2,10
Köping	13 318	25 978	1,95
Västra Mälardalen	25 146	48 623	1,95
Boden	15 783	27 943	1,77
Karlskoga	15 984	30 261	1,89
Kristinehamn	12 869	23 817	1,85
Kumla	10 274	22 516	2,19
Ludvika	14 378	26 402	1,84
Skellefteå	38 530	76 542	1,99
Sverige	5 212 028	10 551 707	2,02

Källa: SCB per år 2023

Prisutveckling

Småhus 2023 vs. 2013

Kommun	2023	2013	Förändring tkr	Förändring %
Arboga	2 011	1 073	938	87%
Kungsjör	2 130	899	1 231	137%
Köping	2 400	1 230	1 170	95%
Boden	1 737	873	864	99%
Karlskoga	1 892	932	960	103%
Kristinehamn	2 004	852	1 152	135%
Kumla	2 687	1 382	1 305	94%
Ludvika	1 459	871	588	68%
Skellefteå	2 280	1 056	1 224	116%
Sverige	3 577	2 235	1 342	60%

Källa: SCB

Prisutveckling bostadsrätter och villor

november 2023-oktober 2024

Kommun	Bostadsrätt		Villor		
	Pris kr/m ²	Antal försäljningar	Pris kr/m ²	K/T-tal	Antal försäljningar
Arboga	7 425 (+6%)	77	19 864 (na)	1,39	104
Kungsjör	10 853 (na)	15	18 000 (na)	1,27	84
Köping	10 342 (-5%)	187	19 398 (-3%)	1,28	126
Boden	14 630 (+2%)	116	16 366 (+4%)	1,52	181
Karlskoga	8 568 (-4%)	344	15 701 (-5%)	1,32	214
Kristinehamn	6 729 (+11%)	214	17 555 (+6%)	1,42	148
Kumla	15 207 (na)	89	22 833 (+1%)	1,32	149
Ludvika	10 590 (+12%)	212	13 749 (+4%)	1,44	200
Skellefteå	24 343 (+16%)	635	20 440 (+7%)	1,46	575
Sverige	45 679 (+4%)	104 363	30 921 (-1%)	1,34	54 766

Källa: Svensk Mäklarstatistik

Pris avser genomsnittligt värde under perioden nov 2023 - okt 2024

Procent avser genomsnittligt värde under perioden jämfört med samma period 2022-2023

Antal försäljningar avser perioden nov 2023 okt 2024

Att bo och leva i Mälardalen

Att bo och leva är centralt i alla människors liv. De senaste årens prisinflation samt högre och historiskt mer normala boräntor har påverkat många familjer. Westnova Management har analyserat nuläget för en barnfamilj i en jämförelse mellan 12 kommuner i och runt Mälardalen. Enligt rapporten har en barnfamilj i Kungsörs kommun mest kvar efter nödvändiga utgifter.

I november 2023 genomförde analysföretaget Westnova Management AB en rapport som belyser en barnfamiljs hushållsekonomi i 12 kommuner i och runt Mälardalen. Rapporten har valt att exemplifiera en barnfamilj med två vuxna och två barn, och belyser disponibla inkomster, utgifter för bostad och andra nödvändiga utgifter för att få fram ”kvar efter nödvändiga utgifter” i olika kommuner. Rapporten bygger på ett antal antaganden bl.a. att hushållet har en genomsnittlig inkomst (median) samt äger en fastighet till ett uppskattat marknadsvärde med 75 procents belåning och har en genomsnittlig ränta per november 2023 (3,88%).

Även om disponibla inkomster är klart högre i Stockholm och andra större städer, så kompenseras det i mindre och medelstora kommuner av klart lägre bostadspriser, och därmed normalt lägre skuldsättning. Många utgifter för ett hushåll är relativt jämförbara mellan kommunerna, som t.ex. barnomsorg, bil och mat. Trots betydande skillnader i inkomster mellan kommunerna, minskar eller försvinner de efter att allt nödvändigt är betalt. Avgörande är räntor och amortering. Lägst utgifter för räntor och amortering har Kungsör (6 975 kronor per månad), Köping och Arboga.

Den kommun som kommer bäst ut ur vår jämförelse mellan 12 kommuner i och runt Mälardalen är Kungsörs kommun. Med dagens boendepriiser och räntor har en barnfamilj mest kvar efter nödvändiga utgifter i Kungsör. Primärt beroende på hyggliga inkomster och lägst utgifter för bostad. Andra kommuner som kommer högre i vår analys är Köping, Västerås och Arboga.

Rapporten visar också att Finansinspektionens regelverk har betydande genomslag på hushållens utgifter för ränta och amortering. Det gäller särskilt vid en belåning över 70 procent av marknadsvärdet, genom att hushållet träffas av både två procents normal amortering samt ökad amortering med en procent när lån > 4,5 ggr hushållets bruttoinkomster. Efter de senaste årens höjda bolåneräntor och amorteringar enligt gällande regelverk, så klarar inte ett genomsnittligt hushåll i många kommuner inte mycket mer belåning än 70 procent.

Med dagens räntenivå och bostadspriser finns det uppenbara fördelar med kommuner i Västra Mälardalen (Arboga, Kungsör och Köping) genom att det blir mer kvar efter nödvändiga utgifter för hushåll samt en klart lägre skuldsättning, vilket minskar hushållens finansiella och långsiktiga risker.

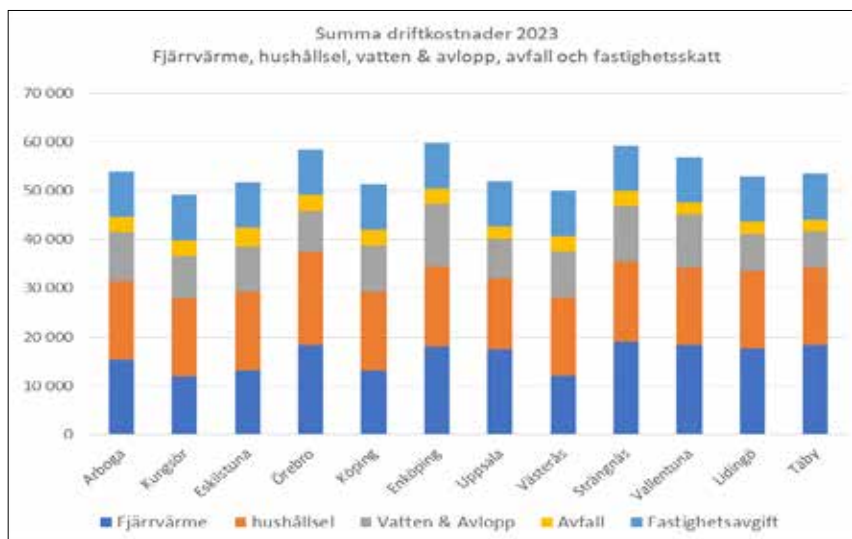
Belåning 75 och amortering

Belåning med 75% med 2% amortering och +1% över 4,5 ggr inkomst

Kommun	Värde	75% Belåning	3,88% Ränta	Ränta efter avdrag	2% Amortering	Inkomst av belåning	1% Amortering	Summa	Summa per månad
Arboga	2 525 656	1 894 242	73 497	51 448	37 885	2,8	0	89 332	7 444
Kungsör	2 366 336	1 774 752	68 860	48 202	35 495	2,5	0	83 697	6 975
Eskilstuna	3 343 360	2 507 520	97 292	68 104	50 150	3,6	0	118 255	9 855
Örebro	3 836 696	2 877 522	111 648	78 153	57 550	3,9	0	135 704	11 309
Köping	2 516 844	1 887 633	73 240	51 268	37 753	2,7	0	89 021	7 418
Enköping	3 839 880	2 879 910	111 741	78 218	57 598	4,0	0	135 817	11 318
Uppsala	4 888 248	3 666 186	142 248	99 574	73 324	4,8	36 662	209 559	17 463
Västerås	4 004 792	3 003 594	116 539	81 578	60 072	4,0	0	141 649	11 804
Strängnäs	4 232 580	3 174 435	123 168	86 218	63 489	4,2	0	149 706	12 476
Vallentuna	5 408 040	4 056 030	157 374	110 162	81 121	4,8	40 560	231 843	19 320
Lidingö	13 373 264	10 029 948	389 162	289 438	200 599	11,1	100 299	590 336	49 195
Täby	8 091 936	6 068 952	235 475	168 026	121 379	6,6	60 690	350 094	29 175
Sala	2 573 868	1 930 401	74 900	52 430	38 608	2,5	0	91 038	7 586
Heby	2 029 508	1 522 131	59 059	41 341	30 443	2,2	0	71 784	5 982

Källa: SCB per år 2023

Bostad 1: räntor (efter ränteavdrag) och amortering. 75% belåning, 3,88% ränta, 2% amortering samt ytterligare 1% amortering vid skuld > 4,5 bruttoinkomst.
 Bostad 2: driftskostnader (fjärrvärme, hushållsel, vatten och avlopp, sopor) och fastighetsavgift.

Sammanfattning

Kommun	Inkomst	Barnbidrag	Inkomstskatt	Disponibel inkomst	Bostad 1	Bostad 2	Kvar efter boende	Barnomsorg	Övrigt nödvändigt	Bil	Summa utgifter	Kvar efter nödvändiga utgifter
Arboga	56 146	2 650	-13 081	45 715	-7 444	-4 493	33 778	-1 645	-26 940	-3 820	-32 405	1 373
Kungsör	59 513	2 650	-13 728	48 435	-6 975	-4 086	37 374	-2 193	-26 940	-3 820	-32 953	4 421
Eskilstuna	57 767	2 650	-13 190	47 227	-9 855	-4 310	33 063	-2 311	-27 320	-3 820	-33 451	-388
Örebro	61 206	2 650	-13 794	50 062	-11 309	-4 862	33 892	-2 193	-27 690	-3 820	-33 703	189
Köping	58 890	2 650	-13 489	48 051	-7 418	-4 264	36 369	-1 874	-26 940	-3 820	-32 634	3 735
Enköping	60 752	2 650	-14 087	49 315	-11 318	-4 974	33 023	-2 193	-27 280	-3 820	-33 293	-270
Uppsala	63 246	2 650	-14 805	51 091	-17 463	-4 324	29 304	-2 193	-28 720	-3 820	-34 733	-5 429
Västerås	62 160	2 650	-13 661	51 149	-11 804	-4 161	35 184	-1 782	-27 420	-3 820	-33 022	2 162
Strängnäs	63 211	2 650	-14 805	51 056	-12 476	-4 930	33 650	-2 193	-27 320	-3 820	-33 333	317
Vallentuna	70 205	2 650	-16 055	56 800	-19 320	-4 736	32 744	-1 782	-28 690	-3 820	-34 292	-1 548
Lidingö	75 639	2 650	-16 559	61 730	-49 195	-4 403	8 133	-2 193	-28 690	-3 820	-34 703	-26 570
Täby	76 343	2 650	-17 376	61 617	-29 175	-4 443	27 999	-2 193	-28 690	-3 820	-34 703	-6 704
Sala	58 623	2 650	-12 703	48 570	-7 586	-4 376	36 607	-2 467	-27 420	-3 820	-33 707	2 900
Heby	57 117	2 650	-13 016	46 751	-5 982	-4 614	36 155	-2 193	-27 420	-3 820	-33 433	2 722

Källa: SCB per år 2023

Bostad 1: räntor (efter ränteavdrag) och amortering. 75% belåning, 3,88% ränta, 2% amortering samt ytterligare 1% amortering vid skuld > 4,5 bruttoinkomst.
 Bostad 2: driftskostnader (fjärrvärme, hushållsel, vatten och avlopp, sopor) och fastighetsavgift.

Fastighetsbyrån i Västra Mälardalen

Patrik Elg, ägare

Hur mår bostadsmarknaden i Västra Mälardalen?

Idag finns ett större utbud av villor, och under det senaste året har vi också haft en viss prisnedgång t.ex. beroende på en högre räntenivå.

Husköpare i Kungsör är ofta barnfamiljer från Eskilstuna, och vi ser nu att detta fortsätter. Intresse finns också från familjer i Stockholmsområdet. Arboga har ett lägre utbud och många tycker Arboga har ett fint och genuint centrum. Arboga uppfattas också som en trygg miljö. En del är också återvändare till Arboga, och då är det barnfamiljer som söker hus och som gärna ligger nära skolor, säger Patrik Elg.

I Köping har det även skett en hel del nybyggnation av småhus. Även om det under senare år varit en mer avvaktande husmarknad har det gått att sälja även helt nya hus, särskilt hus som byggts med bra standard.

Vilka är de aktuella frågorna för bostadsköpare?

Många bostadsköpare är barnfamiljer och för dessa är skolan den viktigaste frågan. De vill ha en bra och trygg skola, som är bra för sina barn. Kommunikationer är också en viktig fråga. Tågförbindelser är bra i området och motorvägar har vi ju också. När E18 mellan Köping och Västerås är helt klar så innebär det både snabbare och säkrare transporter, som ju är bra för bostadsmarknaden. Trygghet är också en viktig fråga, som ju blivit en stor fråga i samhället, säger Patrik Elg.

Marknaden för nyproduktion av småhus?

Det har byggts en hel del i området under de senaste åren, men just nu är det låg aktivitet på att bygga nya hus. Orsaken är ju som övriga Sverige och beror

på högre räntor och högre byggkostnader. En annan faktor är markpriser, som gått upp rejält under senare år.

Högre markpriser gör att t.ex. mindre byggföretag inte vågar köpa tomter för byggnation. Kombinationen av högre markpriser, högre byggkostnader samt en högre räntenivå gör det svårt att få ihop kalkyler. Nu går det mer åt rätt håll, och det borde finnas behov av byggnation kommande år.

Det som det behövs mer av är mindre friliggande hus, som äldre kan flytta till, och som frigör större hus för barnfamiljer. Det skulle gynna den så kallade flyttkedjan, säger Patrik Elg.

Bostadsrätter i Västra Mälardalen?

Marknaden för bostadsrätter i Kungsör är begränsad, eftersom det stora antalet bostäder är småhus och hyresrätter. I Arboga finns det framförallt ett utbud av mindre lägenheter till mycket rimliga priser.

Det största marknaden för bostadsrätter finns i Köping. I grunden finns en efterfrågan på mindre lägenheter från många yngre som flyttar hemifrån från t.ex. Köping och Kungsör. Mest attraktiva är bostadsrätter i centrala Köping och gärna i närhet av ån, säger Patrik Elg.

Fritidshus i Västra Mälardalen?

Under pandemin gick priserna upp rejält på fritidshus, men efter ränteökningar har utbudet ökat av fritidshus. Det överensstämmer med övriga Sverige, säger Patrik Elg.

I Västra Mälardalen finns ett flertal fina områden för fritidshus, inte minst beroende på Mälaren och Hjälmaran. I Arboga finns t.ex. Hällarna och Högsjön, i Kungsör t.ex. Jägaråsen och Skillinge, samt i Köping t.ex. Malmön, Sundänge och Dävö.

Flera fritidsområden har också ändrat karaktär. I en del områden blir det allt mer permanentboende, särskilt när det finns kommunalt vatten och avlopp. Ett exempel är Sundänge där många kommer från t.ex. Stockholm och Västerås.

Bra vägar gör också nytta för fritidshus i området. Säkra och snabbare vägar gör det enklare att ha fritidshus i området om man t.ex. bor i Stockholm eller Västerås.

Det är få tomter för fritidshus till salu, och mest attraktiva lägen har visat sig ha riktigt höga priser, avslutar Patrik Elg.

Svensk Fastighetsförmedling Västra Mälardalen Olof Widæus, VD

Hur mår bostadsmarknaden i Västra Mälardalen?

Vi har en stabil bostadsmarknad som allt mer känns på väg att ta fart. Vi känner att ledtiderna blir kortare och att det inte är lika passivt att komma till beslut och budgivning. Utbudet är fortsatt något högt och detta resulterar i att spekulanterna har en hel del att jämföra med innan de fattar beslut.

Vilka trender finns i de tre kommunerna?

Trenderna är att flyttströmmar håller i sig mellan kommunerna och framförallt har vi intressenter från de större närliggande orterna Västerås, Eskilstuna och Örebro. Det finns många bra skolor i våra kommuner som bidrar till intresset att flytta hit. Vi har ett brett utbud av olika boendeformer centralt till hus på landet eller den lila sommarstugan vid vatten. Detta attraherar många olika kundgrupper.

Påbörjad nybyggnation av småhus

Av de totalt 8 650 nya bostäder som påbörjades i nybyggnation under första kvartalet 2024, var ca 1 300 av dessa i småhus, dvs ca 15 %. Det är totalt 7 % fler bostäder i jämförelse med samma period 2023 men en nedgång på hela - 48 % i jämförelse med Q1 2022.

Själva småhusbyggandet har dock minskat mer än bostäder i flerfamiljshus, jämför man med de 1 300 bostäder i småhus som påbörjades under kvartalet är det ca 32 % färre än under samma period 2023.

Trä- och Möbelföretagen, TMF:s färsk prognos för antalet påbörjade småhus 2023 kommer fram till 6 000 stycken, vilket är en minskning med 1 500 jämfört för med ett halvår sedan. Enligt Trä- och Möbelföretagens prognosen för 2024 är siffran dock ännu lägre och landar på ca 4 000 påbörjade småhus för hela året. "Det osäkra ränteläget och fortsatt hög inflationen är huvudorsakerna", kommenterar TMF:s bostadspolitiska expert Gustaf Edgren.

Alla typer av nybyggnationer påverkas också av en vikan- de orderingång orsakat av det osäkert och i många fall högt ränteläge, bankernas syn på utlåning och betydligt dyrare produktionskostnader som inflation och högre kostnader för produktion av byggmaterial för med sig. Allt detta sammantaget ger rejält sänkta småhusprognoser för såväl 2023 som 2024.

"De främsta orsakerna till det låga småhusbyggandet är främst det osäkra ränteläget och dyrare produktionskostnader som inflationen för med sig. Men även bankernas restriktiva syn på kreditgivning för bostadsbyggande i sämre tider påverkar såklart möjligheten att efterfråga och köpa sitt hus", säger Gustaf Edgren, bostadspolitisk expert på TMF.

Antalet hushåll som står i tomtkö har också minskat från omkring 43 000 personer i 2022 års enkät till drygt 38 000 i år. Av landets 290 kommuner är det nu 118 av dem som ens har en egen tomtkö i januari 2024, jämfört med 124 kommuner för två år sedan.

Antalet tomter som fördelats har också minskat. För åren 2022–2023 fördelades cirka 1 200 småhustomter i 91 kommuner, jämfört med 2 438 tomter åren 2020–2021.

Läget på bostadsmarknaden och viktiga frågor för bostadsköpare

Riksbankens dubbelsänkning är en tidig julklapp till alla med bostadsdrömmar – säljare såväl som köpare. Ett bra och framåtlutat beslut som tillsammans med ett förväntat modifierat amorteringskrav kommer verka som smörjmedel för att uppnå en normaliserad bostadsmarknad efter flera år av kräftgång.

Bostadsrättspriserna i riket tar i oktober ett anmärkningsvärt starkt skutt uppåt, trots att antal affärer ökar kraftigt jämfört med oktober föregående år. Det som verkligen sticker ut är Storstockholm, där prisuppgången är närmare 4 procent på en enskild månad. Stockholmsmarknadens utveckling med ett ökat tryck på bostadsrätter speglas normalt sett i andra delar av landet med några månaders förskjutning. De lokala förutsättningarna ser väldigt olika ut i landet. I Västra Mälardalen ökar med ca 4% under det senaste året.

Att villapriserna faller svagt efter tidigare uppgångar senaste halvåret är ganska naturligt givet utbud och säsongen. Priserna på fritidshus mäts på rullande 12 månader, och visar nu på en relativt stark positiv utveckling, medan antal gjorda affärer för fritidshus fortsatt är ganska lågt jämfört med en normalmarknad.

Det är lätt att det talas om ett stort utbud, men nu görs det många bostadsaffärer igen. Faktum är att oktober är den klart starkaste bostadsmarknaden på flera år, vi måste gå tillbaka till vintern 2022 för att se liknande försäljningsvolym för bostadsrätter i riket.

Framåt ser vi fortsatt en korrigerings av bostadspri- serna under detta år på totalt 3-5 procent uppåt, vilket gör att vi ser en ganska stabil nivå resten av året – stort utbud och ökat intresse balanserar utvecklingen de kommande månaderna.

Vi ser också en ökad medvetenhet bland bostadsköpare när det gäller hållbarhet och ekonomi. Till exempel hus med solceller eller andra moderna och effektiva energikällor tenderar att premieras vid budgivning.

När det kommer till lägenheter att köpare är mer insatta i föreningens ekonomi och många gånger räknar köparen en god ekonomi som en förutsättning för ett köp.

Bostadsrätter i Västra Mälardalen?

Utbudet på bostadsrätter är högt och det finns flera lägenheter exempelvis tvårummare till salu i samma förening samtidigt, ibland dessutom i samma trappuppgång. Detta gör att priserna ligger still och inte ökar på bostadsrätterna. Mer unika och större lägenheter omsätts något snabbare. Summan av detta gör att de senaste 12 månaderna har bostadsrätter ökat med ca 4%.

Fritidshus i Västra Mälardalen?

Fritidshusmarknaden har varit förhållandevis lugn det senaste året, det känns som att fritidshusmarknaden håller andan efter de senaste åren som passerat, dock har många som köpt under pandemin har valt att sälja igen, prisskillnaden från Pandemin och nuläget kan göra att många avvaktar en uppgång igen men i vissa områden är utbudet även högt på fritidshus och spekulanterna sprids ut. Vi har bra intresse från Stockholm, 2h bort med bil, samt närheten till Mälaren och Hjälmaran som gör att vår geografi är intressant för dem.

Om rapporten

Fokus Västra Mälardalen är en oberoende rapport om det ekonomiska läget i Västra Mälardalen och dess tre kommuner Arboga, Kungsör och Köping. Rapporten ges nu ut för första gången av Västra Mälardalen i Samverkan (ViS). I fokus är samhälls- och ekonomisk utveckling, och rapportens bas är ett stort antal statistiska källor samt kvalitativa intervjuer som ska bidra till att öka kunskapen om Västra Mälardalen. Rapporten har samhället som tema med inriktning mot näringslivets utveckling.

Rapporten produceras av Westnova Management AB som ensamt står för analys och slutsatser. All information i denna rapport är sammanställd från källor som bedömts vara tillförlitliga och med officiell statistik som grund. Västra Mälardalen i Samverkan påtar sig inte något ansvar, uttryckligen eller underförstått, för fullständighet eller riktighet vad gäller innehållet i denna rapport.

Intervjuer

Till grund för rapporten finns utöver olika former av fakta, även intervjuer med olika personer och där till har nyttjats olika kompetenser i nätverket kring Västra Mälardalen i Samverkan. Ett antal företag och organisationer har också kontaktats för t.ex. uppgifter om antalet anställda i Arboga, Kungsör och Köping.

Jämförelsekommuner

De kommuner som finns med som jämförelse med de tre kommunerna i Västra Mälardalen samt Riket (Sverige) är kommuner som är relevanta med liknande samhälls- och/eller näringslivsstruktur. Det är primärt kommuner som också har en framgångsrik tillverknings- eller försvarssektor. I jämförelsen finns dels expansiva industriorter inom tillverknings- Bodén, Ludvika och Skellefteå, samt orter inom det svenska säkerhetsstråket i form av Kristinehamn och Karlskoga.

Statistik

Rapporten bygger på lokal och regional statistik från främst Statistiska Centralbyrån, men även andra datakällor, se nedan.

Aktivt arbetsställe. När ett företag är aktivt finns alltid ett arbetsställe registrerat som ger svar på var företaget bedriver sin verksamhet där minst en anställd arbetar minst 20 timmar per vecka. Med arbetsställe menas varje adress (lokal), fastighet eller grupp av närliggande lokaler och fastigheter där företag bedriver verksamhet. Arbetsstället är en förutsättning för att geografiskt kunna redovisa arbetsmarknadsstatistik. Källa: SCB.

Arbetslöshet: Siffrorna anger andelen arbetslösa av den registerbaserade arbetskraften och uppdateras varje månad. Den senaste aktuella siffran är från oktober 2024. I arbetslösa inkluderas inskrivna på Arbetsförmedlingen, både öppet arbetslösa och sökande i program. Källa: Arbetsförmedlingen

Bostadsbestånd: SCB anger bostadsbestånd i: småhus (småhus avser friliggande en- och tvåbostadshus samt par-, rad- och kedjehus (exklusive fritidshus), flerbostadshus (flerbostadshus avser bostadsbyggnader innehållande tre eller flera lägenheter inklusive loftgångshus), övriga hus (övriga hus avser byggnader som inte huvudsakligen är avsedda för bostadsändamål men ändå innehåller vanliga bostadslägenheter, till exempel byggnader avsedda för verksamhet eller samhällsfunktion) samt specialbostäder (specialbostäder avser bostäder för äldre/funktionshindrade, studentbostäder och övriga specialbostäder).

SCB delar upp ägarkategori i: allmännyttiga bostadsföretag (allmännyttiga bostadsföretag avser aktieföretag, ekonomiska föreningar eller stiftelser som i sin verksamhet huvudsakligen förvaltar fastigheter med bostadslägenheter upplåtna med hyresrätt och som tidigare godkänts som allmännyttigt bostadsföretag), bostadsrättsföreningar, fysiska personer (fysiska personer inkluderar dödsbon), svenska aktieföretag (svenska aktieföretag är exklusive allmännyttiga bostadsföretag som drivs som aktieföretag). Därtill finns stat/kommun/region, kooperativa hyresrättsföreningar, övriga ägare och uppgift saknas.

Branschuppdelat sysselsättning: Till denna rapport har sysselsättningsstatistik uppdelat på branscher enligt SNI 2007 använts. SCB redovisar numera statistik via BAS som beskriver befolkningen utifrån sex arbetsmarknadsstatusar (sysselsatt, arbetslös, studerande, pensionär, sjuk och övrig). Senaste aktuella data är från 2022. Statistiken baseras på dag befolkning. Källa: SCB – BAS

Bruttonationalprodukt eller BNP: är ett mått på den samlade produktionen i ett land. Volymförändringen är procentuell i fasta priser. Källa: SCB

Disponibel inkomst är summan av alla skattepliktiga och skattefria inkomster minus skatt och övriga negativa transfereringar. Redovisningen är inklusive kapitalvinst/kapitalförlust, det vill säga den vinst/förlust som uppkommer vid försäljning (realisering) av tillgångar, t.ex. aktier, fonder eller fastigheter. Källa: SCB

Inflation: Inflation är en ökning av den allmänna prisnivån på varor och tjänster. Förändringen anges i procent från samma månad föregående år via Konsumentprisindex (KPI). Källa: SCB

Industrins konfidensindikator. I industrins konfidensindikator ingår frågorna: Den totala orderstocken, nulägesomdöme - Färdigvarulagren, nulägesomdöme + Produktionsvolymen, förväntningar. Källa: Konjunkturinstitutet.

Invånare per bostad: Antal invånare i kommun genom antalet bostäder per 2023-12-31.

K/T-tal: För villor används K/T-tal (köpesumma dividerat med taxeringsvärde) som visar köpeskillingen i förhållande till taxeringsvärdet. Att använda K/T-talet för att mäta prisutveckling minskar påverkan från faktorer såsom storlek och ålder. Källa: Svensk Mäklarstatistik

Konkurser: Siffrorna för konkurser finns på kommunnivå. I rapporten redovisas siffror för helåret 2023. Källa: Tillväxtanalys

Nystartade företag: Siffrorna för nystartade företag finns på kommunnivå. I rapporten redovisas siffror för helåret 2023. Källa: Tillväxtanalys

Pendling. Pendling uppstår när en förvärvsarbete har sitt arbetsställe i en annan kommun än där denne är folkbokförd. SCB, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (BAS) Förvärvsarbete pendlare 16 - 74 år över kommungräns efter bostadskommun och arbetsställe kommun Statistik avseende referensår 2019 är huvudsakligen baserad på arbetsgivardeklaration på individnivå (AGI) som Skatteverket samlar in. AGI ersätter de tidigare kontrolluppgifterna (KU). Källa: SCB.

Styrränta: Styrräntan (tidigare reporänta) är Riksbankens huvudsakliga penningpolitiska verktyg. Genom att höja eller sänka styrräntan påverkar Riksbanken andra räntor i Sverige vilket i sin tur påverkar efterfrågan samt inflationen i den svenska ekonomin. Källa: Riksbanken

Real tillväxt: är nominell tillväxt minus inflation (se ovan).

Största arbetsgivare: Siffrorna avser de största arbetsgivarna, inom både offentlig och privat sektor, mätt i antalet anställda på samtliga arbetsställen i de tre kommunerna. Källa: Bolagsverket, Årsredovisningar, kontakt med arbetsgivare, kommuner, platsannonser samt uppgifter i media.

Svensk bakgrund: definieras som personer som är födda i Sverige med två inrikes födda föräldrar eller en inrikes född och en utrikes född förälder. Källa: SCB.

Sysselsättning: BAS, Befolkningens arbetsmarknadsstatus, är en statistikprodukt från SCB som med hjälp av administrativa data beskriver utbudet av arbetskraft i Sverige. Syftet är att beskriva arbetsmarknadsläget samt utvecklingen över tid. Statistiken redovisar bland annat antalet sysselsatta, arbetslösa och personer utanför arbetskraften för den folkbokförda befolkningen t.ex. i åldern 15–74 år. BAS beskriver befolkningen utifrån sex arbetsmarknadsstatusar (sysselsatt, arbetslös, studerande, pensionär, sjuk och övrig). Det är möjligt att med hjälp av statistiken belysa såväl hela befolkningen som mindre grupper, till exempel för detaljerade åldersgrupper på kommunnivå. Med Nattbefolkning avses de som bor i kommun, och med dagbefolkning avses de som arbetar i en kommun.

Sedan 1985 har olika metoder använts (1985 - 1993 (ÅRSYS), 1993 - 2003 (RAMS), 2004 - 2018 (RAMS), 2019 - 2022 (BAS)). De olika perioderna bör därför jämföras med viss försiktighet. Källa: SCB

Sysselsättningsgrad: Sysselsättningsgraden anger andelen sysselsatta personer av befolkningen i åldern 15–74 år. En sysselsatt person är en person som under en viss vecka (referensveckan) utfört något arbete i minst en timme som anställd, egen företagare eller medhjälpare i företag tillhörande en familjemedlem. Personer som inte har utfört något arbete enligt ovan, men som hade anställning eller arbete som de var tillfälligt frånvarande från under hela referensveckan (på grund av exempelvis semester eller sjukdom) räknas också som sysselsatta. Källa: SCB

Utländsägda arbetsställen. Ett företag/arbetsställe definieras som utländskt om mer än hälften av aktiernas röstvärde innehåses av utländska ägare. Det gör även företag/arbetsställen som tillhör en koncern i Sverige vars koncernmoder inte är svensk. Källa: Tillväxtanalys.

Utländsk bakgrund: definieras som personer som är utrikes födda, eller inrikes födda med två utrikes födda föräldrar. Källa: SCB.

Västra Mälardalen. Ett geografiskt område som omfattar Arboga kommun, Kungsörs kommun och Köpings kommun.

20 största privata arbetsgivare: Research om de 20 största privata bolagen i kommun har genomförts till rapporten. Ett antal Bolag har kontaktats för att besvara hur många anställda de hade under 2023. Insamlade data har sedan ersatt statistiken från Årsredovisningar för de bolagen för att ge en mer korrekt nulägesbedömning av företagens storlek sett till antal anställda. Siffrorna över anställda gäller kontraktsanställda och visar inte säsongvariationer.

Källor: Bolagsverket, Årsredovisningar, kontakt med arbetsgivare, kommuner samt uppgifter i media.

Fakta- och datakällor

- Arbetsförmedlingen
- Arboga kommun
- Bblat.se (Bärgslagsbladet)
- Energimyndigheten
- Försvaret
- Konjunkturinstitutet (KI)
- Kungsörs kommun
- Köpings kommun
- Mälarhamnar
- Nordea
- Ny Teknik
- Regeringen
- Region Västmanland
- Scania
- SEB
- Sipri
- Skolverket
- Statistiska Centralbyrån (SCB)
- Stiftelsen Bertil Lindblads Bil- och Teknikhistoriska Samlingar
- Svensk Mäklarstatistik
- Svenskt Näringsliv
- Sveriges Riksbank
- Swedbank
- Tillväxtanalys
- Tillväxtverket
- Trafikverket
- AB Volvo

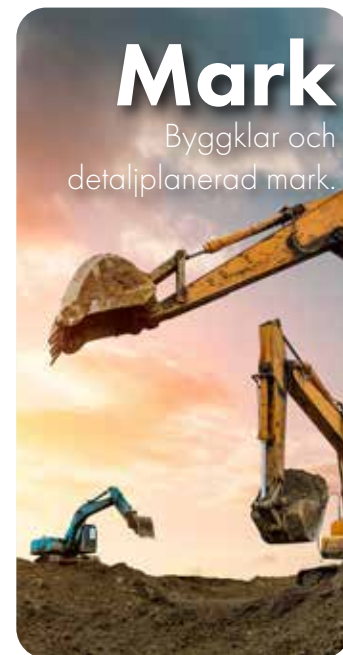

Intervjupersoner

- **Joacim Blomberg**, vd Leax Quality AB.
På plats den 20 september 2024
- **Mikael Bohman**, ordförande Sparbanken Västra Mälardalen.
På plats den 13 november 2024
- **Patrik Elg**, vd Fastighetsbyrå Västra Mälardalen AB.
På plats den 13 november 2024
- **Hans Eriksson**, ordförande Stiftelsen Bertil Lindblads Bil- och Teknikhistoriska Samlingar.
På plats 17 september 2024
- **Richard Folkebrant**, näringslivschef Köpings kommun. Teams-intervju den 6 september 2024
- **Magnus Hansson**, Platschef för Volvo Group Trucks Operations.
På plats den 18 oktober 2024
- **Alicia Johansson**, näringslivschef Kungsörs kommun.
På plats den 12 september 2024
- **Samuel Strömgren**, näringslivschef Arboga kommun.
Teams-intervju den 24 september 2024
- **Bo Tell**, vd Recotech AB.
På plats den 17 oktober 2024
- **Olof Widæus**, vd Svensk Fastighetsförmedling Västra Mälardalen.
På plats den 12 november 2024
- **Olle Ytterberg**, Senior Advisor Public Affairs Combitech AB.
På plats den 24 september 2024
- **Jessica Öberg**, vd Combitech AB.
Teams-intervju den 18 oktober 2024

**VÄSTRA
MÄLARDALEN**